

Vlaams
Parlement

ingediend op **15** (2020-2021) – Nr. 5-H
3 december 2020 (2020-2021)

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Jan Laeremans en Loes Vandromme
aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën,
Begroting en Justitie

over het ontwerp van decreet

houdende de uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2021

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Karolien Grosemans.

Vaste leden:

Arnout Coel, Koen Daniëls, Karolien Grosemans, Kathleen Krekels, Annabel Tavernier;
Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder;
Jo Brouns, Loes Vandromme;
Jean-Jacques De Gucht, Sihame El Kaouakibi;
Stijn Bex, Elisabeth Meuleman;
Hannelore Goeman.

Plaatsvervangers:

Marius Meremans, Axel Ronse, Nadia Sminate, Kris Van Dijck, Katja Verheyen;
Leo Pieters, Els Sterckx, Sam Van Rooy;
Katrien Schryvers, Brecht Warnez;
Els Ampe, Steven Coenegrachts;
Johan Danen, Gustaaf Pelckmans;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Kim De Witte.

Documenten in het dossier:

- 15** (2020-2021) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
 - Nr. 2 t.e.m. 4: Amendementen
 - Nr. 5-A t.e.m. G: Verslagen aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie
- 14** (2020-2021) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
- 12** (2020-2021) – Nr. 1: Evaluatie door de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
 - Nr. 2: Verslag
- 13** (2020-2021) – Nr. 1: Algemene toelichting
- 13-T** (2020-2021) – Nr. 1: Beleids- en begrotingstoelichting
- 16** (2020-2021) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof over de begroting
- 21** (2020-2021) – Nr. 1: Meerjarenraming
- 513** (2020-2021) – Nr. 1: Ontwerp van programmadecreet

INHOUD

I.	Toelichting door minister Ben Weyts	5
1.	Begrotingsopmaak 2021	5
1.1.	Relancemiddelen	6
1.2.	Versterken onderwijs	6
1.3.	Totaalkrediet	7
2.	Inhoudelijke structuurelementen.....	7
2.1.	ISE D: kleuter- en leerplichtonderwijs.....	7
2.2.	ISE E: hoger onderwijs	8
2.3.	ISE C: deeltijds kunstonderwijs.....	8
2.4.	ISE F: volwassenenonderwijs.....	9
2.5.	ISE B: onderwijsinfrastructuur	9
2.6.	ISE G: ondersteuning onderwijs	9
2.7.	ISE H: studietoelagen	9
2.8.	ISE I: onderwijsinspectie.....	9
2.9.	Themaoverschrijdend.....	10
2.10.	Slotbeschouwing	10
3.	Strategische doelstellingen.....	10
3.1.	SD 1: Onderwijskwaliteit verhogen	11
3.2.	SD 2: Kwaliteitsvolle onderwijsprofessionals motiveren voor en houden in het onderwijs	15
3.3.	SD 3: Juiste begeleiding op de juiste plaats voor lerenden realiseren	16
3.4.	SD 4: Het capaciteitstekort aanpakken en investeren in schoolinfrastructuur.....	16
3.5.	SD 5: Efficiëntie in het hoger onderwijs verhogen.....	18
3.6.	SD 6: De gevolgen van COVID-19 voor het onderwijs beheersen	19
II.	Bespreking.....	19
1.	Tussenkomensten van de leden.....	19
1.1.	Koen Daniëls	19
1.2.	Hannelore Goeman.....	21
1.3.	Jean-Jacques De Gucht	25
1.4.	Roosmarijn Beckers	29
1.5.	Kristof Slagmulder.....	30
1.6.	Loes Vandromme	31
1.7.	Johan Danen.....	34
1.8.	Kim De Witte	36
1.9.	Jo Brouns	37
1.10.	Jan Laeremans.....	38
1.11.	Brecht Warnez	39
1.12.	Steve Vandenberghe.....	40
1.13.	Kathleen Krekels	42

1.14. Annabel Tavernier	44
1.15. Sihame El Kaouakibi	44
1.16. Katia Segers	45
1.17. Arnout Coel	46
1.18. Karolien Grosemans.....	46
2. Antwoorden van minister Ben Weyts	47
2.1. Een remuntada in het Vlaamse onderwijs: achterstand ombuigen naar voorsprong.....	47
2.2. Transversale, horizontale en overkoepelende strategische doelstellingen	48
2.3. SD 1: De onderwijskwaliteit verhogen.....	48
2.4. SD 2: Kwaliteitsvolle onderwijsprofessionals motiveren voor en houden in het onderwijs	64
2.5. SD 3: Juiste begeleiding op de juiste plaats voor lerenden realiseren	68
2.6. SD 4: Het capaciteitstekort aanpakken en investeren in schoolinfrastructuur.....	71
2.7. SD 5: Efficiëntie in het hoger onderwijs.....	73
2.8. SD 6: De gevolgen van COVID-19 voor het onderwijs beheersen	75
2.9. Begroting globaal	76
2.10. ISE D: Kleuter- en leerplichtonderwijs.....	77
2.11. ISE E: Hoger onderwijs	78
2.12. ISE H: Studietoelagen.....	78
3. Replieken van de leden	78
4. Bijkomende antwoorden van minister Ben Weyts	80
III. Indicatieve stemming	81
Gebruikte afkortingen	82

Op 12, 19 en 26 november 2020 besprak de Commissie voor Onderwijs het ontwerp van decreet houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2021. De beleids- en begrotingstoelichting Onderwijs en Vorming voor het begrotingsjaar 2021 maakte deel uit van deze bespreking.

In samenhang werd ook het ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2021 besproken.

(Alle vergaderingen werden als videoconferentie georganiseerd.)

I. Toelichting door minister Ben Weyts

Minister *Ben Weyts* stelt vooreerst dat de coronacrisis de leerlingen, hun ouders, de studenten, de cursisten en het onderwijspersoneel voor stevige uitdagingen gesteld heeft en nog altijd stelt. De crisis heeft duidelijk gemaakt hoeveel daadkracht er in al deze mensen schuilt. Zij hebben in moeilijke maanden het beste van zichzelf gegeven om ons onderwijsproject te doen slagen, namelijk het realiseren van kwaliteitsvol onderwijs.

Preteaching, onderwijs op afstand, laptops voor kwetsbare kinderen, een veilige heropstart van de scholen en draaiboeken opstellen en implementeren had niet gekund zonder de oeverloze inzet van gedreven, flexibel en veerkrachtig onderwijspersoneel. De minister is dan ook fier op wat het onderwijsveld de voorbije maanden heeft gepresteerd.

Tegelijkertijd heeft corona aangetoond waar er nog verbeteringsmarge is, waar prioritair aan moet gewerkt worden om sterker uit deze crisis te komen. De minister ziet dat ook als een opportuniteit. Vandaar de rode draad in de BBT: van achterstand naar voorsprong.

1. Begrotingsopmaak 2021

Minister Ben Weyts zegt zeer goed nieuws te kunnen brengen over de cijfers. Ten opzichte van de start van de legislatuur is het budget voor Onderwijs, na de begrotingsopmaak van 2021, met bijna 1,2 miljard euro gestegen. Dat is een stijging van maar liefst 10 procent op amper twee jaar tijd. In 2021 zal zo'n 13,2 miljard euro in het onderwijs geïnvesteerd worden. Als de universiteiten, de hogescholen en de DBFM Scholen van Morgen worden meegeteld, is dat zelfs bijna 15 miljard euro.

De minister merkt op dat het hier gaat om nettocijfers en dus inclusief begrotingsmaatregelen, maar exclusief de 585 miljoen euro eenmalige relancemiddelen en de bijkomende coronamiddelen voor crisisbeheer (bijvoorbeeld bijkomende werkmiddelen leerplichtonderwijs, CLB's enzovoort).

Alles inclusief zal er in 2021 15 miljard euro naar het onderwijs gaan. Dat is het bedrag dat in het overzicht van beleidsmiddelen per beleidsdomein in de algemene toelichting bij de begroting staat. Binnen dat totaalbudget van 15 miljard euro is er een grote impact door de consolidatie van de universiteiten en hogescholen en het investeringsprogramma Scholen van Morgen, ten belope van bijna 2 miljard euro. Deze worden klassiek niet meegenomen in de (administratieve) onderwijsbegroting. Binnen de BBT-werkwijze worden ook de apparaatskredieten en de provisies afzonderlijk gerapporteerd, maar deze worden klassiek echter wel meegenomen.

De minister werkt dus verder op het bedrag dat ook in het uitgavendecreet (in de administratieve begroting) wordt opgenomen. Dat zijn dus de cijfers exclusief consolidatie-impact, maar inclusief apparaatskredieten en provisies, in het bijzonder

ook de provisie van 250 miljoen euro voor recurrente uitgaven. Ook bij de vorige begrotingsrondes werd deze aanpak gehanteerd zodat de cijfers dezelfde vergelijkingsbasis hebben, licht de minister nog toe.

1.1. Relancemiddelen

Vervolgens gaat de minister in op de relancemiddelen van 585 miljoen euro, die zoals gezegd niet zijn opgenomen in het begrotingsoverzicht. De Vlaamse Regering heeft substantiële sommen vrijgemaakt om de door de coronacrisis opgelopen achterstand om te buigen in een voorsprong. Voor onderwijs gaat het in 2021 om een bedrag van 585 miljoen euro dat in 2021 en de jaren daarna uitgegeven kan worden.

Het grootste deel van dit relancebudget, meer bepaald 375 miljoen euro, gaat naar de digitale versnelling. De minister legt de focus van de investeringen op: ICT-infrastructuur en connectiviteit, ICT-schoolbeleid, ICT-vaardigheden van schoolteams en het ondersteunen van digitale leermiddelen en -omgevingen.

Daarnaast gaat er 90 miljoen euro naar de meest kwetsbaren. Deze middelen zullen gebruikt worden om kwetsbare kinderen en studenten bij te staan en hun leerachterstand weg te werken. De minister zet in 2021 ook in op remediëringstrajecten, een verankering van de zomerscholen, een verhoogde wendbaarheid van scholen en extra aandacht voor welbevinden.

Het beleid rond levenslang leren wordt versterkt met een extra impuls van 60 miljoen euro. De minister wil Vlamingen een sterkere positie geven op de arbeidsmarkt en in het leven. Volwassenenonderwijs kan slechts succesvol zijn wanneer het aanbod gericht, flexibel, actueel en relevant is. Daarom versterkt hij het aanbod met een focus op de nieuwe noden op de arbeidsmarkt, de knelpuntberoepen en de digitale vaardigheden.

Binnen het relancebudget voor onderwijs wordt tot slot ook 60 miljoen euro ingeschreven voor het hoger onderwijs (Voorsprongfonds). Dat moet het hoger onderwijs stimuleren om het onderwijsaanbod te versterken en toekomstgerichter te maken.

1.2. Versterken onderwijs

Na de laatste budgettaire discussies binnen de Vlaamse Regering is er een bedrag van 250 miljoen euro recurrent bijgekomen op de begroting voor Onderwijs, specifiek voor nieuw beleid, stipt de minister aan. Een deel van dat geld zal de komende jaren gebruikt worden voor de onderwijs-cao.

Daarnaast wordt er de volgende vier jaar telkens 8,25 miljoen euro geïnvesteerd in het in de praktijk brengen van het decreet Leersteun, de opvolger van het M-decreet. 3,5 miljoen euro daarvan gaat naar de pedagogische begeleidingsdiensten voor het versterken van de brede basiszorg (fase 0) en de verhoogde zorg (fase 1). De middelen worden zo ingezet dat de lerenden en de leerkrachten er het meeste baat bij hebben. De pedagogische begeleidingsdiensten moeten onder meer inzetten op begeleiding gericht op de werkvloer en op het opvolgen van innovaties en op samenwerking met andere pedagogische begeleidingsdiensten.

Voor de ontwikkeling van de Canon van Vlaanderen en het beheer van de website wordt de volgende vier jaar telkens een half miljoen euro ingeschreven.

In 2021 wordt 14 miljoen euro vastgelegd voor de vernieuwbouw van het elektronisch systeem voor het beheer van de dossiers van het onderwijspersoneel, het zogenaamde elektronisch personeelsdossier of de loonmotor. Deze impuls laat toe om dit systeem de komende jaren zo uit te bouwen dat het voldoende robuust blijft

voor de correcte en tijdige uitbetaling van de lonen van maandelijks bijna 200.000 personeelsleden. Deze middelen vloeien niet rechtstreeks naar de personeelsleden, maar ze hebben er natuurlijk wel baat bij dat de continuïteit van de dienstverlening gegarandeerd wordt.

De middelen voor het decreet Leersteun, de Canon van Vlaanderen en de loonmotor zijn al opgenomen in de onderwijsbegroting.

1.3. Totaalkrediet

De minister herhaalt dat het totaalkrediet voor 2021 13,2 miljard euro bedraagt. Dat is een stijging sinds de start van de legislatuur met 1,16 miljard euro of bijna 10 procent. Ten opzichte van de begrotingsopmaak 2020 is dat een stijging met ruim 800 miljoen euro.

Sinds 2020 wordt gewerkt met de indeling van de uitgaven onder inhoudelijke structurelementen. Dit zijn er acht voor onderwijs, of negen als 'themaoverschrijdend' wordt meegerekend.

Het goede nieuws is dat het budget van elk ISE stijgt ten opzichte van 2020, zelfs zonder het meerekenen van de eenmalige middelen voor de relance en de recurrente enveloppe van 250 miljoen euro voor het versterken van het onderwijs, merkt de minister op.

Hij overloopt vervolgens de ISE's:

- kleuter- en leerplichtonderwijs: +252,2 miljoen euro;
- hoger onderwijs: +64,4 miljoen euro;
- deeltijds kunstonderwijs: +12,9 miljoen euro;
- volwassenenonderwijs: +27,1 miljoen euro;
- onderwijsinfrastructuur: +8,8 miljoen euro;
- ondersteuning onderwijsinstellingen en onderwijsveld: +7,0 miljoen euro;
- studietoelagen: +1,6 miljoen euro;
- onderwijsinspectie: +0,4 miljoen euro;
- themaoverschrijdend: +67,2 miljoen euro (AGODI);
- themaoverschrijdend: +250 miljoen euro (FB).

2. Inhoudelijke structurelementen

2.1. ISE D: kleuter- en leerplichtonderwijs

In het kleuter- en leerplichtonderwijs komen een aantal maatregelen op kruissnelheid. Dat is het geval voor de zorgtijdgarantie, waar de scholen op kruissnelheid 30 miljoen euro extra ter beschikking krijgen om tegemoet te komen aan de sterk gestegen ondersteuningsvragen.

Voor het versterken van het basisonderwijs werd bij het begin van de regeerperiode voor elk schooljaar een beleidsimpuls ingeschreven. Tegen 2024 lopen die samen op tot jaarlijks 100 miljoen euro extra. De eerste impuls werd vanaf september 2020 geïnvesteerd in leerlingondersteuning. Vanaf 2021 komt deze impuls op kruissnelheid en bedraagt dan ruim 23 miljoen euro op jaarbasis.

Er zijn ook nieuwe maatregelen, geeft de minister mee. Het buitengewoon onderwijs blijft voor veel leerlingen met speciale noden de meest geschikte plaats met de beste omkadering. Er zijn echter ernstige capaciteitsnoden. Om de scholen van het buitengewoon basisonderwijs te stimuleren om extra capaciteit te creëren voor volgend schooljaar was er een extra teldag op 1 oktober. Daardoor kunnen meteen extra middelen gegeven worden aan de scholen die extra leerlingen opnemen. Om de meerkost op te vangen wordt 14 miljoen euro ingeschreven.

Extra middelen zijn er ook voor de nabevallingsrust. Naar aanleiding van een federale wet kunnen bepaalde periodes tijdens de voorbevallingsrust in aanmerking worden genomen voor de verlenging van de nabevallingsrust. Het zogenaamde bevallingsverlof wordt dus voor de betrokken personeelsleden langer. Deze nieuwe regeling heeft uitwerking met ingang van 1 maart 2020. Als werkgever voorziet de Vlaamse overheid hiervoor 9,3 miljoen euro aan bijkomende middelen.

Het is ook de ambitie van de minister om voldoende sterke, professionele en gemotiveerde leraren voor de klas te hebben. In dat kader wordt de komende jaren dan ook een bedrag ingeschreven dat stelselmatig zal toenemen tot 100 miljoen euro extra op jaarbasis. Een deel van dat geld wordt gebruikt om de financiële drempels weg te werken die ervoor zorgen dat sommige talentvolle mensen beslissen om niet naar het onderwijs te komen vanuit andere sectoren. In 2021 komt er nog eens ruim 4 miljoen euro bij om de anciënniteit van zijinstromers in knelpuntvakken en -ambten te honoreren. Tot het einde van de legislatuur voorziet de minister stelselmatig in meer middelen zodat er elk jaar een nieuwe cohorte aangeworven kan worden.

2.2. ISE E: hoger onderwijs

Omdat het begrotingstechnisch om een nuloperatie gaat, komt in de cijfers niet naar voren dat het voorziene groeipad voor universiteiten en hogescholen in 2021 met een jaar wordt opgeschoven. Het verschuiven van dit groeipad is voorzien bij de regeringsonderhandelingen. Alle volgende opstappen schuiven een jaar op, zodat de vooropgestelde groei alsnog gehaald wordt.

De graduaatsopleidingen kennen een grote instroom. De minister schrijft ruim 15 miljoen euro in om de budgettaire impact van die instroom op te vangen.

Bij het afsluiten van cao V werden een aantal bedragen vastgelegd. Deze worden nu herberekend naar de huidige situatie. De herberekening wijzigt op zich niets aan de aangegane engagementen. Netto komt er 10,6 miljoen euro bij.

Voor de universiteiten wordt in 2021 de voorziene klik overgeslagen. De minister vermeldt dat ook dit afgesproken was bij de regeringsvorming. Voor de hogescholen wordt de klik wel voorzien waardoor zij er netto 9,8 miljoen euro op vooruitgaan.

Wat de hogescholen betreft, werd in het regeerakkoord opgenomen dat de onderwijsbelastingseenheden zouden worden herbekeken. Het doel daarvan is de financiering van de hogeschoolopleidingen gericht en gefaseerd te verhogen, dus op grond van specifieke beleidskeuzes. De investering loopt op tot 20 miljoen euro op jaarbasis in 2024. De middelen werden in 2020 ingezet als extra financiering van de STEM-opleidingen. De 4 miljoen euro die er in 2021 bijkomt, gaat naar de opwaardering van de opleiding bachelor in de Toegepaste Informatica, die van het studiegebied Handelswetenschappen en Bedrijfskunde naar het studiegebied Industriële Wetenschappen en Technologie verhuist.

Tot slot stipt de minister aan dat het totaal aan financiële middelen die worden toegekend aan de hogeronderwijsinstellingen ondertussen de kaap van 2 miljard euro hebben gerond.

2.3. ISE C: deeltijds kunstonderwijs

Voor het deeltijds kunstonderwijs komt er een nieuwe oproep voor Kunstkuur voor het schooljaar 2021-2022.

In de cijfers is geen rekening gehouden met het mogelijke coroneffect op de leerlingenaantallen in het huidige schooljaar. Bijgevolg wordt geen rekening gehouden

met mogelijke negatieve effecten op de omkadering voor het schooljaar 2021-2022. Dat is natuurlijk voorwerp van bespreking in het kader van de begrotingsaanpassing.

2.4. ISE F: volwassenenonderwijs

Het budget voor het volwassenenonderwijs stijgt met ruim 27 miljoen euro. Net zoals bij het dko is in de cijfers nog geen rekening gehouden met het mogelijke coroneffect op de cursistenaantallen in het huidige schooljaar. Bijgevolg wordt nog geen rekening gehouden met mogelijke negatieve effecten op de omkadering voor het schooljaar 2021-2022. Dat wordt geëvalueerd bij de begrotingsaanpassing 2021.

2.5. ISE B: onderwijsinfrastructuur

In deze regeerperiode wordt fors geïnvesteerd in schoolinfrastructuur, benadrukt de minister. Kwaliteitsvol onderwijs kan alleen maar gerealiseerd worden als ook de fysieke leer- en werkomgeving goed is en als er voldoende capaciteit is zodat elk kind zich kan inschrijven in de school waar het voor kiest. De investeringen in scholenbouw stijgen in 2021 met 25 miljoen euro. Het voorziene groeipad zal deze legislatuur voor een half miljard euro aan extra investeringen zorgen in onze schoolinfrastructuur. Dat maakt dat in de periode 2020-2024 voor 3 miljard euro aan nieuwe investeringsbeslissingen genomen zullen worden. De krijtlijnen van dit ambitieuze plan werden al weergegeven in het masterplan Scholenbouw 2.0.

Daarnaast worden de eenmalige middelen van 2020 teruggedraaid. Dat is louter een begrotingstechnische ingreep, stipt de minister aan.

2.6. ISE G: ondersteuning onderwijs

Bij het doornemen van de beleids- en begrotingstoelichting kan worden vastgesteld dat er binnen dit inhoudelijk structuurelement heel wat verschuivingen zijn, schetst de minister. De verklaring daarvoor is dat het Departement Onderwijs en Vorming zijn begrotingsstructuur aangepast heeft om ze af te stemmen op de strategische doelstellingen.

In het kader van cao XI gaat er 2,9 miljoen euro naar het verhogen van de koopkracht van het meesters-, vak- en dienstpersoneel.

Conform het decreet Leerlingenbegeleiding worden in de schooljaren 2019-2020 en 2020-2021 extra omkaderingsgewichten verdeeld onder de centra voor leerlingenbegeleiding. In 2021 verhogen de omkaderingsgewichten met 24 eenheden. Dat betekent een extra impuls van 1,1 miljoen euro.

Tot slot wordt in 2021, en ook in de jaren daarna trouwens, een half miljoen euro ingeschreven voor de ontwikkeling van de Canon van Vlaanderen en het beheer van de website.

2.7. ISE H: studietoelagen

De toename van het budget voor studietoelagen is enkel te wijten aan kostendrijvers, zoals de index, geeft de minister mee.

2.8. ISE I: onderwijsinspectie

Voor de onderwijsinspectie komt er ruim 400.000 euro bij. Deze stijging is te verklaren door aan de ene kant de indexatie van de personeelskredieten en aan de

andere kant extra middelen voor het kwaliteitstoezicht beroepskwalificerende trajecten.

2.9. Themaoverschrijdend

In afwachting van een concrete invulling worden middelen op een provisie geplaatst. Wanneer de invulling gekend is, worden ze verdeeld naar de respectievelijke begrotingsartikelen.

67,2 miljoen euro staat dus nog apart: 40,1 miljoen euro voor het lerarenpact, 7,7 miljoen euro voor de opstap versterking basisonderwijs, 8,3 miljoen euro voor het Leersteundecreet, 9,0 miljoen euro voor de taalintegratietrajecten, 1,3 miljoen euro voor zieke kinderen en 1,5 miljoen euro voor de internaten. Er gaat wel 0,8 miljoen euro af voor kostendrijvers zoals index en herschikkingen.

De 7,7 miljoen euro voor de versterking van het basisonderwijs is de opstap voor de volgende impuls. De eerste impuls is naar de leerlingondersteuning gegaan en komt in 2021 op kruissnelheid.

Naast de middelen op de AGODI-provisie staat de recurrente 250 miljoen euro op een afzonderlijke provisie bij Financiën en Begroting. Een deel van deze middelen zal worden gebruikt voor de nieuwe onderwijs-cao 2022-2024. Maar er blijven ook middelen om nieuw beleid gestalte te geven, besluit de minister.

2.10. Slotbeschouwing

Het onderwijs heeft nood aan een remuntada, stelt de minister. 'Van achterstand naar voorsprong' is het motto.

Remuntada is Catalaans en betekent remonte. Het is een verwijzing naar een historische voetbalmatch van FC Barcelona tegen Paris Saint-Germain tijdens de zes tiende finale van de Champions League in 2017. Tijdens de heenwedstrijd in Parijs werd het 4-0 voor PSG. In Catalonië ontstond dan een dynamiek om voor de terugwedstrijd FC Barcelona volop te steunen en 100.000 supporters steunden het team. En wonder boven wonder scoort Barcelona in de toegevoegde tijd het zesde doelpunt en wint met 6-1. De remuntada was een feit.

Met vereende krachten, geloof in eigen kunnen en maatschappelijke mobilisatie is een remonte dus mogelijk. Door de coronacrisis is het onderwijs teruggeslagen, maar het is een opportuniteit om een grote sprong voorwaarts te maken en van de achterstand een voorsprong te maken.

Met een stijging met 10 procent ten opzichte van 2019 zijn de middelen voor een remuntada volgens de minister ter beschikking.

3. Strategische doelstellingen

De minister gaat vervolgens in op de verschillende strategische doelstellingen uit de beleidsnota.

Het onderwijsveld heeft de voorbije maanden keihard gewerkt. Er moest wel een soort tweesporenbeleid gevoerd worden: enerzijds de aanpak van de coronacrisis en anderzijds het reguliere beleid. Corona heeft de planning in de war gestuurd maar het reguliere beleid wordt voortgezet en de minister zegt dat hij in dat kader een aantal belangrijke acties zal nemen.

3.1. SD 1: Onderwijskwaliteit verhogen

3.1.1. OD 1.1: De taalkennis en taalvaardigheid Nederlands verhogen

Het Nederlands is de eerste focus voor de minister. Alles begint bij de kennis van het Nederlands, het kader waarbinnen alle andere kennis wordt verworven.

Het gestandaardiseerde instrument voor de taalscreening bij het begin van de leerplicht zal klaar zijn voor verplicht gebruik vanaf volgend schooljaar. Het Centrum voor Taal en Onderwijs ontwikkelt dit instrument. Het zal gebruikt worden voor alle vijfjarige leerlingen in het gewoon onderwijs.

Als uit die screening blijkt dat een leerling het Nederlands onvoldoende beheerst, moet de leerling een taalintegratietraject volgen, dat wil zeggen een taalbadklas of een volwaardig alternatief dat tot dezelfde resultaten leidt. Dat traject kan school- en netoverschrijdend georganiseerd worden. Om scholen te ondersteunen, liet de minister in 2020 onderzoek uitvoeren naar effectieve taalintegratietrajecten. De praktijkgids die eruit zal volgen, zal scholen inspiratie bieden om dergelijke trajecten op te zetten.

De verwerving van het Nederlands aan het begin van de schoolloopbaan van leerlingen is cruciaal. Het is de basis van alle leren. De minister wil alle leerlingen alle kansen geven om een succesvolle schoolloopbaan uit te bouwen.

De taalstimulerende activiteiten werden de voorbije zomer voor het eerst georganiseerd en worden voortgezet tot in 2022 en worden in 2021 uitgebreid met taalstimulerende activiteiten op voor-, na- en buitenschoolse momenten, in het weekend en tijdens de schoolvakanties. Ook deze initiatieven leiden tot betere taalkennis en taalvaardigheid voor die leerlingen die het nodig hebben.

Ook lezen is uitermate belangrijk. Daarom wordt geïnvesteerd in het project 'Lezen op school' om leesbevordering te stimuleren. Er is ook via de prioritaire nascholing aandacht voor lezen in het basisonderwijs.

3.1.2. OD 1.2: Eindtermen scherp, duidelijk en uitdagend formuleren

De conceptnota 'Eindtermen en ontwikkelingsdoelen basisonderwijs' kwam op 2 oktober 2020 op de Vlaamse Regering. Daarin zijn de afspraken met betrekking tot de eindtermen in het basisonderwijs opgenomen.

In het najaar van 2021 wil de minister het traject voor de ontwikkeling van ontwikkelingsdoelen en eindtermen voor het kleuter- en lager onderwijs volledig gelopen hebben. Er wordt gewerkt met een nieuwe procedure om zoveel mogelijk draagvlak te creëren. Specifieke ontwikkelcommissies werken de doelen en eindtermen uit. Een algemene ontwikkelcommissie ziet toe op de globale haalbaarheid van het pakket onderwijsdoelen en signaleert mogelijke knelpunten. Een breed samengestelde klankbordgroep brengt advies uit over deze eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor de Vlaamse Regering en kan voorstellen formuleren.

De specifieke ontwikkelcommissies schrijven de eindtermen Nederlands en wiskunde zodanig dat er minimum 25 procent van de onderwijstijd nodig is voor Nederlands en 25 procent voor wiskunde. De grote aandacht voor de 'competenties in het Nederlands' en 'competenties inzake wiskunde, exacte wetenschappen en technologie' (STEM) moeten het niveau van het basisonderwijs versterken.

Aan de onderwijsverstrekkers wordt gevraagd om gezamenlijk vast te leggen welke eindtermen of onderdelen ervan voor Nederlands en wiskunde in het vierde jaar getoetst moeten worden.

3.1.3. OD 1.3: Kwaliteit opvolgen via gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde toetsen

Meten is weten. Om de onderwijskwaliteit te monitoren, is er nood aan gestandaardiseerde, genormeerde, gevalideerde, net- en koepeloverschrijdende toetsen.

Als wordt gevraagd hoe groot de opgelopen leerachterstand is, moet Vlaanderen – bijna als enige land in Europa – het antwoord schuldig blijven want er zijn geen Vlaanderenbrede proeven om dat te toetsen. Er worden wel buitenlandse onderzoeken gefinancierd om onze onderwijskwaliteit te meten. De minister pleit dus voor eenvormige Vlaanderenbrede toetsen, zodat Vlaanderen zich een spiegel kan voorhouden en scholen een instrument aangeboden krijgen om het eigen aanbod te kunnen verbeteren.

2021 wordt een belangrijk jaar voor deze beleidsactie. Het nieuwe universitair steunpunt voor de ontwikkeling van de toetsen in Vlaanderen gaat van start. Er wordt gestart met de ontwikkeling van toetsen voor de eerste graad van het secundair onderwijs A- en B-stroom voor Nederlands en wiskunde. Tegelijkertijd wordt de uitrol van de toetsen vanaf 2022 voorbereid door de opstart van een digitaal platform, de afname van de toetsen wettelijk te verankeren en een juridische analyse om een ranking van scholen onmogelijk te maken. In afwachting van de toetsen worden in 2021 verschillende peilingen afgenomen.

De eerste onderzoeken binnen het vernieuwde OBPWO-programma worden gegund en opgestart begin 2021. Het OBPWO-programma laat toe om meer flexibel relevant beleids- en praktijkgericht onderzoek uit te voeren. Zo zijn bijvoorbeeld in het programma twee onderzoeken opgenomen over afstandsonderwijs, duidelijk gelinkt aan corona. Dat bewijst volgens de minister dat met deze aanpak veel korter op de bal gespeeld kan worden, terwijl voorheen met SONO direct een traject voor vijf jaar werd vastgelegd met weinig flexibiliteit.

3.1.4. OD 1.4: Ondersteuning en externe kwaliteitscontrole

De minister ontwikkelt samen met de pedagogische begeleidingsdiensten een nieuw kader waarbij de nascholing en begeleiding gericht is op de werkvloer of de klaspraktijk. De aanbevelingen van de evaluatie door de commissie-Monard vormen daarbij de leidraad.

De procedure voor de erkenning van nieuwe onderwijsinstellingen wordt gewijzigd. Een school kan enkel erkend, gesubsidieerd of gefinancierd worden na goedkeuring (bij ministerieel besluit). Het principe van de automatische erkenning wanneer de beslissingstermijn wordt overschreden, valt weg voor alle onderwijsniveaus. De onderwijsinspectie kan indien nodig een recent erkende school grondiger doorlichten na een volledig jaar werking.

3.1.5. OD 1.5: Onderwijsmiddelen inzetten waarvoor ze bedoeld zijn

De middelen moeten efficiënt aangewend worden in functie van de leerling en de leraar, en dit in de klas en de school. De minister past daarom het financieringssysteem van de tweede en derde graad aan met het oog op een transparant en rationeel studieaanbod in het secundair onderwijs.

Er wordt gestart met het gefaseerd in kaart brengen van de werkingsmiddelen en de omkadering die schoolbesturen ontvangen en gebruiken om de werking van andere organisaties te financieren. Er wordt gestart met de koepels waartoe deze schoolbesturen behoren en de centrale diensten van het GO!. Hierdoor wil de minister zorgen dat de planlast voor scholen beperkt blijft.

3.1.6. OD 1.6: Scholen als pedagogische eenheid versterken

In dit kader gaat het ook over de onderwijsinternaten, die noden hebben op het vlak van personeel en werkingsmiddelen. De minister zet ook in op de monitoring van de kwaliteit van de onderwijsinternaten. Hij legt op korte termijn een concept-nota onderwijsinternaten aan de Vlaamse Regering voor. Na goedkeuring van deze nota kunnen stappen gezet worden voor de ontwikkeling van een nieuw regelgevend kader voor de sector.

3.1.7. OD 1.7: De kwaliteit van het basisonderwijs versterken

De extra investeringen in het basisonderwijs werden al vermeld. Daarnaast heeft de minister in verschillende andere operationele doelstellingen initiatieven geschetst die betrekking hebben op het basisonderwijs (bijvoorbeeld de taalintegratietrajecten, de ontwikkeling van de eindtermen, de ondersteuning door de begeleidingsdiensten enzovoort). Hij benadrukt nog de aandacht voor de effectieve deelname aan het kleuteronderwijs (kleuterparticipatie): dat heeft immers een positief effect op de verdere schoolloopbaan.

3.1.8. OD 1.8: De kwaliteit van de uitstroom van het secundair onderwijs versterken

De modernisering van het eerste leerjaar van de tweede graad gaat op 1 september 2021 van start, tegelijkertijd met de implementatie van de nieuwe eindtermen.

De minister voert ook een juridische en financiële analyse uit om in de derde graad van het secundair onderwijs van het Gemeenschapsonderwijs over te schakelen van twee uur levensbeschouwing naar een uur levensbeschouwing en een uur interlevensbeschouwelijke dialoog. Op basis van deze analyses zullen regelgevende initiatieven genomen worden.

Samen met de minister bevoegd voor Werk, maakt de minister ook werk van de uitrol van duaal leren. Er wordt voorzien in een uitbreiding van het aanbod aan opleidingen en van het aantal aanbieders. De aanbieders kunnen nieuwe programmaaanvragen opstellen en indienen. Er wordt onderzocht hoe in de transitie van het huidige leren en werken naar duaal leren de specifieke doelgroep van leerlingen uit het stelsel voor leren en werken een plaats kan krijgen in de aanloopfase en het duaal leren. Duaal leren wordt ook in het volwassenenonderwijs en het hoger onderwijs uitgewerkt.

Het STEM-actieplan 2020-2030 zal tegen eind 2020 goedgekeurd zijn door de Vlaamse Regering. Samen met de bevoegde collega's werkt minister Ben Weyts aan STEM-acties voor het onderwijs.

Het voorbereidend jaar hoger onderwijs, het zogenaamde naamloos leerjaar, krijgt in 2021 invulling.

3.1.9. OD 1.9: Het levenslang en levensbreed leren versterken

Het Partnerschap Levenslang Leren is opgestart. De minister ondersteunt de verdere werking van dit partnerschap, samen met de minister bevoegd voor Werk. Het partnerschap speelt een belangrijke rol bij het uitwerken van een gezamenlijke visie op levenslang leren en zal aan de Vlaamse Regering in 2021 een actieplan voorstellen.

Veel mensen willen zich herscholen, maar het is soms moeilijk te weten waar men moet zijn voor welke opleiding. Een eenloketfunctie met een aanklappende aanpak voor de toeleiding en begeleiding naar levenslang en levensbreed leren kan daarbij helpen. Vooral voor kwetsbare doelgroepen is het belangrijk om in een maatgerichte

begeleiding en ondersteuning te voorzien. Het is uitermate belangrijk dat deze kwetsbare volwassenen echt gestimuleerd worden om een opleiding in het volwassenenonderwijs op te starten die hen perspectief op werk geeft.

De minister onderzoekt daarom wat mogelijk is om die eenloketfunctie in te richten en in te bedden in de centra voor volwassenenonderwijs en de centra voor basis-educatie.

Het beleid rond erkenning van competenties blijft belangrijk. De minister neemt verschillende initiatieven om dit beleid te versterken zoals nieuwe EVC-standaarden, nieuwe EVC-trajecten in EVC-testcentra en een structurele verankering van het EVC-aanbod in de reguliere werking van de CVO's.

3.1.10. OD 1.10: Een sterke en moderne dienstverlening

De administratie werkt voluit om producten en diensten aan te bieden die beantwoorden aan de verwachtingen van burgers, onderwijsinstellingen en andere stakeholders. Dat gebeurt met zo weinig mogelijk administratieve lasten voor burgers en onderwijsinstellingen: beveiligde online (vooraf ingevulde) formulieren, digitale gegevensuitwisseling en dossiers (bijvoorbeeld studietoelagen of elektronisch personeelsdossier). Kortom een dienstverlening die eenvoudig, maximaal digitaal, inclusief, snel en transparant is.

Daarnaast zet de administratie verder in op een datagedreven werking om de ontwikkeling, monitoring en evaluatie van het beleid te ondersteunen. Ze maakt deze maximaal toegankelijk voor het onderwijsveld en voor burgers. Daarnaast vormt maximale gegevensdeling met externen een aandachtspunt. Hiermee wordt ingegaan op de vraag naar data door onderwijsverstrekkers, lokale besturen, stakeholders en ook het Vlaams Parlement.

3.1.11. OD 1.11: Proactief mee vorm geven aan Europees en internationaal beleid

Binnen de Raad van de Europese Unie over de toekomstige Europese onderwijsruimte neemt Vlaanderen actief deel, waarbij de krachtlijnen en uitdagingen van het Vlaamse onderwijsbeleid meegenomen worden in het Europese samenwerkingskader. De minister ijvert bij de voorbereiding van het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie in de eerste helft van 2024 voor een ambitieus Belgisch onderwijsprogramma met voldoende aandacht voor de Vlaamse prioriteiten. De focus ligt hierbij op het versterken van de onderwijskwaliteit en de digitalisering van ons leerplicht-, volwassenen- en hoger onderwijs.

3.1.12. OD 1.12: Kwaliteitsvol en breed over beleid communiceren

De administratie zet ook in op een transparante communicatie over nieuw beleid, gewijzigde regelgeving en haar dienstverlening. Klasse richt zich tot scholen en onderwijzend personeel. Een bijkomende troef vormt een nieuw communicatiekanaal dat zich specifiek richt naar ouders, waarbij ook aandacht is voor het bereiken van kwetsbare en moeilijk bereikbare doelgroepen.

3.1.13. OD 1.13: Door in te zetten op kwalitatieve digitalisering en ICT het Vlaamse onderwijs moderniseren

Een digisprong of digitale versnelling wil de minister bereiken door in te zetten op diverse aspecten: een digitaalvriendelijke overheid, een afdoende ICT-infrastructuur, ingebed in een ICT-visie en -schoolbeleid, kwaliteitsvolle digitale leermiddelen en toereikende ICT-vaardigheden bij leraren en leerlingen.

3.2. SD 2: Kwaliteitsvolle onderwijsprofessionals motiveren voor en houden in het onderwijs

3.2.1. OD 2.1: Het lerarentekort aanpakken

Sommigen verwensen de vaste benoeming, maar volgens de minister zal die niet verdwijnen. Hij gaat er dus liever positief mee aan de slag. De vaste benoeming kan worden uitgespeeld in functie van een zekere, aantrekkelijke job. Hardwerkende leerkrachten verdienen waardering. Startende leerkrachten wil de minister een betere aanvangsbegeleiding geven, zodat de vervroegde uitval wordt vermeden. Maar ook de uitwassen van de vaste benoeming moeten worden aangepakt. Wie het systeem gebruikt als een beschermend schild bij onwil of onbekwaamheid, moet worden aangepakt. Die zeer kleine groep besmeurt het imago van het lerarenkorps. De ontslagtermijn, die vandaag oploopt tot vier jaar, moet drastisch ingekort worden tot een jaar, meent de minister. Leraren en ander onderwijspersoneel worden vanaf 1 juli sneller benoemd. De minister investeert bijkomend in hun aanvangsbegeleiding om jonge leerkrachten in het beroep te houden.

Het aantrekkelijker maken van de job van leraar impliceert de focus op de kerntaak: het lesgeven. Die kerntaak vormt de basis van het proces rond functioneren, coaching en evaluatie. Vanaf 1 september 2021 wordt de evaluatieprocedure van leraren en directies aangepast.

De minister werkt ook aan een strategisch communicatieplan om meer mensen aan te moedigen om voor het onderwijs te kiezen. De uitstroom van leraren wordt meegenomen in de communicatiestrategie.

Samen met de lerarenopleiders worden remediëringstrajecten met een bindend karakter uitgewerkt voor studenten die te laag scoren op de toelatingsproef voor de lerarenopleiding. De lat moet hoger gelegd worden en dus moet aan de niet-bindende toelatingsproeven een bindend gevolg gegeven worden.

De Nederlands-Vlaamse accreditatieorganisatie voert een educatieve benchmark uit. De kwaliteit van de lerarenopleidingen wordt verhoogd samen met het werkveld.

Er wordt ook een actief beleid gevoerd om eventuele drempels voor nieuwe zijinstromers versneld weg te werken. Het gaat dan om de erkenning van de anciënniteit van nieuwe zijinstromers voor knelpuntambten en -vakken, duaal lesgeven of outplacement richting onderwijs. Het is de bedoeling dat nog veel meer mensen geënthousiasmeerd worden om de stap te zetten van de private sector naar het onderwijs. Dat is niet alleen goed voor de kwantitatieve aanpak van het lerarentekort, maar ook voor de kwaliteit. Er komen dan andere visies en ervaringen op de klasvloer en in de lerarenkamer.

3.2.2. OD 2.2: Nascholing en professionalisering van leraren en directies

Binnen het gehele professionele continuüm wordt de aandacht versterkt voor: de vakkennis en vakdidactiek, de kennis van het Nederlands, het omgaan met kinderen met gedrags- en leerproblemen, het omgaan met hoogbegaafdheid, het omgaan met verschillen in de klas en, specifiek voor het basisonderwijs, vakkennis en vakdidactiek wetenschap en techniek en Frans. Vlaanderen kan op dit vlak nog een tandje bijsteken, meent de minister.

Samen met het onderwijsveld wordt een model van competentieprofiel voor schoolleiders ontwikkeld. Op basis van dat profiel worden mogelijke selectiecriteria en een professionaliserings- en evaluatiebeleid voor schoolleiders uitgetekend. Dit competentieprofiel vormt de basis voor de verdere ontwikkeling van een opleiding voor schoolleiderschap.

3.2.3. OD 2.3: De planlast voor leraren en directies tegengaan

Planlast wordt op veel manieren aangepakt, onder meer door de uitbouw van de moderne dienstverlening.

Scholen zien de inspectie nog steeds als een bron van planlast. De onderwijsinspectie werkt daarom een viersporenbeleid uit waarbij ze scholen informeert over de verplichte documenten, planlast calculeert of zichtbaar maakt binnen scholen en in het verlengde hiervan rapporteert. De specifieke rapporten van de inspectie over planlast vormen een bron van inspiratie voor toekomstig beleid.

3.3. SD 3: Juiste begeleiding op de juiste plaats voor lerenden realiseren

3.3.1. OD 3.1: Een pragmatisch en realistisch Leersteundecreet invoeren

Wat na het M-decreet? Het M-decreet heeft heel wat frustraties veroorzaakt op de klasvloer. De minister werkt aan een conceptnota over het decreet Leersteun op basis van de principes van de krijtlijnennota: elke rechthebbende leerling behoudt ondersteuning, de functie van ondersteuner blijft bestaan en er wordt nog meer ingezet op vakbekwame ondersteuners. De ondersteuning van de leerling moet snel en efficiënt ingezet kunnen worden, dicht bij de leerling en de leerkracht.

De onderwijsinspectie ontwikkelt een referentiekader voor kwaliteitsvolle ondersteuning samen met het werkveld, die de basis vormt voor het kwaliteitstoezicht.

Voor zeer makkelijk lerenden, hoogbegaafden en uitzonderlijk hoogbegaafden is een project met voorbeeldscholen gestart dat wetenschappelijk wordt opgevolgd. Na afloop van het project worden de resultaten maximaal in het onderwijsveld verspreid. Indien nodig zal de minister de regelgeving aanpassen, zodat meer op maat van deze doelgroep kan worden gewerkt.

3.3.2. OD 3.2: Effectieve en efficiënte leerlingenbegeleiding realiseren

Het huidige omkaderingssysteem van de centra voor leerlingenbegeleiding wordt vanaf het schooljaar 2021-2022 geëvalueerd.

Acties met betrekking tot vroegtijdig schoolverlaten, welbevinden en gezondheid zullen in één actieplan gebundeld worden.

3.3.3. OD 3.3: We streven naar een veilige en gezonde leer- en werkomgeving

De minister maakt gebruik van zijn dubbele verantwoordelijkheid voor zowel Sport als Onderwijs om een gecoördineerd beleid met betrekking tot sport op school en sport na school uit te werken in samenwerking met alle betrokken actoren. Sport-carrières moeten meer dan ooit kunnen starten in de school.

De preventie van grensoverschrijdend gedrag maar ook het aanpakken ervan blijft zeer belangrijk. Daarom ondersteunt de minister scholen om een sterk integriteitsbeleid te ontwikkelen en te implementeren. Onder meer (cyber)pesten maakt hier deel van uit.

3.4. SD 4: Het capaciteitstekort aanpakken en investeren in schoolinfrastructuur

3.4.1. OD 4.1: Investeren in uitbreidingen om de capaciteitstekorten aan te pakken

In 2021 gebeurt alvast een extra inspanning van 34 miljoen euro om op korte termijn ruim 3500 extra plaatsen te creëren in het secundair onderwijs. Momenteel wordt de selectie van de concrete projecten gefinaliseerd. Voor de periode

2022-2024 wordt voorzien in een enveloppe van 180 miljoen euro voor nieuwe uitbreidingsprojecten.

De minister maakt werk van een derde capaciteitsmonitor en van de verdeling, op basis van die resultaten, van de capaciteitsmiddelen voor de jaren 2022-2024. De administratie maakt ook jaarlijks een stand van zaken op van de realisatie van extra plaatsen op basis van de reeds toegekende middelen. Op die manier is duidelijk of de middelen juist worden ingezet en de toegekende projecten op tijd worden gerealiseerd. Als aanvragers hun dossier niet op tijd afwerken, wordt bekeken of het budget niet beter besteed kan worden aan andere dossiers.

3.4.2. OD 4.2: Inschrijvingsrecht herzien om maximale keuzevrijheid te garanderen

In 2021 werkt de minister ook samen met het parlement aan aanpassingen aan het Inschrijvingsdecreet met het oog op schooljaar 2022-2023.

3.4.3. OD 4.3: Investeren in de vervanging van de bestaande infrastructuur

Moderne schoolinfrastructuur draagt bij tot kwaliteitsvol onderwijs. Daarom investeert de minister, naast extra plaatsen, ook sterk in de renovatie van verouderde schoolgebouwen. Schoolbesturen worden gesensibiliseerd met de inspiratiebundel 'Integrale toegankelijkheid van schoolgebouwen'.

Met de regionale technologische centra sloot de minister in 2020 nieuwe beheersovereenkomsten af met een looptijd van twee schooljaren. Het volgende jaar wil hij samen met hen komen tot een duidelijke visie voor hun toekomstige werking. Onderlinge samenwerking, gelijkgerichtheid en doelgerichtheid zijn uitermate belangrijk. Verder moeten ze aandacht hebben voor de impact van digitalisering en nauw samenwerken met de sectoren.

3.4.4. OD 4.4: Multifunctionele infrastructuur

De Vlaamse Regering investeert veel middelen in schoolinfrastructuur. Dat is belangrijk voor kwaliteitsvol onderwijs. Het is echter jammer dat deze schoolgebouwen buiten de schooluren niet of onvoldoende gebruikt worden. Van de bereidheid om de schoolinfrastructuur ook open te stellen buiten de schooluren maakt de minister een voorwaarde voor het bekomen van investeringsmiddelen. Er wordt een regelgevend kader voorbereid, met ruimte voor uitzonderlijke gevallen waar een openstelling omwille van specifieke en gemotiveerde redenen niet mogelijk is. De minister informeert en sensibiliseert alle actoren zodat zij zich bewust zijn van het nut en de meerwaarde van multifunctioneel gebruik van schoolinfrastructuur. Als extra duwtje in de rug wordt in 2021 een specifieke oproep gelanceerd waarbij scholen extra middelen kunnen krijgen om hun infrastructuur multifunctioneel te maken.

De subsidie voor bouwprojecten voor netoverschrijdende infrastructuur wordt versneld.

3.4.5. OD 4.5: Alternatieve financiering van schoolinfrastructuur onderzoeken

Binnen het masterplan Scholenbouw 2.0 is deze legislatuur een nieuw DBFM-programma 'Scholen voor Vlaanderen' gepland. Dat houdt een bijkomende investeringsgolf in van ongeveer 1 miljard euro. Deze middelen worden verspreid over drie opdrachten van een gelijkaardige omvang. In 2021 wordt hiervoor alvast een specifiek decreet geschreven.

Het systeem van huursubsidies werd geëvalueerd en de minister lanceert een nieuwe oproep begin 2021. Veel scholen zijn immers vragende partij om via dergelijke huursubsidies te werken.

3.4.6. OD 4.6: Klimaat en duurzaamheid

Vanaf 2021 moeten alle nieuwe schoolgebouwen bijna energieneutraal zijn. De minister informeert scholen over de geldende regelgeving en over de aandachtspunten om aan de eisen te voldoen. Er worden ook proefprojecten voorbereid rond de realisatie van klimaatneutrale scholen. Ook bij renovatie van scholen moet er aandacht zijn voor het klimaat.

3.5. SD 5: Efficiëntie in het hoger onderwijs verhogen

3.5.1. OD 5.1: Kwaliteitszorg en transparante communicatie in hoger onderwijs versterken

Vlaanderen heeft een sterke internationale reputatie als het aankomt op kwaliteitszorg in het hoger onderwijs. Het vernieuwde kader voor kwaliteitstoezicht, de instellingsreview, wordt voor het eerst uitgevoerd in de Vrije Universiteit Brussel en de Universiteit Antwerpen. De minister start ook een dialoog met zijn Nederlandse collega om te kijken hoe het verdrag over de NVAO geactualiseerd kan worden en coronaproof gemaakt.

Vlaanderen neemt ook een actieve rol op in de uitrol van de Europese universiteiten. De NVAO heeft een Europees kwaliteitskader uitgewerkt dat men wil uitdragen en ingang doen vinden in de rest van Europa.

3.5.2. OD 5.2: Het belang van het Nederlands in het hoger onderwijs waarborgen

Samen met de hogeronderwijsinstellingen werkt de minister de problemen met de toepassing van de taalregeling voor het academisch en onderwijzend personeel weg. Het rapport van het regeringscommissariaat vormt hiervoor het uitgangspunt.

3.5.3. OD 5.3: Studie-efficiëntie in het hoger onderwijs

Samen met de hogeronderwijsinstellingen werkt de minister een decreet uit met maatregelen om de studie-efficiëntie te verbeteren.

Er wordt bekeken hoe de ijkingstoetsen voor de bacheloropleidingen verder kunnen uitbreiden en hoe beter geremedieerd kan worden na de toelatingsproeven.

De minister gaat ook na of een toelatingsexamen voor Diergeneeskunde mogelijk en noodzakelijk is om de kwaliteit van de opleiding te waarborgen.

3.5.4. OD 5.4: Het hoger onderwijslandschap en de financiering van het hoger onderwijs herbekijken

De minister verankert het groeipad voor OBE's in het verzameldecreet OD XXXI en waardeert hiermee de STEM-opleidingen door hun puntengewichten te laten stijgen.

Via een voorsprongfonds wil hij de instellingen van het hoger onderwijs stimuleren om hun onderwijsaanbod te versterken en toekomstgerichter te maken en zo hun plaats in het Europese onderwijslandschap nog sterker te verankeren.

3.5.5. OD 5.5: Opleidingen in de gezondheidszorg verbeteren

Kwaliteitstoezicht is voor de minister belangrijk. De onderwijsinspectie ontwikkelt samen met de NVAO en het veld een beoordelingskader op maat van de hbo5-opleiding Verpleegkunde. Beoordelingen volgens dit kader worden uitgevoerd vanaf volgend academiejaar.

Er zijn momenteel verschillende wegen naar de opleiding tot zorgkundige. De minister bekijkt hoe die op elkaar afgestemd kunnen worden en hoe de curricula over de verschillende onderwijssectoren heen geharmoniseerd kunnen worden. Hij neemt ook initiatieven op het vlak van EVC om de zijinstroom in de opleiding Zorgkundige in het volwassenenonderwijs te bevorderen.

3.6. SD 6: De gevolgen van COVID-19 voor het onderwijs beheersen

De minister benadrukt dat de goede samenwerking in de zogenaamde onderwijsclub (sociaal coronaoverleg) moeten worden voortgezet. De crisis heeft het veld intens doen overleggen en samenwerken. Op dat elan wil de minister voortgaan. Gedragen beslissingen zijn duidelijk voor het onderwijsveld en vinden er weerklank.

Een belangrijke actie voor de komende maanden is het verder coronaproof (of virusproof) maken van de onderwijsregelgeving om scholen en onderwijspersoneel rechtszekerheid te geven in hun omgang met pandemieën. De onderwijsregelgeving moet dus meer worden afgestemd op crisisbeheer.

De administratie en inspectie monitoren de situatie op het onderwijsveld en grijpen in waar nodig.

De Vlaamse Regering heeft een ambitieus relanceplan opgesteld om de kortetermijnnuitdagingen aan te gaan en het Vlaamse onderwijs op lange termijn aanzienlijk te versterken.

Er waren goede gevolgen van de coronacrisis op het vlak van interne samenwerking in het onderwijsveld en de organisatie van zomerscholen, bijscholen en afstandsonderwijs. Dit is het moment om een grote sprong voorwaarts te maken op het vlak van digitalisering. Door het afstandsonderwijs voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs moet de minister versnellen met de distributie van laptops. Maar dat is maar een voorsmaakje van een ruimer digitaliseringsplan voor het Vlaamse onderwijs. Daarnaast is de specifieke aandacht voor kwetsbare kinderen en studenten belangrijk. Vanuit die overweging had de minister ook moeite met het verplicht afstandsonderwijs.

De zomerscholen zullen in een lokaal samenwerkingsverband verankerd worden. Dat is ook een positief gevolg van de coronacrisis.

De minister ondersteunt en versterkt verder waar nodig de veerkracht en wendbaarheid van de scholen. Ook het volwassenenonderwijs en het hoger onderwijs moeten versterkt uit deze periode komen.

Er zijn volgens de minister de mogelijkheden en middelen om effectief werk te maken van een remuntada, om de achterstand om te zetten in een voorsprong.

II. Bespreking

1. Tussenskomsten van de leden

1.1. Koen Daniëls

Koen Daniëls stelt dat het onderwijs in deze moeilijke tijden belangrijke investeringen krijgt. Met deze bijkomende middelen – 1,1 miljard euro extra – is het volgens hem niet gemakkelijk om als oppositie ongelukkig te zijn.

De N-VA-fractie dankt de Vlaamse Regering en vooral de minister voor de extra middelen. Dat is een belangrijk signaal voor het onderwijsveld. Iedereen in de

scholen is bezig met de herstart op 16 november, het aanpakken van de examens en het organiseren van de lessen. Hij roept iedereen op om het positieve signaal van de extra middelen voor alle domeinen uit te dragen.

Uit de actualiteit zou afgeleid kunnen worden dat de enige punten in de BBT de vaste benoeming versnellen en de evaluatie aanpassen zijn. Uiteraard is het veel ruimer en heeft het betrekking op alle onderwijsniveaus, beklemtoont de spreker.

Dat onderwijskwaliteit centraal staat, zowel in de strategische doelstellingen als in het budget, is volgens Koen Daniëls belangrijk. Met de opstart van het nieuwe universitaire steunpunt voor de ontwikkeling van gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde net- en koepeloverschrijdende toetsen wordt de vinger aan de pols van de onderwijskwaliteit gehouden.

De digitale versnelling in het onderwijs wordt versneld door corona, maar de totale omwenteling zat er al vroeger aan te komen. Het is goed om met relancemiddelen hierop in te zetten.

Koen Daniëls benadrukt dat de onderwijsmiddelen ingezet moeten worden in de klas en de school, op de plaats waarvoor ze dienen. De minister heeft dit ook gezegd, onder andere over de pedagogische begeleiding, leersteun en ICT. Het lid doet de oproep dat de 1,1 miljard euro absoluut terechtkomt op de plaatsen waar leerkrachten, directies en onderwijspersoneel het ervaren als effectieve ondersteuning.

Operationele doelstelling 1.1 gaat terecht over het belang van het Nederlands. Wie de taal niet machtig is, verstaat de leraar niet en dan wordt begrijpen onmogelijk, stelt de spreker. Daarop inzetten is cruciaal, ook voor de leerkracht, want het betekent planlast- en drukvermindering.

Er wordt 14 miljoen euro uitgetrokken voor de loonmotor. Het lid vraagt dat het systeem optimaal werkt als het wordt geïntroduceerd en de kinderziektes beperkt zullen zijn, want het is elke maand een huzarenstuk om 200.000 lonen correct te betalen, rekening houdend met de complexiteit van alle tewerkstellingsformules.

De spreker is heel tevreden dat de planlast voor leraren en directies verder wordt aangepakt. Het is ook belangrijk dat iedereen planlast blijft melden, evenals de bron ervan. De inspectie wordt dikwijls nog als planlast ervaren, maar bepaalde documenten worden door andere diensten, de directie of de pedagogische begeleiding opgelegd zonder dat het een verplichting is vanuit de regelgeving.

Koen Daniëls kijkt ook uit naar de verdere uitrol van de middelen voor digitale ondersteuning. De minister wil voldoende laptops voor de kinderen, dat is belangrijk, maar de spreker doet een oproep om ook aandacht te hebben voor de ICT-ondersteuning voor de school zelf, zowel voor de hardware als voor de ondersteuning van de ICT-coördinatoren.

Ook voor infrastructuur worden stevige investeringen in het vooruitzicht gesteld. Het lid wil de ventilatie en de sanitaire voorzieningen nog even onder de aandacht brengen. Ook zonder corona is een goede ventilatie belangrijk. Bij nieuwe infrastructuurprojecten moet daar voldoende aandacht aan besteed worden.

De OBE's in het hoger onderwijs worden aangepast. Is dat nu het eindpunt of worden nog verdere stappen gezet?

Ten opzichte van 2020 zijn de middelen gestegen met ruim 801 miljoen euro, inclusief index, kostendrijvers, beleidsimpulsen en maatregelen. Het is voor het lid belangrijk dat ook wordt geïnvesteerd in het volwassenenonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs, samen goed voor 40 miljoen euro.

Over het Leersteundecreet ter vervanging van het M-decreet is het lid niet alleen blij met de middelen, maar ook met de benaming. Het gaat erom alle kinderen maximaal te laten leren, op de plaats waar ze maximaal tot leren komen, zijnde het gewoon of buitengewoon onderwijs. Waar het M-decreet vooral op zorg gericht was, wordt nu maximaal ingezet op de leersteun.

Koen Daniëls is blij met de stappen over de evaluatie en de benoeming. Er is al veel nagedacht over hoe aan beginnende leerkrachten meer zekerheid gegeven kan worden. Een snellere benoeming is zekerheid geven. Maar verantwoordelijken bijten soms hun tanden stuk op één leerkracht die voor extra werk, druk en stress zorgt voor de hele school. Iemand die echt niet functioneert, moet maximaal begeleid worden, eventueel met outsourcing, maar als niets lukt, moeten ook voor een vastbenoemde leerkracht maatregelen mogelijk zijn, tot en met ontslag.

Hij merkt nog op dat de sneltesten en het beschermen van leerkrachten opgenomen moeten worden in het geheel van de coronamaatregelen, zodat scholen maximaal open kunnen blijven.

1.2. Hannelore Goeman

Hannelore Goeman start haar betoog met te beamen dat er in de BBT een aantal zaken staan waarin zij zich kan vinden: achterstand ombuigen in voorsprong, verhogen van onderwijskwaliteit en volop investeren in onderwijs.

Ook het lid is ervan overtuigd dat investeringen in onderwijs zich dubbel terugverdienen en dus speciale aandacht moeten krijgen binnen een relancestrategie. Zij vraagt zich wel af waar de 585 miljoen euro relancemiddelen precies staan in de begroting. Zijn die middelen gegarandeerd, ook als Vlaanderen op minder Europees geld zou kunnen rekenen voor het relanceplan dan de vooropgestelde 3,5 miljard euro.

Daarnaast is er recurrent 250 miljoen euro extra. Een substantieel deel daarvan is natuurlijk bestemd voor de uitvoering van een cao die de vorige legislatuur werd afgesproken. Dat laat minder ruimte voor nieuw beleid dan men initieel zou denken.

De begroting blijft voor Hannelore Goeman een verhaal van slaan en zalven. Het hoger onderwijs kan inderdaad rekenen op extra middelen voor de OBE's, voor de graduaatsopleidingen en met het voorsprongfonds, waarover ze graag meer toelichting krijgt. Maar tegelijkertijd gaan de vooropgestelde besparingen gewoon door. Het groeipad wordt opgeschoven en de klik wordt overgeslagen. De spreker blijft ervan overtuigd dat dat op korte termijn een desastreuze impact zal hebben op het hoger onderwijs: de onderwijskwaliteit komt onder druk, de werklast stijgt en studenten zullen op minder begeleiding kunnen rekenen.

Hetzelfde geldt voor de pedagogische begeleidingsdiensten en de CVO's, stelt het lid: de besparingen gaan gewoon door. Er zijn ook een reeks niet-indexeringen en besparingen onder het mom van kerntakenmaatregelen bij de onderwijsdiensten AGION, Vlor, Departement Onderwijs en Vorming. Bij AGODI en AHOVOKS wordt respectievelijk 208.000 en 156.000 euro bespaard op lonen. Wat betekent dat concreet op het vlak van afvloeiingen?

Hannelore Goeman vindt het onbegrijpelijk dat de minister een aantal concrete besparingen niet herbekijkt, zeker nu het onderwijsveld zo hard getroffen is door corona. Ze vernoemt in dat kader de pedagogische begeleidingsdiensten, de CLB's en de onderwijsdiensten.

Het is het lid niet helemaal duidelijk wat nu gebeurt met het secundair onderwijs. Is de minister van plan om de jaarlijkse besparing van 20 miljoen euro op te schorten?

Een aantal ambities van de minister klinkt goed, maar de spreker is veel minder overtuigd over de manier waarop hij de middelen inzet en de doelstellingen wil realiseren. Zo is het lid niet overtuigd van de eenzijdige focus op zomerscholen en bijscholen in andere vakanties en schoolvrije momenten om leerachterstand weg te werken. Volgens Hannelore Goeman gebeurt remediëring best in de klas, door leerkrachten die meer tijd en middelen krijgen om kinderen bij te scholen. De 90 miljoen euro wordt volgens haar beter rechtstreeks geïnvesteerd in scholen in plaats van extra initiatieven buiten de schooluren op te zetten. De vraag is ook welke leerkrachten men daar op termijn nog warm voor zal kunnen maken.

Hannelore Goeman is evenmin overtuigd van de visie van de minister op taalintegratietrajecten, vooral de taalbaden. Zij is ervan overtuigd dat gewerkt moet worden aan de kennis van het Nederlands, maar taalbaden blijken in de praktijk niet te werken.

Zij blijft het ook jammer vinden dat de minister SONO afschaft als waardevolle langetermijngraadmeter van de kwaliteit van het onderwijs. Er komt nu een projectaanpak waarvan absoluut nog niet duidelijk is welke richting die zal uitgaan.

Hannelore Goeman mist ook een aantal zaken in de BBT. Er is weinig aandacht voor ongelijkheid in het onderwijs. Elk kind moet een eerlijke kans krijgen. Het is trouwens veelzeggend dat het begrotingsartikel 'gelijke kansen' is verplaatst naar een ander artikel. Zij vraagt of er concrete projecten zijn weggefallen.

Er is volgens het lid ook te weinig aandacht in de begroting voor het mentaal welzijn van studenten. Dat is al langer een probleem en is door corona alleen maar groter geworden.

Er is ook te weinig aandacht voor dko en volwassenenonderwijs. Er komen eenmalige middelen in het kader van de relance, maar het blijft onduidelijk wat de langetermijnvisie van de minister is.

Voor de taalintegratietrajecten wordt 9 miljoen euro ingeschreven. Dat lijkt de spreker beperkt. Het is volgens haar de verantwoordelijkheid van de scholen om hiervoor trekker te zijn. Dat vraagt extra inzet, personeel en organisatie. Waarvoor moet de 9 miljoen euro dienen?

De BBT maakt de koppeling tussen de toelating tot het lager onderwijs en de taal-screening, hoewel verschillende meerderheidspartijen bij hoog en bij laag beweerden dat het geen toelatingsexamen is.

De minister zal praktijkgericht onderzoek naar effectieve taalintegratietrajecten uitvoeren, dat halfweg 2021 wordt opgeleverd. Wat behelst dat praktijkgericht onderzoek? Is het theoretisch of gebaseerd op ervaringen in het buitenland?

De minister wil de eindtermen voor het basisonderwijs tegen eind 2021 afronden. Dat lijkt de spreker een onrealistische timing, verwijzend naar de tijd die de ontwikkelcommissies voor de eindtermen secundair nodig hadden. Zij sluit zich aan bij het advies van de Vlor om de implementatiedatum te houden op september 2023.

Over de gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde proeven is Hannelore Goeman benieuwd naar de werkzaamheden van het steunpunt. De waarde van de test hangt sterk af van de methodologische validiteit. Welk budget wordt hiervoor uitgetrokken?

Het lid is blij met de specifieke aandacht voor het vermijden van de classificatie van scholen. Dat is voor haar cruciaal. De testen moeten informatie leveren aan

scholen om hun kwaliteit te verbeteren, maar mogen geen aanleiding geven tot ranking.

De minister spreekt ook over een digitaal toets- en feedbackplatform, waarvoor een marktaanbesteding is gepland. Het lijkt het lid niet ondenkbaar om dat ook in eigen beheer te doen. Als het toch aan de privésector wordt uitbesteed, wijst de spreker op het belang van privacybescherming.

Wat plant de minister nog om te werken aan de datageletterdheid van leerkrachten? Als meer cijfers gegenereerd worden, moeten die ook door de leerkrachten goed gelezen kunnen worden.

Vervolgens gaat Hannelore Goeman in op het OBPWO. Zij begrijpt niet waarom de samenwerking met het goed functionerende SONO werd stopgezet. Er wordt 1,5 miljoen euro uitgetrokken voor kort- en langlopend onderzoek en daarnaast praktijkgericht onderzoek, met al in het voorjaar de eerste projecten. Wat is het kader? Wat zijn de doelstellingen? Is er een projectoproep? Hoe worden ze geselecteerd? Hoe verhoudt de 1,5 miljoen euro zich tot het budget van SONO?

De spreker is ook benieuwd hoeveel budget wordt ingeschreven voor de Commissie Hoger Onderwijs en de commissie Beter Onderwijs.

Na de generieke en recurrente besparing van 6 procent op de werkingmiddelen van de pedagogische begeleidingsdiensten in 2020, is er in 2021 een bijkomende besparing van 25 procent op de aanvullende middelen. Voor 2022 zouden die middelen zelfs volledig geschrapt worden. De decretaal vastgelegde opdrachten blijven evenwel ongewijzigd. Het lid betreurt deze beslissing en noemt ze onverantwoord, zeker nu de pedagogische begeleidingsdiensten hun meerwaarde opnieuw hebben bewezen in de crisis.

De minister wil de middelen die van scholen naar koepels en netten gaan in kaart brengen. Hoe wil hij dat precies aanpakken? Wat is de timing?

De minister spreekt over een aanpassing van het financieringssysteem van de tweede en derde graad secundair onderwijs in het kader van de modernisering en vertrekt van het principe dat de middelen efficiënt aangewend moeten worden in functie van leerling en leraar. Hij heeft het ook over een rationeel studietoelaanbod. Hannelore Goeman vraagt meer uitleg bij het idee achter het nieuwe financieringssysteem.

Ook de GOK-cyclus wil de minister optimaliseren. Hij wil de middelen gebruiken voor de leerlingen die ze genereren en de vooropgestelde doelstellingen. Welke doelstellingen behalve gelijke kansen zijn er? Hoe staat het met een duidelijk kader voor de inzet van deze middelen? Hoe wil de minister de inzet van de GOK-middelen optimaliseren?

In de BBT wordt ook verwezen naar een systeem dat de onderwijsinspectie heeft ontwikkeld en waarbij onderwijskwaliteit wordt gekoppeld aan de besteding van de werkingmiddelen. Als er in een school ernstige materiële tekorten zijn, kan dat gemeld worden aan de administratie, die dan een gerichte controle kan uitvoeren. De spreker heeft geen enkel probleem met een gerichte controle op de besteding van de middelen, maar heeft de minister er ook al aan gedacht dat sommige scholen gewoon met een structureel tekort aan werkingmiddelen kampen? Wat zijn de gevolgen van dergelijke controle: een straf of extra werkingmiddelen?

Hannelore Goeman juicht toe dat de minister laat onderzoeken hoe in het Gemeenschapsonderwijs overgeschakeld kan worden van twee uur levensbeschouwing naar een uur levensbeschouwing en een uur levensbeschouwelijke dialoog.

Over studieoriëntatie is de BBT nogal summier, stelt de spreker. Zij mist een door-gedreven visie op het oriënteren van leerlingen doorheen het secundair onderwijs en niet enkel op het einde. Er is een duidelijk plan nodig, waarin testen een rol kunnen spelen.

Het volwassenenonderwijs en het dko hebben het heel moeilijk, benadrukt Hannelore Goeman. Zij vraagt een update van de manier waarop ze door de crisis geholpen worden. De financiering gebeurt voor een deel op basis van de deelname van financierbare cursisten. Er zijn dit jaar honderdduizend inschrijvingen minder, dus de instellingen dreigen volgend schooljaar in grote problemen te geraken. Er werden al voorstellen gedaan om het pakket lerarenuren en de werkingsmiddelen te bevriezen. Is de minister daartoe bereid?

De spreker vraagt ook meer toelichting over de eenloketfunctie. Wat is de bedoeling? Wie bemant ze? Zijn er extra middelen voor?

De minister spreekt over 68 miljoen euro extra voor bijkomende capaciteit. De spreker ziet niet goed waar die in de begroting worden ingeschreven en wat de verhouding is met de 500 miljoen euro voor scholenbouw.

Zij vraagt ook meer uitleg over de specifieke post over investeringen in infrastructuur. Er is een bijstelling van 7 miljoen euro. De capaciteitsmiddelen worden eerst met 13 miljoen euro verminderd in uitvoering van een beslissing van mei 2019. Voor 2021 komt er daarna 25 miljoen euro bij in het kader van het afgesproken groeipad om tot de vooropgestelde 500 miljoen euro te komen.

Over de nieuwe DBFM Scholen voor Vlaanderen informeert het lid naar het aantal schoolprojecten dat hierdoor gerealiseerd zou kunnen worden.

Over het belang van goede ventilatie staat heel weinig in de BBT, behalve dat de minister scholen zal ondersteunen en adviseren. Maar bij scholenbouw zijn er heel weinig richtlijnen. Is een specifieke ondersteuning van de scholen voor investeringen in ventilatie gepland?

Klasse onderzoekt momenteel de voorwaarden en criteria voor een nieuw communicatiekanaal gericht op ouders, met aandacht voor het bereiken van kwetsbare en moeilijk bereikbare ouders. Welk budget wordt hiervoor ingeschreven?

De minister wil de ontwikkeling van de ICT-visie van scholen ondersteunen. Op welke ondersteuning zullen scholen kunnen rekenen?

Er is ook bijzondere aandacht voor de opwaardering van de ICT-coördinatoren. Betekent dat een erkenning als ambt, ook in het secundair onderwijs?

De spreker informeert ook naar de timing van het steundecreet. Er wordt in dat kader ook 110.000 euro ingeschreven voor het Departement Onderwijs en Vorming. Waarvoor zijn de middelen bedoeld?

Er zijn bijkomende noden op het vlak van leerlingenbegeleiding, die de minister wil vertalen in een actieplan voor welbevinden, vroegtijdig schoolverlaten en gezondheid. Welke middelen staan daar tegenover?

Over het nieuwe knooppunt armoede vraagt Hannelore Goeman wat het werkingsbudget is. In de begroting staan enkel budgetten voor de projecten van STOS. Zal de samenwerking het aantal geholpen scholen verhogen? Hoe zal de minister, bij gebrek aan maximumfactuur, garanderen dat alle Vlaamse scholen hulp krijgen bij het uittekenen van een kostenbewust beleid?

Een half miljoen euro wordt ingeschreven voor de Canon van Vlaanderen. Hannelore Goeman vindt het belachelijk om op dit moment dit bedrag te spenderen aan pure symboolpolitiek. Die middelen kunnen veel beter besteed worden en ze veronderstelt dat zowat iedereen in het onderwijsveld het daarmee eens is.

De spreker verschilt van mening met de minister over het idee van studie-efficiëntie in het hoger onderwijs. Het loopt niet zo'n vaart met de studievertraging, merkt de spreker op, maar zij ziet een fixatie van de minister.

Hoe worden de middelen van het voorsprongfonds verdeeld? Op basis van welke concrete doelstellingen?

De minister wil ook werk maken van een rationeel georganiseerd en goed gespreid hoger onderwijs. Hiervoor zal hij in de fractie van de spreker een medestander vinden. Hogescholen en universiteiten moeten richtlijnen ontwikkelen voor de beoordeling binnen de bestaande financiering van nieuwe bachelor- en masteropleidingen. Is dat al opgestart en hoe verloopt het proces? Wat is de timing?

De minister verwijst ook naar de coronaprovisie van 300 miljoen euro. Onderwijs zou extra punctuele dossiers kunnen indienen voor de financiering van allerhande coronanoden van scholen. Dat lijkt de spreker wat optimistisch, want de provisie is er voor alle coronamaatregelen van de hele Vlaamse Regering en ook in andere sectoren zijn er heel grote noden.

Hannelore Goeman gaat tot slot in op de opleiding ervaringsdeskundigen in armoede die door vzw De Link wordt georganiseerd. Blijkbaar wordt niet bespaard op de begrotingspost volwassenenonderwijs waar dit onder valt. Wordt er dan niet bespaard op de subsidie aan vzw De Link?

1.3. Jean-Jacques De Gucht

Jean-Jacques De Gucht wijst erop dat de coronacrisis voor nooit eerder geziene uitdagingen heeft gezorgd. Er moest snel overgeschakeld worden op preteaching en afstandsonderwijs, waarin wel al stappen waren gezet, maar die nog niet op het noodzakelijke niveau zaten.

Er is wel geleerd hoe scholen maximaal opengehouden kunnen worden. Het mentaal welbevinden van leerlingen en studenten staat onder druk en vooral kwetsbare jongeren hebben het moeilijk om mee te kunnen in de digitale wereld. Het lid is van mening dat het beste onderwijs in de klas plaatsvindt. De school is niet alleen een leeromgeving maar ook een veilige haven voor leerlingen in moeilijke thuis-situaties.

De heropening van de scholen na de eerste lockdown onder strikte veiligheidsvoorschriften was op praktisch en organisatorisch vlak een titanenwerk. Het volledige onderwijsveld, scholen, directies, leerkrachten, begeleiders, ouders en alle onderwijsniveaus hebben de voorbije maanden in uitzonderlijk moeilijke omstandigheden het beste van zichzelf gegeven. Dat verdient respect, stelt het lid.

Ook de regering en het parlement hebben snel en adequaat op de crisissituatie geanticipeerd door middelen uit te trekken voor het laptopproject, het organiseren van de zomerscholen en het opzetten van de draaiboeken. De verschillende nooddecreten die in het parlement werden goedgekeurd, hebben de bestaande regelgeving tijdelijk aangepast aan de uitzonderlijke omstandigheden en leerlingen, studenten en het voltallige onderwijsveld de nodige rechtszekerheid bezorgd.

Werken met een BBT laat toe om duidelijk het verband te zien tussen het gevoerde beleid en de daarvoor uitgetrokken middelen, stipt de spreker aan, en zo kunnen de doelstellingen en de budgetten duidelijk gekoppeld worden.

De begroting 2021 is ambitieus, stelt Jean-Jacques De Gucht. Grote maatschappelijke uitdagingen vragen aanzienlijke inspanningen. In het relanceplan is voor onderwijs 585 miljoen euro ingeschreven, onder andere voor levenslang leren, digitalisering, ondersteuning van kwetsbare leerlingen en studenten, met als doel de opgelopen leerachterstand om te buigen naar een voorsprong.

In de Septemberverklaring stelde de minister-president dat "leerlingen en studenten onder meer dankzij geavanceerd afstandsonderwijs minimale leerachterstand opliepen". De spreker vreest dat die uitspraak een beetje te voortvarend was. De lockdown zorgde wel degelijk voor een grotere leerachterstand dan gehoopt en de ongelijkheid is groter geworden, ondanks alle geleverde inspanningen. Uit een analyse door de KU Leuven van de interdiocesane proeven die op het einde van het basisonderwijs in het katholiek onderwijs worden afgenomen, wordt de voorzichtige conclusie getrokken dat de leerachterstand wel eens een half jaar kan bedragen. Dat is heel verontrustend, meent de spreker.

De minister voorziet in 90 miljoen euro om kwetsbare kinderen en studenten bij te staan en hun leerachterstand weg te werken. Waarvoor worden die middelen concreet ingezet? Hoe worden scholen en leerkrachten begeleid bij het wegwerken van de leerachterstand?

Jean-Jacques De Gucht is blij met de grotere aandacht voor digitalisering. De minister wil het digitaal onderwijs duurzaam verankeren. Digitaal onderwijs biedt kansen om onderwijs op maat aan te bieden, maar de spreker relateert. De coronacrisis heeft ook duidelijk gemaakt dat digitaal onderwijs niet voor iedereen even vanzelfsprekend is. Voor kinderen uit kwetsbare gezinnen is onderwijs net de manier om uit de kwetsbare situatie te geraken. Zowel op korte als lange termijn is het dus absoluut noodzakelijk om te investeren in de verdere digitalisering van het onderwijs. Maar over een laptop beschikken is niet voldoende, kinderen moeten er ook mee aan de slag kunnen en moeten dus over de nodige basisvaardigheden beschikken.

375 miljoen euro voor ICT-infrastructuur, ICT-schoolbeleid, digitale vaardigheden van schoolteams en het ondersteunen van digitale leermiddelen en omgevingen is dan ook positief.

De spreker wijst erop dat jongeren online ook bijzonder kwetsbaar zijn. Tijdens de eerste lockdown was het aantal meldingen van online grooming (volwassenen die minderjarigen online benaderen met seksueel misbruik als doel) verdrievoudigd ten opzichte van vorig jaar. Het aantal klachten van jongeren die online seksueel geïntimideerd werden, verdubbelde. Dossiers met betrekking tot sextortion (seksuele afpersing) van minderjarigen namen toe met 118 procent. De spreker noemt dat bijzonder verontrustende cijfers. Jongeren moeten bewust worden gemaakt van de risico's van digitale platformen en ze moeten gewapend worden tegen misbruik. Er moet meer ingezet worden op mediawijsheid. Sinds de heropening van de scholen zijn de cijfers opnieuw sterk gedaald, wat bewijst dat de school het verschil maakt.

Het welbevinden van leerlingen en studenten ligt de spreker na aan het hart. De coronacrisis heeft een grote impact. Er is een groter isolement en een hogere mate van stress omdat de noodzakelijke structuur wegvalt. Dit moet bespreekbaar worden en iedereen moet onderkennen dat het een grote uitdaging is.

De VVS werkt aan een rapport over het mentaal welzijn van studenten. Op basis van deze resultaten zal de minister bekijken welke acties nodig zijn. Het lid is bijzonder benieuwd naar het rapport, maar het is niet echt nodig om daarop te wachten. Het mentaal welbevinden van studenten staat al langer onder druk en er is volgens hem dringend actie nodig. De voorbije jaren werd ongeveer 10 procent van het totaal aantal suïcidepogingen ondernomen door studenten. Het is belangrijk om te focussen op de achterliggende redenen en ze bespreekbaarder te maken. De coronacrisis, waardoor is overgeschakeld op afstandsonderwijs en het sociaal leven is ingeperkt, maakt de studenten extra kwetsbaar, maar ook de bespreekbaarheid en de bereikbaarheid van studenten is moeilijker.

De minister zal de Vlor vragen om een actieplan uit te werken voor een antipest-beleid op school. Dat is volgens de spreker cruciaal. Zeker het cyberpesten verdient daarbij extra aandacht. Dat legt een ongelooflijke druk op jongeren. Uit onderzoek blijkt ook dat jongeren willen dat pesters structureel worden opgevolgd en dat ze pestgedrag op een veilige manier kunnen melden bij een autoriteit en iemand die de leefwereld van de jongeren kent. De spreker veronderstelt dat de Vlor met de voorstellen van de jongeren rekening zal houden bij het opstellen van het actieplan.

Het is goed dat de minister aandacht schenkt aan de ondersteuning van scholen op het vlak van preventie en grensoverschrijdend gedrag, meent Jean-Jacques De Gucht. Uit Europees onderzoek blijkt dat in België 41 procent van de 18- tot 24-jarigen de seksuele geaardheid en genderidentiteit verbergt op school. Dat is volgens de spreker een enorm groot aandeel, rekening houdend met het feit dat België inzake wetgeving heel vooruitstrevend is. De helft van de lgbtqi+-leerlingen van 15 tot 17 jaar geeft aan op school gesteund te worden op het vlak van seksuele oriëntatie en genderidentiteit. Voor de andere helft is dat dus niet het geval. Ons land doet het dus niet veel beter dan het Europese gemiddelde van 48 procent. Er is dus nog werk aan de winkel om ervoor te zorgen dat deze leerlingen zich goed in hun vel voelen, zowel binnen als buiten de schoolmuren. Het doet de spreker plezier dat de minister daar aandacht aan wil besteden, onder meer door subsidies toe te kennen aan KLIQ vzw, de vormingsorganisatie van çavaria die werkt rond seksuele oriëntatie en genderdiversiteit in het onderwijs.

Als tweede pijler van de relance van het Vlaams onderwijs zet de minister terecht in op levenslang leren, met focus op knelpuntberoepen en digitale vaardigheden. Dat is positief, maar de wereld verandert razendsnel. Het is niet duidelijk welke noden er op de arbeidsmarkt zullen zijn binnen twintig jaar. Het zal er dus op aankomen om zichzelf constant heruit te vinden en de nodige flexibiliteit aan de dag te leggen. Het is dus van belang om in te zetten op het bijbrengen en doorgeven van vaardigheden, zowel in het leerplichtonderwijs als in het hoger en het volwassenenonderwijs.

Voor het volwassenenonderwijs acht het lid het positief dat het aanbod via een grootschalige communicatiecampagne breed bekendgemaakt wordt. Het is belangrijk dat ook kwetsbare volwassenen bereikt worden.

De voor 2021 geplande evaluatie van het dko wordt met een jaar uitgesteld. De minister geeft aan dat de resultaten nu vertekend zouden zijn door de effecten van de coronapandemie. De vraag is natuurlijk of binnen twee jaar de resultaten minder vertekend zullen zijn. De spreker vreest van niet.

Door de coronacrisis is het aantal inschrijvingen in het dko gevoelig gedaald, wat repercussies heeft voor de financiering van volgend schooljaar. Academies zijn vragende partij om de lestijdenpakketten te bevriezen. Zal de minister ook voor het dko de nodige relancemaatregelen nemen?

Jean-Jacques De Gucht vraagt waarom het hoger kunstonderwijs niet werkt volgens de sectorprotocollen van de kunsten.

De spreker juicht de verdere uitrol van duaal leren toe. Het aanbod aan opleidingen en aanbieders zal worden uitgebreid en ook in het volwassenenonderwijs wordt duaal leren mogelijk.

Conform het regeerakkoord wordt het lerarenberoep opnieuw aantrekkelijk gemaakt door te focussen op de kerntaak: het lesgeven. De minister werkt een communicatieplan uit om mensen aan te moedigen om voor het onderwijs te kiezen en wil de uitstroom uit het beroep verminderen. Hoe zal dat communicatief aangepakt worden?

De spreker wijst nog op het belang van de zijinstroom. Dat is van belang om het lerarentekort op te vangen, maar ook om extra kennis op de klasvloer te brengen. Alle mogelijke drempels voor werknemers die kiezen voor een carrièreswitch en voor de klas willen staan, moeten worden weggewerkt. Het is zinvol om anciënniteit die buiten het onderwijs werd opgebouwd te erkennen.

Ook wordt de planlast verder aangepakt door de modernisering van de dienstverlening en een nieuw initiatief van de onderwijsinspectie. Kan de minister dat verder toelichten?

Het regeerakkoord voorziet ook het invoeren van duaal lesgeven, waarbij lesgevers zowel in het onderwijs als in de bedrijfswereld tewerkgesteld zijn. De praktijkervaring die de lesgever meebrengt naar de klas is een ongelooflijke meerwaarde voor de leerlingen. Bovendien versterkt duaal lesgeven de interactie tussen de arbeidsmarkt en het onderwijs. De manier waarop wordt gekeken naar een loopbaan is veranderd, stipt de spreker aan, dus ook in het onderwijs moet men zich daar bewust van zijn.

De regering startte onlangs met een tijdelijk project rond duaal lesgeven. Het gaat om bedrijven uit een beperkt aantal sectoren. Bedrijven van de sectororganisaties die in het kader van een oproep van het ESF-programma 2014-2020 een goedgekeurd project hebben voor de organisatie van een proeftuin duale leerkrachten nemen deel. Er werd een project toegekend aan de sectororganisaties Essenscia en Volta. Zelfstandigen behoren dus niet tot de initiële doelgroep van het project. Op basis van de evaluatie zal de minister nagaan of en hoe het principe van duaal lesgeven vorm kan krijgen in het onderwijs en of bijkomende doelgroepen tot de mogelijkheid behoren. Kan de minister hier al iets meer duiding over geven?

In het hoger onderwijs zullen volgend jaar initiatieven genomen worden om de studie-efficiëntie te verhogen. Hogescholen krijgen ook meer middelen door het verhogen van de OBE's en om de grotere instroom in de graduaatsopleidingen op te vangen. Kan de minister iets meer zeggen over de initiatieven voor de verhoging van de studie-efficiëntie?

Daarnaast wil de minister de problemen met de toepassing van de taalregeling voor het academisch en onderwijzend personeel wegwerken. De spreker vraagt daarover meer uitleg. Gaat het om de vreemdetalenkennis van Nederlandstalig onderwijzend personeel of over de talenkennis Nederlands van buitenlandse professoren?

De grondwettelijk bepaalde neutraliteit van het Gemeenschapsonderwijs ligt Jean-Jacques De Gucht na aan het hart. Een leeromgeving vrij van levensbeschouwelijke tekens waarborgt de rechten en vrijheden van alle leerlingen en beschermt hen tegen elke vorm van sociale druk. De vrijeschoolkeuze van ouders die kiezen voor een neutrale leeromgeving wordt op die manier gevrijwaard.

De minister verwijst naar het arrest van het Grondwettelijk Hof waaruit blijkt dat schoolbesturen van het officieel onderwijs maatregelen kunnen nemen in hun reglement om de levensbeschouwelijke neutraliteit te garanderen. De minister wil geen centraal regelend initiatief nemen om de bestaande beleidsruimte voor scholen niet op het spel te zetten, maar zal de rechtspraak verder opvolgen. Als de neutraliteit van het Gemeenschapsonderwijs toch onder druk zou komen te staan, dringt de spreker erop aan om alles in het werk te stellen dat de levensbeschouwelijke neutraliteit gevrijwaard wordt. Hij blijft zich afvragen of het niet beter zou zijn om een centraal regelgevend initiatief te nemen. Dat zou ook inspirerend zijn voor het stedelijk en gemeentelijk onderwijs.

Het lid is verheugd dat de minister de juridische en financiële analyse start om in de derde graad van het secundair onderwijs van het GO! over te schakelen van twee uur levensbeschouwing naar een uur levensbeschouwing en een uur interlevensbeschouwelijke dialoog, zodat leerlingen met verschillende levensbeschouwingen samen van elkaar leren. Jean-Jacques De Gucht is voorstander om dit voor de hele schoolcarrière toe te passen.

De minister zal de dialoog met de erkende instanties en de verenigingen voor levensbeschouwelijke vakken opstarten, om te bepalen hoe leraren die niet over de vereiste bekwaamheidsbewijzen beschikken zich zullen bijscholen. Slechts 40 procent van de leerkrachten levensbeschouwelijke vakken in het lager onderwijs beschikt over het vereiste bekwaamheidsbewijs. Bij islamleerkrachten is dat slechts 10 procent. Daar moet volgens de spreker dringend verandering in komen. Voor kwaliteitsvol levensbeschouwelijk onderwijs moeten de leerkrachten de vereiste kwalificaties hebben.

Het is volgens Jean-Jacques De Gucht goed dat nieuwe scholen niet meer automatisch erkend worden, maar dat gebeurt bij ministerieel besluit. De minister zal overleggen met de staatsveiligheid over het advies over lopende erkenningsaanvragen van scholen. Het is volgens het lid van belang dat de strikte naleving van de toepassing van de grond- en mensenrechten gevraagd wordt. Hoe gebeurt dat concreet? Hoe ervoor zorgen dat de naleving en toepassing van het EVRM en het VRK in de praktijk aangetoond en onderzocht wordt?

Vandaag is daar volgens de spreker te weinig controle op. Uit getuigenissen blijkt duidelijk dat er ernstige vragen gesteld kunnen worden over de toepassing van het EVRM en het VRK.

Over de relance en het ombuigen van de leerachterstand kan onderwijs punctuele dossiers binnen de speciale provisie van 300 miljoen euro ter goedkeuring voorleggen aan de Vlaamse Regering. Kan de minister hierover wat meer uitleg geven?

Er wordt 500.000 euro ingeschreven voor de Canon van Vlaanderen. Waarvoor zullen deze middelen precies gebruikt worden?

In het kader van de maatregelen inzake efficiëntie en kerntaken wordt voor het GO! een besparing doorgevoerd van 125.000 euro. Is dat geen voorafname op de resultaten van het in kaart brengen van de mensen en middelen die naar de koepels of het net vloeien?

1.4. Roosmarijn Beckers

Roosmarijn Beckers steunt de nadruk die de minister legt op het Nederlands. Zij is ook grote voorstander van taalbadklassen en taalscreenings bij kleuters. Maar zoals ze nu voorliggen, is het volgens het lid een gemiste kans. Leerlingen worden toegelaten mits een taalintegratietraject wordt gevolgd. Wordt nu echt een verbinding gemaakt tussen slagen op de taalscreening en toegang tot het eerste leerjaar?

De taaltrajecten die gevolgd moeten worden, zijn volgens het lid ook te vrijblijvend. Het gaat enkel om een inspanningsverbintenis en niet om een resultaatsverbintenis. Zal de minister controleren of de gevolgde taalintegratietrajecten efficiënt zijn en leerlingen nadien het Nederlands voldoende machtig zijn?

Roosmarijn Beckers is ontgoocheld dat de minister een belangrijke realiteit negeert. De kleuters worden gescreend, maar een belangrijk deel van de instroom van anderstalige leerlingen in het onderwijs gebeurt in de loop van het lager onderwijs. Dat is een moeilijke situatie voor de kinderen in kwestie, die in een klas terechtkomen waar ze niets verstaan, maar ook voor de leerkrachten. De planlast voor de leerkrachten verlagen, kan alleen als de leerlingen goed Nederlands verstaan, maar een belangrijke oorzaak van de anderstalige leerlingen in de klas pakt de minister niet aan. De spreker betreurt dat en noemt dat ook frustrerend voor de andere leerlingen, want leerlingen die het Nederlands niet machtig zijn, zijn vaak geneigd om de andere leerlingen te storen omdat ze niet begrijpen wat gezegd wordt. Dat is nefast voor de onderwijskwaliteit.

De digitalisering en de investeringen in ICT zijn positief. Maar de investering komt misschien een beetje te laat, want er zijn nog altijd leerlingen die vanaf maart veel onderwijs op afstand hebben gekregen en nog altijd geen laptop hebben.

Over de efficiënte investering van onderwijsmiddelen wil de minister in kaart brengen hoeveel middelen van de scholen naar de koepels en het net vloeien. Roosmarijn Beckers vraagt wat hier concreet mee wordt bedoeld. Hoe zal de minister de efficiëntie verhogen? Door de middelen te kleuren? Door meer inspectie? En dat zonder in conflict te komen met bepaalde onderwijsverstrekkers over de onderwijsvrijheid?

De minister gaat in dialoog met de erkende instanties en verenigingen voor levensbeschouwelijke vakken om te bepalen hoe leraren van levensbeschouwelijke vakken die niet over de vereiste bekwaamheidsbewijzen beschikken zich zullen bijscholen. Van de leerkrachten islamitische godsdienst heeft 90 procent niet het nodige bekwaamheidsbewijs. Hoe gaat de minister dat concreet aanpakken?

De conceptnota over het Leersteundecreet komt hopelijk zo snel mogelijk, stelt de spreker. De minister wil de brede basiszorg in het gewoon onderwijs versterken. Hoe zal dat concreet gebeuren? Hoe zal de versterking van het buitengewoon onderwijs concreet aangepakt worden?

1.5. Kristof Slagmulder

Kristof Slagmulder schetst dat de minister met de VLUHR een nieuwe beheersovereenkomst heeft afgesloten voor de ontwikkeling, implementatie en opvolging van de Columbus-proef. Tijdens het schooljaar 2019-2020, dat voor een groot deel via afstandsonderwijs verliep, hebben 23.000 leerlingen aan Columbus deelgenomen.

Tijdens de hoorzitting over de toelatingsproeven voor het hoger onderwijs op 17 september 2020 (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 481/1) noemde professor Wouter Duyck oriëntatieproeven zoals Columbus een grote troef voor een realistische inschatting van de slaagkansen van studenten. Volgens professor Duyck zou Columbus best verplicht worden, want de participatie van zowel scholen als leerlingen is redelijk goed. Als het onderwijs open en goedkoop blijft, is volgens hem een verplichting gerechtvaardigd. Is de minister voorstander om Columbus verplicht te maken? Zo ja, ziet hij daarvoor juridische moeilijkheden?

De minister wil het lerarentekort aanpakken door de aantrekkelijkheid en de status van het lerarenberoep te verhogen. Hij zal een nulmeting opstarten en de diversiteit van het lerarenkorps monitoren. Wellicht gaat de monitoring niet enkel over

genderdiversiteit, maar ook over leerkrachten met een migratieachtergrond. Wat is finaal de bedoeling van de monitoring? Wil de minister daarna dwingende maatregelen opleggen? Het Vlaams Belang is daar alleszins geen voorstander van. Iedereen heeft recht op een faire kans om leraar te worden, maar de kwaliteit en de noodzakelijke competenties moeten primeren. Mensen moeten kansen krijgen op basis van hun kwaliteiten en niet op basis van hun afkomst.

In de begroting staat dat NARIC de werking zal versterken vanuit het oogpunt van de aanvragers. De focus wordt gelegd op de ondersteuning bij het indienen van het gelijkwaardigheidsdossier. Het is de bedoeling om de behandeltermijn te verkorten. NARIC werkt ook mee aan projecten in het kader van de erkenning van diploma's van vluchtelingen. Met de erkenning van buitenlandse diploma's zijn er in het verleden al problemen geweest, onder andere met fraude bij buitenlandse studentenvisumaanvragen en de moeilijke aantoonbaarheid van het afstuderen in een bepaalde richting. Welke stappen zal de minister zetten om ervoor te zorgen dat iemand die beweert over een bepaald diploma of bepaalde vaardigheden te beschikken daar ook effectief over beschikt?

De spreker verwijst naar het regeerakkoord, waarin de ambitie staat om voor studenten in de vierde fase van de bacheloropleiding Verpleegkunde te voorzien in een forfaitaire onkostenvergoeding, gefinancierd door de werkgevers. Het lid informeert naar de stand van zaken voor het beleidsdomein Onderwijs. Hij veronderstelt dat voor het vrijmaken van financiële middelen niet enkel naar het beleidsdomein Welzijn wordt gekeken, aangezien de maatregel aangekondigd was in de beleidsnota Onderwijs en de middelen voor de eenmalige toekenning van 1000 euro ook gedeeltelijk van Onderwijs kwamen.

1.6. Loes Vandromme

Volgens *Loes Vandromme* is de Vlaamse Regering ervan overtuigd dat onderwijs de motor is van de samenleving. Investeren in onderwijs, is investeren in de toekomst. Elke euro die nu in de jeugd wordt geïnvesteerd, wordt later driedubbel terugverdiend.

Het lid ziet een ongeziene investering in het onderwijs. De eenmalige investering van 585 miljoen euro kan worden gespreid over verschillende jaren. Hoeveel zal in 2021 al ingezet worden?

Welke deel van de coronaprovisie van 300 miljoen euro is bestemd voor onderwijs? Wat is de link met SD 6 en de gevolgen van COVID-19?

Welke middelen zijn al recurrent en welke middelen wil de minister recurrent maken?

In SD 6 staat dat de minister van plan is om het brede onderwijsveld te betrekken bij het beleid en de stap wil zetten naar regelgevende initiatieven. Het lid hoopt dat de minister ook het parlement zal betrekken bij het voorbereiden van het beleid.

Loes Vandromme is blij dat het effect van de coronacrisis op het volwassenenonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs gemonitord wordt.

De minister verwijst ook naar een nieuw communicatiekanaal dat wordt opgestart in samenwerking met Klasse. Zij hoopt dat lessen getrokken zijn uit de coronacrisis over de manier waarop gecommuniceerd moet worden over beslissingen. Ook het bereiken van de meest kwetsbare en moeilijk te bereiken jongeren en ouders is een belangrijk aandachtspunt.

Over de taalstimulerende activiteiten die de minister verder wil uitbouwen, vraagt het lid wat hiermee precies wordt bedoeld. Gaat het om het structureel verankeren van de initiatieven van de recente projectoproep of kunnen ook schoolleiden activiteiten binnen de schooluren op bijkomende incentives rekenen?

De minister vermeldt ook een praktijkgids. Zal de uitwerking daarvan gebeuren met de ingeschreven 9 miljoen euro? Zullen nog andere initiatieven genomen worden met dat budget?

De eindtermen voor het basisonderwijs zorgen voor bezorgdheid in de leraarskamer, stelt het lid. De Vlaamse Regering heeft op 2 oktober 2020 een conceptnota goedgekeurd. Zijn de ervaringen met de eindtermen voor de tweede en derde graad secundair onderwijs aanleiding om de conceptnota onder de loep te nemen en er eventueel aan te sleutelen?

De minister wil de kwaliteit van de nieuwe onderwijsdoelen monitoren door te testen of de leerlingen ze beheersen. Hoe kan de kwaliteit van een doel gemonitord worden? Of bedoelt de minister dat het niet in orde is als te veel of te weinig leerlingen de doelen halen?

Loes Vandromme is tevreden dat de integratie van de basisgeletterdheid voor Nederlands en wiskunde in het basisonderwijs ingevoerd zal worden na de evaluatie van de basisgeletterdheid in het secundair onderwijs. Voor haar fractie is dat een belangrijk punt. De minister installeert ook een klankbordgroep om het draagvlak voor de eindtermen basisonderwijs te vergroten. Wie zal daar deel van uitmaken?

Over de Canon van Vlaanderen herhaalt de spreker het standpunt dat haar fractie steeds heeft ingenomen: het kan geen aanvulling zijn op de doelen en zeker geen vervanging van de bestaande doelen.

De minister wil voor de pedagogische begeleidingsdiensten een nieuw kader met de kerntaken opstarten, vooral voor de professionalisering van de leerkrachten. Komt dat kader tegemoet aan de opmerkingen van de Vlor? Er wordt gewezen op de doorgevoerde besparingen, maar de Vlor merkt ook op dat op die manier niet volledig wordt tegemoetgekomen aan de opmerkingen van de commissie-Monard. Als de huidige decretale opdrachten behouden worden, moet er voldoende aandacht zijn voor de financiële middelen om die opdrachten goed te kunnen uitvoeren. Hoe zal de minister het kader vormgeven?

Het lid kijkt ook uit naar de conceptnota over de internaten. Het is de bedoeling om voor het plan basisonderwijs tegen 2024 een budget van 100 miljoen euro te bereiken. In 2021 zou 30,7 miljoen euro ingeschreven worden: 23 miljoen euro extra voor de zorgenvelophe en 7,5 miljoen euro voor beleidsondersteuning. Wat zijn de andere maatregelen om aan 100 miljoen euro te komen?

In het kader van duaal leren, denkt de minister na waar de groep leerlingen die in het centrum leren en werken een plaats vindt, ingekanteld kan worden. Wat is de stand van zaken?

Er zijn door corona 100.000 cursisten minder ingeschreven in het volwassenenonderwijs en het dko. Er is eenmalig 60 miljoen euro uit de relancemiddelen voor levenslang en levensbreed leren. De spreker vraagt daar meer duiding over. Zij is blij dat rekening wordt gehouden met de inschrijvingscijfers en dat er gemonitord wordt, zodat bij de begrotingsaanpassing misschien geschakeld moet worden.

Loes Vandromme volgt de minister dat werk gemaakt moet worden van een eenloketfunctie. Zij wijst op het goede voorbeeld in West-Vlaanderen, namelijk het Huis van het Leren.

De coördinatieopdracht van Vocvo voor het onderwijs aan gedetineerden wordt stopgezet op 31 december 2020. Er volgt wel nog een evaluatie van de opdracht. Is het mogelijk om tegen het eind van het jaar te beslissen wie de nieuwe opdracht zal krijgen?

De minister wil een vaste benoeming na een jaar mogelijk maken en koppelt daar de evaluatie aan. Er is nog geen officiële beslissing over genomen, maar er wordt wel al een datum naar voren geschoven. Door sneller te benoemen, worden extra middelen gegenereerd voor het basisonderwijs. Waar gaan die extra middelen naartoe?

In de lerarenopleiding mag de lat hoger gelegd worden, beaamt de spreker. De mensen die afstuderen, moeten de beste leerkrachten worden. Zij heeft het wel moeilijk met de tweespalt die ze waarneemt in de BBT. Enerzijds wordt gezorgd voor remediëringstrajecten met een bindend karakter als instromende studenten een aantal basiscompetenties missen. Anderzijds worden mensen gemotiveerd om te kiezen voor het onderwijs door hen een korte maar krachtige opleiding aan te bieden. Haar fractie blijft pleiten voor een goede didactische opleiding. Wat is de visie van de minister?

Wat de aanvangsbegeleiding betreft, informeert Loes Vandromme naar de extra middelen.

Naast de professionalisering voor leerkrachten loopt de professionalisering voor directies. De minister wil een competentieprofiel voor schoolleiders opmaken met mogelijke selectiecriteria. Worden de schoolleiders dan opgeleid door de overheid?

Het lid hoopt dat voldoende aandacht wordt geschonken aan het gedeeld leiderschap. Ook de onderwijsverstrekkers benadrukken het belang hiervan. Hoe neemt de minister dat mee in de professionalisering van de directies?

Zij is ook blij met de aandacht voor de datageletterdheid van de leerkrachten en de nadruk op begrijpend lezen, zowel in het basis- als secundair onderwijs.

Haar fractie is tevreden met de uitgangspunten voor het Leersteundecreet: een geleidelijke realisatie van het inclusief onderwijs, een brede basiszorg gericht op leerwinst en het versterken van het buitengewoon basisonderwijs. Loes Vandromme wijst erop dat het buitengewoon onderwijs voor haar altijd deel uitmaakt van het algemeen onderwijssysteem en er niet naast staat. Ook de garanties voor leerondersteuners en het recht op ondersteuning van leerlingen, stemmen haar positief. Er worden in 2021 middelen uitgetrokken voor het Leersteundecreet, maar er werd nog geen conceptnota over goedgekeurd. Er is dus nog geen regelgevende basis. Daarom vraagt ze meer duiding bij de ingeschreven budgetten.

Over synchroon internetonderwijs vraagt de spreker of de minister op zoek is naar een andere centrale organisatie.

Over het leerlingenvervoer zegt de spreker dat iedereen het erover eens is dat er alles aan gedaan moet worden om leerlingen minder lang op de bus te laten zitten. Wat is de timing van de evaluatie van de pilootprojecten?

Haar fractie gelooft sterk in de CLB's, benadrukt Loes Vandromme. De omkadering wordt geëvalueerd. De impact van de coronacrisis is enorm groot. De minister heeft het over een actieplan met aandacht voor vroegtijdige schoolverlaters, welbevinden en gezondheid. Wat is het verband met de evaluatie van de omkadering? Zullen bepaalde taken on hold worden gezet?

Bij de inkanteling van het centrum leren en werken in duaal leren moet er ook aandacht zijn voor vroegtijdige schoolverlaters. Hoe linkt de minister beide?

Loes Vandromme mist toch wat ambitie in de BBT op het vlak van armoedebelief en het vermijden van hoogoplopende facturen. Hoe kan vermeden worden dat scholen de factuur van de coronacrisis doorrekenen aan de ouders?

Ook zij stelde vast dat de besparingen voor De Link en de ervaringsdeskundigen armoede niet opgenomen zijn in de begroting. Wat is de verklaring hiervoor?

De spreker vraagt ook hoe de 90 miljoen euro relancemiddelen om leerlingen en studenten te ondersteunen in hun welbevinden en mentaal welzijn precies ingezet zullen worden.

Er circuleren oproepen van bekende Vlamingen om in de eindtermen voldoende aandacht te hebben voor kunst en cultuur. Het dko is volgens het lid een prima partner om dat te realiseren. Zij is blij dat Kunstkuur blijft bestaan. Hoe zal dat precies verlopen?

De coronacrisis heeft het Vlaamse onderwijs een spiegel voorgehouden en kan zorgen voor opportuniteiten, stelde de minister. De spreker gaat hiermee akkoord, maar stelt dat de leraar er blijft toe doen. De beeldspraak over de rotte appels vond Loes Vandromme minder gepast. Teacher Tapp stelde de vraag aan de leerkrachten welke blijk van waardering van de overheid ze op prijs zouden stellen. Ongeveer 2000 leerkrachten gaven een antwoord. Uiteraard moet goed geanalyseerd worden wie geantwoord heeft, maar 27 procent zou een hoger loon waarderen, 35 procent geeft een betere omkadering aan en 21 procent wil meer pedagogisch materiaal. Het belangrijkste resultaat is volgens de spreker dat 10 procent meer verbale waardering vraagt. Dat kost geen geld en kan over de partijgrenzen heen gerealiseerd worden. Het belangt iedereen aan om op een positieve manier over het onderwijs, de motor van de samenleving, te spreken.

1.7. Johan Danen

Johan Danen gaat in op de stelling van Koen Daniëls dat het voor de oppositie moeilijk is om in deze begroting kritiekpunten te vinden. Het is volgens de spreker niet de taak van de oppositie om per se kritiekpunten te vinden. De oppositie schept er ook geen genoeg in om armlastige beleidsdomeinen te bekritisieren. Als het goed is, wordt dat ook gezegd. Het gaat er volgens Johan Danen niet om hoeveel middelen nominaal naar een beleidsdomein gaan, maar of er genoeg geld is om tegemoet te komen aan de gigantische noden. Voor een aantal domeinen worden voldoende middelen ingeschreven, maar voor een aantal domeinen is er nog steeds geld, visie of beleidskracht te weinig om aan de noden tegemoet te komen. Dat is waar het volgens hem om draait.

In de BBT wordt veel belang gehecht aan de coronacrisis, die een gigantische impact heeft op de samenleving, ook in het onderwijs. Het lid vraagt om bij de maatregelen ook rekening te houden met de aanbevelingen over onderwijs die van de coronacommissie zullen komen. Nu al blijkt uit de hoorzittingen van de coronacommissie dat het mentaal welbevinden van leerlingen en studenten een probleem is, maar ook het mentaal welbevinden van personeelsleden en directies is van belang.

Een aantal entiteiten van het leerplicht- en het hoger onderwijs hebben een goed aanspreekpunt bij het beleid, maar bepaalde 'vergeten' groepen hebben dat veel minder. Het is van belang om daar ook rekening mee te houden, waarbij de spreker verwijst naar getuigenissen uit het buitengewoon onderwijs.

Johan Danen begrijpt dat de internaten van het Gemeenschapsonderwijs niet gefinancierd worden. Elk jaar legt het GO! 3 miljoen euro bij om de internaten te laten draaien. Het is volgens de spreker een kleine inspanning om dit voor eens en voor altijd te herstellen.

Digitalisering krijgt momenteel veel aandacht. De minister trekt er middelen voor uit en heeft een aantal maatregelen toegelicht. Het lid beaamt het pleidooi dat het niet voldoende is om laptops te geven, de belendende percelen zijn zeker even belangrijk. In het meerjarenplan wordt 800 miljoen euro uitgetrokken voor de digitale transformatie. Kan de minister het deel voor onderwijs en de concrete bestemming toelichten?

Aan het nieuwe Leersteundecreet zal het parlement nog veel aandacht besteden. Het lid informeert naar de timing, wat ook van belang is om de ondersteuningsnetwerken wat zekerheid te geven, want met het M-decreet gebeurde dikwijls ad hocwerk of werd achter de feiten aangelopen.

Levenslang leren blijft moeilijk in Vlaanderen, stelt het lid vast. Dat heeft allicht te maken met de middelen maar ook met attitude. Het is niet alleen van belang om in geld te voorzien, er moet ook gewerkt worden aan de attitudes van werkgevers en -nemers. Hoe wil de minister op dat vlak stappen vooruitzetten en samenwerken met het beleidsdomein Werk?

De open-endfinanciering van de graduaatsopleidingen is ook voor Johan Danen een belangrijk punt. Het gaat om relatief kleine bedragen waar de hogescholen veel aan zouden hebben. Hij vraagt om de open-endfinanciering wel in te voeren.

In het volwassenenonderwijs zijn er tienduizenden inschrijvingen minder. De inschrijvingscijfers van de voorgaande jaren tellen mee voor de financiering. Omdat 2020 een heel atypisch jaar was, vraagt de spreker om daar geen rekening mee te houden en te voorkomen dat scholen of opleidingen die omwille van corona veel minder inschrijvingen hebben daar streng voor gestraft worden.

Het is volgens de spreker belangrijk om in te zetten op lezen. Hij vraagt zich af of in het onderwijs wel voldoende gebruikgemaakt wordt van goede voorbeelden. Er zijn scholen die op het vlak van lezen uitmuntend bezig zijn. Dat model is kopieerbaar naar andere scholen maar het gebeurt veel te weinig. Er is een structuur nodig die ervoor kan zorgen dat goede voorbeelden opgeschaald worden. Proefprojecten en lerende netwerken worden enkele keren vermeld in de BBT, maar daar is volgens Johan Danen meer winst mee te bereiken.

De spreker maakt zich zorgen over het verdere traject voor de eindtermen voor het basisonderwijs en vraagt om lering te trekken uit de opmerkingen bij de eindtermen voor de tweede en derde graad secundair.

Over de aantrekkelijkheid van het lerarenberoep en de aanvangsbegeleiding vraagt de spreker om rekening te houden met de aanbevelingen die eventueel vanuit het parlement zullen komen in opvolging van de hoorzittingenreeks over 'kwaliteitsvol onderwijs met voldoende en sterke leerkrachten' die de commissie organiseert. Het is volgens hem duidelijk dat een of twee maatregelen onvoldoende zijn. De vaste benoeming, betere begeleiding van beginnende leerkrachten en de anciënniteit voor zijinstromers kunnen helpen, maar er is meer nodig voor de aantrekkelijkheid van het beroep.

De spreker begrijpt dat er heel wat voorwaarden zijn vooraleer zijinstromers hun anciënniteit kunnen inbrengen. Hij vraagt de minister om eventueel meer middelen in te schrijven, want het is van belang om in de brede pool van onderwijsmensen

expertise vanuit het werkveld aan bod te laten komen. Meer zijinstromers aantrekken, is dus positief.

De minister wil de kwaliteit van de uitstroom versterken. Wat gebeurt er om de ongekwalificeerde uitstroom te verkleinen?

De suggestie om de bron van de planlast aan te duiden, wordt door Johan Danen ondersteund. Leerkrachten moeten veel administratieve taken volbrengen, maar weten niet wie er verantwoordelijk voor is. Sommige scholen zijn volgens de spreker te bang voor juridische procedures en vragen daarom aan leerkrachten om veel te documenteren en administratie bij te houden. Scholen die op een goede manier omgaan met de leerlingen, de leerstof en de examens moeten geen schrik hebben voor juridische kwesties. Als ze zich wel voordoen, moeten scholen maximaal ondersteund worden.

Johan Danen wijst nog op het belang van ventilatie in de schoolinfrastructuur, maar vraagt om breder aandacht te hebben voor warmte-, koelings- en ventilatietechnieken. Veel scholen hebben wel de installaties, maar de kennis over de juiste bediening ontbreekt soms. Met weinig middelen kan hier veel gebeuren.

De meeste scholen die gebouwd zijn voor pakweg 1985 hebben te maken met asbest, stelt de spreker. Meestal gaat het om vaste asbest waar weinig risico van uitgaat, maar soms zijn er ook problematische asbesttoepassingen. Hij vraagt de minister om de goedlopende samenwerking tussen AGION en OVAM te bestendigen en scholen te motiveren om de zaken aan te pakken.

Tot slot heeft het lid het nog over de besparingen op de pedagogische begeleidingsdiensten. Hij meent dat niet in de werkmiddelen geknipt mag worden. De decretaal vastgelegde taken worden al moeilijk uitgevoerd omwille van de te beperkte middelen. Hij begrijpt dus niet dat er nog bespaard wordt. Kan de minister meer duiding geven, want het is heel demotiverend voor de mensen die er werken als ze hun taken niet kunnen vervullen. Het oormerken van bepaalde middelen beperkt de speelruimte nog verder.

1.8. Kim De Witte

Kim De Witte is blij met de bijkomende middelen, want de uitdagingen zijn enorm: door corona opgelopen leerachterstand, groeiende sociale ongelijkheid, sanitaire veiligheidsmaatregelen, digitalisering, lerarentekort enzovoort. Extra investeringen zijn dus ook nodig.

Het lid is wel ongerust dat veel besparingen overeind blijven, zoals het overslaan van het groeipad voor universiteiten en hogescholen en de kliks bij de universiteiten. De actoren in het hoger onderwijs zeggen zelf dat de besparingen gevolgen zullen hebben op het welzijn van het personeel en op de kwaliteit van de opleidingen. Daarnaast wijst hij nog op de besparingen op de werkmiddelen en de pedagogische begeleidingsdiensten.

Over de 585 miljoen euro in het kader van het relancebeleid vraagt Kim De Witte of er een garantie is dat die Europese middelen er komen, ook als de totale Europese pot kleiner zou zijn?

De spreker hoort van veel onderwijsmensen dat er nog laptops te weinig zijn. Hoeveel laptops wil de minister in totaal verdelen? In de media circuleerde het getal 27.000. Volgens een studie van de KU Leuven zijn er zeker 45.000 nodig om ervoor te zorgen dat in elk gezin met schoolgaande kinderen een laptop aanwezig is. Om aan elk kind een laptop te geven, zijn er 270.000 nodig.

Een laptop alleen is natuurlijk niet genoeg, er moet ook toegang zijn tot internet. De internetproviders hebben beloofd dat tot eind 2021 de toegang gratis is voor schoolgaande kinderen. Wat zijn de plannen van de Vlaamse Regering om ervoor te zorgen dat die toegang gegarandeerd blijft, zeker voor gezinnen die het financieel moeilijk hebben.

De minister voorziet in 2,5 miljoen euro extra voor het Leersteundecreet. Maar bij de pedagogische begeleidingsdiensten wordt 2,9 miljoen euro geschrapt. De PBD's begeleiden leerkrachten bij afstandsonderwijs, helpen bij evaluatie en het opstellen van leeraanpakken. Als de minister middelen schrapt, welke taken moeten ze dan niet meer uitvoeren? Of is de evaluatie van de minister dat de PBD's niet hard genoeg werken of er overtollig personeel is?

Over de opleiding ervaringsdeskundigen in armoede heeft de minister beslist om een deel van de middelen te schrappen, maar in de begroting is dat niet terug te vinden. Wordt die besparing op vzw De Link geschrapt of niet?

Kim De Witte informeert nog naar de voorziene besparingen in het secundair onderwijs van 20 miljoen euro. Valt die besparing weg of niet?

1.9. Jo Brouns

Jo Brouns wijst eens te meer op de bijzondere omstandigheden waarin de begroting wordt opgemaakt, die bovenop de vele al bekende uitdagingen in het beleidsdomein komen. De pandemie heeft anderzijds wel de veerkracht van de schoolteams laten zien, waarvoor hij zijn waardering uit.

Dankzij digitale connectiviteit is de wereld blijven draaien, ook die van het onderwijs. De crisis biedt op dat vlak ook een opportuniteit, met name om de achterstand op het vlak van digitalisering om te zetten in een voorsprong. Daarvoor zal echter niet zozeer een eenmalige opflakkering nodig zijn, waarschuwt hij, als wel een duurzame inhaalbeweging die leidt naar een structurele en duurzame integratie op lange termijn.

Digitalisering ligt zijn fractie na aan het hart. Zij deed daarover al voorbereidend werk. Het lid hoopt dat de minister die ideeën meeneemt in zijn masterplan IT en biedt een bondgenootschap aan voor de uitrol daarvan. Hij erkent dat de minister de voorbije maanden alvast heel wat middelen voor de ondersteuning vrijmaakte, waar nu 375 miljoen euro bijkomt. Een aanzienlijk bedrag, erkent het lid, maar hij vraagt wel hoeveel daarvan eenmalig is en hoeveel recurrent. Verder peilt hij naar de verhouding tussen personeel en investeringen. Hoeveel gaat structureel naar de door zijn fractie gesteunde opwaardering van de ICT-coördinatoren?

Wil de minister zijn ambitie om elke leerling een laptop en internet te bezorgen, waarmaken binnen het genoemde bedrag of komt daarvoor nog iets extra? De inhaalbeweging die is opgestart met het project DigitalForYouth, en waarbij intussen gemikt wordt op 15.000 laptops, wordt voortgezet. Er blijven echter vragen over de financiering: gaat het om een voorafname op de 375 miljoen euro? Het lid waarschuwt dat scholen met meer kinderen die aantikken voor SES, niet gestraft mogen worden, en pleit ervoor de middelen te geven aan wie ze nodig heeft, en pas dan de middelen voor 2021 te verdelen, opdat iedereen gelijke kansen krijgt. Hoe heeft de minister het aantal van 15.000, dat een hele inspanning vergt maar allicht nog niet voldoende zal zijn, vastgelegd? Welke bijkomende inspanning is nodig om te bereiken dat elke leerling in Vlaanderen over een laptop beschikt? Kunnen ook de CVO's, de CBE's en het dko een beroep doen op het genoemde bedrag? Het is immers, zeker bij afstandsonderwijs, belangrijk om ook de ouders van de leerlingen te ondersteunen, op te leiden en te begeleiden.

Een andere voor de remonte cruciale groep wordt gevormd door de leerkrachten, waarover de internationale ranglijst voor digitale en technologische competenties leert dat ze extra steun kunnen gebruiken. Hoeveel middelen worden daar specifiek voor uitgetrokken? Zijn die opgenomen in het bedrag van 375 miljoen euro? Wanneer mag de commissie het ICT-plan van de minister verwachten?

Wat de inzet van een onderwijsambassadeur als gangmaker betreft, waardeert zijn fractie alvast de doorgedreven informatiecampagne die de minister aankondigt. Wordt de ambassadeur in die context aangesteld in 2021?

De teststrategie komt met de sneltesten in een nieuwe fase. Het is goed dat ook de minister erop wil inzetten. Hoeveel onderwijsmiddelen worden uitgetrokken voor de 1 miljoen tests? Zijn er al afspraken over de verdeling van die middelen? Wat contacttracing betreft, vraagt zijn fractie aandacht voor de afstemming tussen de drie niveaus, met het oog op de verhoging van de efficiëntie.

Een terrein waarop nog een serieuze remuntada mag ingezet worden, is volgens Jo Brouns dat van de schoolinfrastructuur. De helft van de gebouwen is ouder dan vijftig jaar. Hij beseft dat de inhaalbeweging niet in een legislatuur gerealiseerd kan worden en dat het al een hele prestatie zal zijn om het estafettetempo van zijn voorganger, minister Crevits, aan te houden. Een maneuver waar hij de minister wel toe in staat acht, is dat van de versnelling van de doorlooptijd van de werken. Zijn fractie is alvast een bondgenoot.

Van het bedrag van 86 miljoen euro wordt 34 miljoen euro aan lokale capaciteitsprojecten van de netten toegekend. Hoe gaat dat concreet in zijn werk? Wanneer wordt de 34 miljoen euro toegewezen? Hoe kan de integrale toegankelijkheid van schoolgebouwen regelgevend beter afgedwongen worden, nu blijkt dat sensibiliseren en informeren niet volstaan? In welk budget voorziet de minister voor een nieuwe oproep, in het kader van multifunctionele infrastructuur, voor de openstelling van speelplaatsen en sportpleinen? Wanneer mag men die oproep verwachten?

Het lid heeft dezelfde vraag over het nieuwe regelgevende kader over pps, waarvoor de minister 1 miljard euro extra wil uittrekken. Verwacht hij nog tijdens deze legislatuur de aanbesteding en realisatie van de projecten? In dat verband herhaalt het lid zijn vraag over de verkorting van de doorlooptijd. Wanneer wordt het masterplan Scholenbouw 2.0 in de commissie toegelicht?

Zijn de proefprojecten klimaatneutrale scholen gelijkaardig aan die van AGION over passiefscholen? Wanneer starten ze? Verder pleit Jo Brouns voor een adequaat ventilatiebeleid in elke school, die daartoe over voldoende CO₂-meters moet beschikken. Komt er een Vlaams ventilatie- of binnenluchtkwaliteitsplan? In hoeveel middelen is daartoe voorzien? Zitten die in het pakket van 585 miljoen euro aan relancemiddelen of in de 300 miljoen euro aan punctuele investeringen? Kan de minister de output van de werkgroep ventilatie toelichten, meer bepaald de resultaten en beleidsaanbevelingen? Tot slot belijdt hij zijn geloof in de mogelijkheid van een remuntada door goed samenspel.

1.10. Jan Laeremans

Jan Laeremans vindt het een prima plan om de zorgenveloppe voor kleuter- en lagere scholen te verhogen. Anderzijds lijken die middelen uitsluitend naar 525 zorgcoördinatoren te gaan, terwijl voor kinderverzorgsters niets overblijft, tenzij die laatste middelen kunnen komen uit de verhoging tot een derde van het percentage dat scholen moeten toewijzen aan extra handen in de klas. Het lid vraagt om verduidelijking. Wat houdt de beleidsondersteuning, waarvoor de minister in het eerste semester 7,7 miljoen euro wil uittrekken, juist in? Gaat het om extra personeel of werkingsmiddelen voor bijscholing? De spreker herinnert eraan dat

de hoorzittingen in de coronacommissie met directies van lagere scholen leerden dat die vooral extra handen voor hun beleid nodig hebben.

Terecht wordt een hoop geld vrijgemaakt voor ICT-infrastructuur en digitale leermiddelen, maar wat betekent de bijzondere aandacht voor de coördinatoren concreet in het middelbaar onderwijs? Wordt in een duurzaam personeelsbudget voorzien? Waarom komt er een monitoring van de als gevolg van de pandemie uitgestelde studiebeslissingen? Die mogelijkheid hadden scholen toch al? Waar zit het knelpunt?

Verder hoopt het lid dat het, in het kader van de zoektocht van Klasse naar een nieuw communicatiekanaal, onder meer voor moeilijk bereikbare en kwetsbare ouders, niet de bedoeling is om in tientallen talen te gaan communiceren. Wat is het opzet wel? In welke zin wordt de inschrijving voor de gestandaardiseerde NT2-toets bijgestuurd? Hoeveel moet voortaan betaald worden?

Jan Laeremans betreurt dat fysieke veiligheid nergens in de BBT aan bod komt. Nochtans zit de onthoofding van de Franse leraar Samuel Paty na het tonen van Mohammedcartoons nog vers in het geheugen. In Rotterdam moest een leraar van het Emmauscollege onderduiken, in Eupen werden twee tieners aangehouden die een aanslag planden. De dreiging van islamitisch geweld is zeer reëel, ook vanwege leerlingen tegen leerkrachten. Die laatste moeten beter gesteund worden om met een gerust gemoed de vrijheid van meningsuiting te verdedigen.

Komt de weliswaar noodzakelijke evaluatie van het CLB-kader niet te laat? De extra middelen zijn immers vooral dit schooljaar al nodig in het licht van de enorme, bijkomende taak van de contacttracing. De heer Dries Vandermeersch van GO! CLB Brussel getuigde over de enorme impact van corona op zijn werking, zowel door contactopsporing als gesprekken op CLBch@t. Vanaf de tweede week van oktober waren alle medewerkers de hele tijd daarvoor ingeschakeld, waardoor scholen geen beroep meer konden doen op begeleiding bij gedragsmoeilijkheden of preventieve gezondheidszorg, tenzij bij levensbedreigende kwesties. Het kan toch niet de bedoeling zijn om te wachten op de monitoring tijdens het volgende schooljaar? Na nieuwjaar kan immers een derde golf voor hetzelfde probleem zorgen.

Veel CLB's zijn trouwens nu al onderbemand omdat ze hun vacatures niet ingevuld krijgen. De minister voorziet weliswaar in bijkomende middelen, maar zijn die voldoende? Met vier vte's per instelling komt men er niet altijd. Dat aantal moet volgens het lid in functie van de noden opgetrokken worden.

Is het verder niet mogelijk om zorgpersoneel dat overkomt uit ziekenhuizen of woonzorgcentra van de acht jaar anciënniteit te laten genieten die mensen uit de privésector mogen meenemen naar knelpuntvakken in het onderwijs, zeker in het licht van de verwachte loonsverhoging in hun sectoren? Zijn fractie dringt er voorts op aan dat CLB's voldoende aandacht blijven hebben voor hardnekkige spijbelaars en moeilijke of agressieve leerlingen, zeker in een grootstedelijke context.

Tot slot is ook een oplossing nodig voor het in het buso acute maar ondertussen door corona veralgemeende probleem dat geen vervangingen mogelijk zijn in het middelbaar onderwijs veertien dagen voor een vakantie. Kan die regeling niet minstens voor dit schooljaar opgeschort worden?

1.11. Brecht Warnez

Brecht Warnez vraagt verduidelijking over het voorsprongfonds, dat het hoger-onderwijsaanbod moet versterken en toekomstgericht maken. Waar moeten die middelen aan besteed worden?

Anders dan in de Codex Hoger Onderwijs en de beleidsnota lijkt de minister definitief gekozen te hebben voor de term ijkingsstoetsen in de plaats van niet bindende toelatingsproeven. Het lid is daar blij mee, maar vraagt of de minister nu ook het initiatief zal nemen tot de wijziging van de codex, zodat de spraakverwarring tot het verleden behoort? Voorziet hij ook in voldoende middelen voor onderzoek, opdat de toetsen voldoende valide zijn?

Doordat de voorwaarden voor de in het groeipakket geïntegreerde schooltoelagen anders zijn dan die voor de vroegere studietoelagen hoger onderwijs, verliezen heel wat studenten hun toelage bij de overgang van secundair naar hoger onderwijs. Neemt de minister een initiatief om dat op te lossen? Trekt hij daar middelen voor uit?

Is het rapport van de regeringscommissaris over de versterking van de communicatie in het hoger onderwijs en de wegwerking van de pijnpunten, al beschikbaar? Indien niet, wanneer wordt het afgeleverd?

Waarvoor kunnen de 8,4 miljoen euro aan klimaatmiddelen voor het hoger onderwijs worden ingezet?

1.12. Steve Vandenberghe

Steve Vandenberghe wil weten of de extra middelen voor beleidsondersteuning in de basisscholen in de eerste vier maanden van het volgende schooljaar daarna een vervolg krijgen. Wat houdt dat doel precies in?

De inzet op de ondersteuning van de lokale besturen bij de verhoging van de kleuterparticipatie vindt zijn fractie zeer goed, maar dan moet men er ook voor zorgen dat de scholen over voldoende middelen beschikken voor kwaliteitsvol onderwijs. Heeft de minister daartoe middelen gepland? De inspectie kijkt er immers – en terecht – op toe dat ook daar zo weinig mogelijk lestijden verloren gaan.

Niemand is tegen de hernieuwde focus op de kerntaken van de leerkracht. Hoe zal de minister het beroep aantrekkelijker maken? Wanneer krijgt de commissie een concreet stappenplan met bijhorende financiële middelen, waarin men kan zien wat de minister op dat vlak verwezenlijkt wil hebben tegen het einde van de legislatuur?

De versnelling van de statutaire benoeming, die op zich al voor- en tegenstanders heeft, is een discussie die het lid thans niet wil voeren, maar die wordt gekoppeld aan een extra investering in de aanvangsbegeleiding. Hij treedt bij dat dit samenhangt met een goed hr-beleid: één jaar is kort voor directeuren om een nieuwe leerkracht te begeleiden en te evalueren en het is bekend dat zij vandaag weinig tijd hebben voor die kerntaak. Wat doet men als ze er niet in slagen om in dat jaar een oordeel te vellen over de geschiktheid? Hoe wil de minister het hr-beleid concreet verbeteren, en met welke middelen? In de BBT ontbreekt hoe hij ervoor zal zorgen dat de directeurs tijd kunnen vrijmaken om hun team te begeleiden. En kan hij garanderen dat de snellere vaste benoeming niet het perverse effect heeft dat leerkrachten zonder benoeming sneller afvloeien? Verder wil hij uitleg bij de voorgenomen reactivering van de reffectatiecommissie.

Hoe gaat het strategisch communicatieplan om meer mensen voor het onderwijs te doen kiezen, er uitzien? Wat is de timing? Wordt de toelatingsproef voor de lerarenopleiding bindend gemaakt? De eerste stap in de erkenning van de anciënniteit van zijinstromers in knelpuntvakken is er een in de goede richting, oordeelt Steve Vandenberghe, maar wordt ook de uitbreiding gepland naar andere vakken?

Hoeveel projecten duaal lesgeven zijn al opgestart en hoe evalueert de minister ze? Wat zijn de bevindingen? Hoe spoort de aanpassing van de evaluatieprocedure, die erop gericht is niet-functionerende personeelsleden sneller te laten gaan, met de snellere benoeming? Om praktische problemen te vermijden, pleit hij ervoor om beide te koppelen in één traject.

Verder wil de spreker meer uitleg bij OD 2.2. Hoe ziet de minister die doelen in de praktijk?

Is de minister ervan overtuigd dat de scholen over voldoende middelen – niet alleen financiële – beschikken om de doelstelling over de omgang met gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven doeltreffend om te zetten, zodat zij met de output aan te slag kunnen om hun werking te verbeteren en zich te vergelijken met andere scholen die dezelfde kenmerken hebben? Het lid gaat akkoord met dergelijke proeven als ze niet de planlast maar het beleidsvoerend vermogen vergroten. Ook daarover wenst hij meer uitleg.

De doelen over het competentieprofiel voor schoolleiders zijn interessant, maar ook hier pleit het lid ervoor om goed na te denken over een doeltreffende omzetting in de praktijk, terwijl die band net ontbreekt in de BBT. Wat houden de pilootprojecten ter ondersteuning van leiderschap in scholen met uitdagingen in? Worden ze uitgebreid naar scholen die niet per se inzetten op onderwijskundig leiderschap? Welke middelen worden ingezet voor nascholing en professionalisering, in het bewustzijn dat directeuren al zoveel taken hebben?

Hoe wil de minister meten of zijn initiatieven in het kader van moderne dienstverlening erin slagen de planlast terug te dringen? Welke resultaten wil hij bereikt hebben op het einde van de legislatuur? Hoe wordt dat tussentijds gemeten in overleg met het werkveld, om op basis daarvan het plan bij te sturen? Ook de vorige minister had dit als doelstelling, maar kwam niet verder dan brandjes blussen en ad-hocbeslissingen. Daar heeft het werkveld te weinig aan. Het lid erkent alvast dat de doelen in het kader van de professionalisering van het administratieve proces voor aanstellingen in het onderwijs concreet zijn en werk besparen voor het secretariaat, maar planlastvermindering is meer dan dat. Positief is eveneens de vereenvoudiging van het gemotiveerd verslag voor leerlingen die ondersteuning nodig hebben, wat vooral goed nieuws is voor de al overbevraagde zorgleerkrachten en CLB's.

Dat de onderwijsinspectie informeert, sensibiliseert, inventariseert en rapporteert over de planlast, vindt het lid heel goed. De koepels en het GO! doen zichzelf immers vaak die last aan omdat ze in orde willen zijn voor de inspectie. Hoe meer men kan bewijzen op papier, hoe beter men scoort, wordt nog steeds gedacht. Het is dan ook positief dat de inspectie die spiegel voorhoudt voor scholen. Vraag is echter eens te meer of de inspectie voldoende ondersteuning en middelen heeft om die bijkomende opdracht in de praktijk uit te voeren.

De middelen voor de extra loontrap voor leerkrachten met 36 jaar anciënniteit, zijn een heel goede zaak, verklaart het lid. Hij vraagt wel een toelichting bij de bijstelling van de lonen in het basisonderwijs met -23.203.000 euro VAK.

Geen goede beslissing vindt hij de afschaffing van de mogelijkheid in het basisonderwijs om niet-ingevulde vervangingen op te sparen voor de indienstneming van een leerkracht later op het schooljaar. Dat is, in tegenstelling tot wat beloofd is, wel degelijk een recurrente besparing op het basisonderwijs, zegt Steve Vandenberghe. Door het lerarentekort is het voor veel scholen al zeer lastig om meteen een passende vervanging te vinden. Zij kunnen die uren meer dan ooit gebruiken voor remediëring of specifieke projecten. Kan de minister meer uitleg geven over de bijkomende vaste benoeming, de verloven en de benoeming na een

jaar tewerkstelling? Kan hij garanderen dat deze besparing op het personeel geen invloed heeft op de klasvloer in de basisscholen?

Waarom wordt het lerarenplatform stopgezet in het secundair onderwijs, terwijl daar evengoed noden zijn als in het basisonderwijs, waar dat niet het geval is? Het lid gewaagt van een bijkomende besparing. Ook op dit onderwijsniveau is het opsparen van niet-ingevulde vervangingen niet langer mogelijk, wat evenmin goed is. Hij vraagt om toelichting.

Het laptopproject noemt Steve Vandenberghe een voorbeeld van willen scoren en voor zijn beurt spreken, terwijl men tegelijk het onderwijsveld in chaos stort. Begin november kondigde de minister aan dat hij 10 miljoen euro uittrok voor 15.000 laptops. Vanwege de hoge nood tekenen scholen daarop in, maar pas daarna wordt duidelijk dat de 500 euro per laptop wordt aangerekend als voorafname op het digitaliseringsbudget voor 2021, dat extra middelen uit het relancebeleid bevat bovenop de – beperkte – reguliere ICT-werkingsmiddelen. Gevolg is dat vooral scholen die veel laptops hebben aangevraagd voor hun kwetsbare leerlingen volgens jaar middelen uit het digitaliseringsbudget van 375 miljoen euro mislopen. Een aantal scholen trokken hun aanvraag dan ook weer in.

Bovendien zijn op dit moment slechts 7500 van de 18.000 aangevraagde laptops beschikbaar. Elke school krijgt bij de verdeling dan ook slechts ongeveer 40 procent. Zijn fractie vraagt al vanaf de eerste dag van de lockdown dat de Vlaamse Regering zelf laptops zou aankopen om te garanderen dat elke leerling afstands-onderwijs kan volgen. Waarom voorziet de minister niet zelf in middelen voor gratis laptops voor kwetsbare leerlingen, zonder voorafname op het genoemde budget? Dat zou veel transparanter zijn dan de huidige onduidelijke communicatie. Op welke manier werd de prijs van de laptops op 500 euro gezet? Hoe verliep de aankoop en de communicatie met de scholen? Onderzoekt de minister het spoor om de leerlingen laptops te laten huren? Kunnen de scholen, nu blijkt dat ze die zelf moeten betalen uit hun aandeel in het digitaliseringsbudget, hun laptops terugsturen? Hoe wordt de kloof tussen vraag en aanbod gedicht? Volgen er bijkomende aankopen? Wellicht is er nog een hele tijd thuisonderwijs en zijn hybride werkvormen zelfs blijvend, en dus moet de minister een tandje bijsteken, besluit het lid.

1.13. Kathleen Krekels

Kathleen Krekels noemt de bijkomende beleidsimpulsen in het kader van het decreet Leersteun een goede zaak en kijkt uit naar de conceptnota. Hoe ziet de minister de timing en laat hij voldoende ruimte om een draagvlak te creëren voor de reorganisatie, anders dan ten tijde van het M-decreet, waarin scholen te snel moesten schakelen en met onduidelijke financiering werden geconfronteerd?

Met het nieuwe kader voor de pedagogische begeleidingsdiensten en de focus op professionalisering is haar fractie heel blij. Scholen hebben immers dikwijls andere vragen dan wat met veel knowhow aan bod komt in de pakketten die de diensten aanbieden, en blijven dan op hun honger. Klopt haar indruk dat de nascholingsmiddelen in de begroting op verschillende terreinen achteruitgaan, of zijn de middelen voor professionalisering ergens anders opgenomen waar ze niet meteen zichtbaar zijn?

Daarop somt ze de bedragen voor de bijkomende beleidsimpulsen in het kleuter- en leerplichtonderwijs op, die ze zeer belangrijk en welkom noemt. Kunnen die middelen behalve voor werking ook ingezet worden voor extra omkadering? Zijn de scholen voldoende vrij in de profielen die ze willen aantrekken, waarbij ze specialisatie in gedrags- of leerproblemen als voorbeeld geeft?

Eveneens belangrijk is de inzet op leerwinst bij zeer makkelijk lerenden en (uitermate) hoogbegaafden. Kan de minister al een eerste indruk geven van de voorstellen die zijn binnengekomen voor de eerdere projectsubsidie van een half miljoen euro? Hoe gaat dit verder? Ziet hij de komende jaren de kans om leerpsychologische kenmerken op te nemen in de berekening van de werkingmiddelen, zoals naar voren geschoven in de resolutie van het Vlaams Parlement (*Parl.St.* VI.Parl. 2018-19 nr. 1937/1)? Wat is de stand van zaken in de decretale aanpassingen met het oog op leertrajecten op maat?

Wat wordt in het buitengewoon onderwijs de leidraad bij de evaluatie van het project leerlingenvervoer, dat naast de verkorting van de busritten weliswaar ook mikt op de efficiëntere inzet van middelen maar op het eerste gezicht geen budgettaire winst oplevert, integendeel? Hoe zal gekeken worden naar de kostprijs van de voorgestelde alternatieven?

Kunnen ook gewone scholen die leerlingen in overtal opnemen, vanwege het plaatsgebrek in het buitengewoon onderwijs, aanspraak maken op de 14 miljoen euro die de begroting daarvoor uittrekt? Heeft de minister daarover cijfers?

Het uitstel van de evaluatie van het dko op grond van corona is een goede zaak volgens Kathleen Krekels. Dat er een apart draaiboek is gekomen eveneens, want afstandsonderwijs is voor deze onderwijsvorm geen evidentie, al zetten de academies er wel degelijk op in. Is het in het licht van de daling van het aantal inschrijvingen en de vrees van de bevestiging daarvan ten gevolge van de tweede lockdown, mogelijk – net als dat eerder voor het volwassenenonderwijs werd geregeld in een nooddecreet – te overwegen om studenten dezelfde opleiding als waarvoor ze ingeschreven zijn volgend jaar gratis te laten volgen? Kunnen voorts de huidige omkaderingsmiddelen bevroren worden of denkt de minister aan andere ondersteuning? Hoe houdt hij rekening met corona voor het behalen van de rationalisatienorm?

Hoe worden, wat de CLB's betreft, de geplande evaluatie van het omkaderingssysteem, het bekijken van het takenpakket in het kader van corona en de opname in het decreet Leersteun gestroomlijnd? Verder sluit ze zich aan bij de bezorgdheid over de gevolgen van de inzet van het personeel voor contacttracing, die ten nadele komt van de andere begeleidingstaken. Hoe wordt dat opgevolgd en welke acties komen er?

Wat de Canon van Vlaanderen betreft, informeert het lid naar de invulling van het communicatietraject, dat erg belangrijk is, zoals uit de aan de gang zijnde controverse blijkt. Hoe ziet de minister de verdere participatie?

Hoe ziet hij, wat bewegen op school betreft, de rol van MOEV op langere termijn? Hoe moet het zich positioneren binnen Sport en Onderwijs? Welke doelen verwacht de minister dat de organisatie nastreeft?

Ten aanzien van de levensbeschouwelijke vakken peilt ze naar de stand van zaken in de dialoog met erkende instanties en verenigingen over bijscholing en vereiste bekwaamheidsbewijzen. Voor haar is de opname in het onderwijs belangrijk voor de controle op de inhoud. Het lid hoort anderzijds van directeuren dat zij de vakken liever zien verdwijnen als zij decretaal geen vorm van toezicht mogen houden. Hoe kunnen inspectie en directie beter samenwerken?

Het lid rondt haar uiteenzetting af met een dankwoord voor de stijging van de onderwijsbegroting met 1,162 miljard euro.

1.14. Annabel Tavernier

Annabel Tavernier stelt dat het belang van de kennis van en de vaardigheid in het Nederlands niet voldoende kan worden benadrukt. Het is de sleutel tot een succesvolle schoolloopbaan. Haar fractie is dan ook tevreden met de talrijke instrumenten die de minister aanreikt in zijn beleid. Zij noemt de verplichte taalscreening van vijfjarigen, de taalintegratietrajecten, de ambitieuze eindtermen Nederlands, die voor basisgeletterdheid en de taalstimulerende activiteiten Nederlands. Komt er voor die laatste een nieuwe projectoproep? Welke instanties nemen deel? Hoeveel middelen worden er specifiek voor vrijgemaakt in 2021?

Het lid verwelkomt ook de focus op en de extra middelen voor levenslang leren, een terrein waarop Vlaanderen Europees achterophinkt. De reflex om bij of om te scholen, is er nog te weinig bij de Vlaming, hoezeer de coronacrisis ook de noodzaak ervan aantoonde. De administratie onderzoekt de mogelijkheid van één toelatingsloket, met een centrale rol voor de centra voor basiseducatie en de CVO's, wat een goede zaak is. Eenduidige en toegankelijke informatie is immers de eerste stap. Het lid wil weten hoe dat er in de praktijk zal uitzien. Hoe concreet zijn de plannen? Wat zijn de voor- en nadelen van één loket?

Een gedachtewisseling met Vocvo over de voortgang van het Strategisch Plan Geletterdheid leerde dat er nog heel wat werk aan de winkel is. Haar fractie smaakt de suggestie van projectleider Sara Jaminé om te kijken naar het Nederlandse model, dat getrokken wordt door meerdere ministers. Succesvolle uitvoering vereist inderdaad een horizontale, transversale aanpak. Haar fractie moedigt de minister dan ook aan steun te zoeken bij zijn collega's van Werk, Armoedebestrijding en Integratie. Verder in dit verband vraagt ze concrete toelichting bij de in de BBT aangekondigde communicatieactie. Over welke partners gaat het? Wat zijn vorm, timing en doelstelling?

Wanneer zal het multilaterale verdrag tussen de Benelux en de Baltische staten over diplomagelijkwaardigheid rond zijn?

Wat de kostenbeheersing betreft, vraagt het lid om toelichting bij de werking van het geplande knooppunt Armoede-Onderwijs. Blijft het aanbod aan scholen onveranderd of wordt het uitgebreid met een aanbod aan gezinnen? Zij informeert ook naar de samenwerking met de Robin-pas.

In verband met de middelen voor capaciteitsuitbreiding waardeert zij in het bijzonder de zeer welgekomen 465 extra plaatsen in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. De uitvoering van de realisatie wordt daar opgevolgd in samenwerking met de VGC. Hoe verloopt die? Heeft de minister weet van problemen bij de uitvoering van projecten?

1.15. Sihame El Kaouakibi

Sihame El Kaouakibi acht het duidelijk dat de minister heeft gevochten voor ons onderwijs. Men kan bedenkingen hebben bij sommige zaken, waaronder de communicatie, maar er woedde een crisis, en dat er meer en goed wordt geïnvesteerd, is heel duidelijk.

Zij gewaagt van een revolutie die het afgelopen jaar door de coronacrisis heeft plaatsgevonden, die veel heeft gevergd van alle betrokkenen, en dat net op een moment dat het onderwijs na ingrijpende hervormingen behoefte had aan rust. Het is anders uitgedraaid. Het komt er nu op aan van crisisbestrijding te gaan naar een soort onderwijs dat een dergelijke schok kan verteren.

Zo moet een strategie voor digitalisering uitgewerkt worden. De investering op dat vlak moet rekening houden met de terechte vraag om autonomie van de directies, maar het moet ook grondig aangepakt worden. De noden zijn immers veelvoudig: de infrastructuur op school (hardware en software), de professionalisering van leerkrachten, de ontwikkeling van materiaal, de bijscholing van de digitale vaardigheden van ouders. De minister vertienvoudigt het budget op dat vlak, maar wat is zijn investeringsstrategie? Het lid suggereert om te werken met iets soortgelijks als de capaciteitsmonitor om op te volgen waar de noden zich bevinden en waar ze het hoogst zijn. Hoe staat de minister tegenover dergelijke digitaliseringsmonitor?

Verder vond het lid de in het regeerakkoord afgesproken ethische code voor de omgang met hand- en invulboeken niet terug in de doelstellingen van de minister, hoewel die belangrijk is in het licht van de beperking van de hoge kosten van het onderwijs. Hoe staat de minister daar vandaag tegenover?

Tot slot gaat de spreker in op de alarmerende signalen van de CLB's, waarbij ze de wachtlijsten voor dringende problemen vermeldt, naast de ondermaatse oriëntering op het einde van het vorige schooljaar. De centra verdrinken in crisisbestrijding en de kerntaken komen onder druk. De reguliere ondersteuning wordt nog amper ingevuld, wat de druk op de leerkrachten dan weer verhoogt. Dat ook de mogelijk nieuwe ontwikkelingen in de teststrategie zoals de sneltests opnieuw voor extra werk voor de CLB's zullen zorgen, baart zorgen. Ziet de minister mogelijkheden in samenwerking met andere beleidsdomeinen, of in extra helpers (help de helpers), zodat de kerntaken van de CLB's weer op de voorgrond kunnen komen?

1.16. Katia Segers

Katia Segers merkt op dat in de coronacrisis gebleken is hoezeer kunst en cultuur levensmiddelen zijn. Helaas zijn ze bijzonder ongelijk gespreid. Wie ze niet thuis meekreeg, is aangewezen op het onderwijs om die wereld te ontdekken. Het lid betreurt dat ze in de BBT en de begroting niet veel over die educatieve rol van het onderwijs terugvindt.

De ontzetting over het voornemen van het katholiek onderwijs om muzische vakken nagenoeg af te schaffen, blijft nazinderen, waarbij ze de facebookgroep 'Nee aan nog minder artistieke vakken in het secundair!' vermeldt. Kinderpsychiater Peter Adriaenssens sloot zich erbij aan. Hij noemt brede inspiratie broodnodig voor de ontwikkeling van de jonge hersenen. Creativiteit helpt om situaties in het leven op te lossen. Het lid roept de minister dan ook op om maximaal op muzische vorming in het onderwijs in te zetten. Hoe kan Vlaanderen excelleren als de kunst-educatie in de schoolomgeving niet wordt gestimuleerd? De creatieve sectoren zijn ook vitaal voor onze economie. Europa pleit niet toevallig voor de inzet op STEAM, met de A van Arts erbij.

Minister-president Jambon kondigde een onderzoek aan dat het veld van kunst-educatieve initiatieven en organisaties in kaart brengt, wat zij toejuicht. Het is het eerste onderzoek sinds het Anne Bamfordrapport van 2006-2007, op grond waarvan toenmalig minister Vandenbroucke structureel overleg tussen Cultuur en Onderwijs opzette. Minister Weyts beloofde eerder in de commissie dat hij dat weer zou oppakken. Welke concrete stappen heeft hij daartoe al gezet? Vervolgens peilt ze naar de verdere visie op en plannen voor de CANON Cultuurcel en Kunstkuur. Welk budget gaat specifiek naar die projecten?

Wat leesbevordering betreft, is het belangrijk dat de minister aandacht besteedt aan het project Lezen op school. In de BBT leest zij echter verder weinig ambitie en engagement, terwijl de minister-president wel 1,6 miljoen euro extra pompt in Literatuur Vlaanderen, waarvan 900.000 euro voor leesbevordering. Plant minister Ben Weyts structureel overleg met het Boekenoverleg over dit onderwerp?

De evaluatie van het dko is inderdaad uitgesteld, maar blijft dringend. Het lid vraagt hoe de minister het traject ziet in de komende maanden.

Wat de Vlaamse canon betreft, is het goed om te lezen dat de minister die loskoppelt van de identiteitsvorming. Voor het lid is de samenstelling ervan een interessante oefening, waarvan de uitkomst echter zeker zal zijn dat de geschiedenis van Vlaanderen niet kan worden vastgelegd in een canon, en zeker geen die gebruikt wordt in het onderwijs of om nieuwkomers te beoordelen. Vastleggen is niet dynamisch. In Nederland is de canon na tien jaar herzien vanwege tekortkomingen: te veel aandacht voor de Gouden Eeuw en te weinig voor vrouwen. Die herziening kreeg zelf weer weerstand, omdat de canon al verwerkt was in boeken en leerplannen, maar dat is natuurlijk de consequentie van een dynamische canon. Slechts heel weinig historici werden bereid gevonden om in de Vlaamse commissie zitting te hebben. Volgens het lid is dat omdat zij het inzicht hebben dat de geschiedenis geen vaste, rechte lijn is. Hoe ziet de minister de verankering in de curricula van de canon, waarvoor hij 500.000 euro uittrekt?

1.17. Arnout Coel

Arnout Coel verzoekt de minister om een tipje van de sluier op te lichten over het nieuwe STEM-actieplan. Wat zijn de nieuwe actiepunten?

Iedereen is het eens met het grote budget voor infrastructuur, gezien de staat van het patrimonium en het capaciteitstekort. De minister heeft de ambitie om de realisaties van nabij op te volgen. Welke extra plaatsen werden het afgelopen jaar gerealiseerd met de voorziene middelen? Zijn fractie waardeert de inzet op integrale toegankelijkheid bij de aanpak van bestaande infrastructuur. Wat heeft sensibiliseren en informeren op dat vlak al opgeleverd? Welk percentage is al integraal toegankelijk en in welk aandeel wordt eraan gewerkt?

Wat is de timing van het aangekondigde regelgevende kader voor multifunctionele infrastructuur? Verder wil het lid toelichting over de versnelde subsidie voor bouwprojecten over de netten heen. Is de volledige uitrol van de 182 DBFM-projecten haalbaar tegen 2022? Wat is de timing van het nieuwe decreet? Heeft de minister daarbij oog voor de mogelijke problemen bij de openstelling van infrastructuur binnen de huidige DBFM-projecten?

Wat de huursubsidieprojecten betreft, vindt het lid snel en adequaat inspelen op capaciteitstekort een goede zaak, maar hij waarschuwt wel voor het mechanisme van verhuur aan zichzelf. Tot slot vraagt hij nog toelichting bij de klimaat- en duurzaamheidsprojecten.

1.18. Karolien Grosemans

Karolien Grosemans spreekt haar waardering uit voor de digitale versnelling, de vertienvoudiging van het budget, de keuze voor verschillende fronten en een strategie op lange termijn. Is al beslist hoe de middelen verdeeld worden over de prioriteiten? Wat blijft eenmalig en wat wordt recurrent?

Verder moet het haar van het hart dat ze het beneden alle peil vindt dat men het positieve verhaal van de laptops op zo'n manier kapot probeert te maken. Dat het als een voorafname op het budget wordt gekwalificeerd, is immers totaal geen probleem, want er wordt 375 miljoen extra vrijgemaakt, een ongezien budget. Dat wegzetten als een besparing, noemt ze schandelijk. Dergelijke opruiende en misleidende communicatie doet scholen afhaken, waarmee men de doelgroep van kwetsbare leerlingen treft. Verder pareert ze de kritiek op de kostprijs met het argument dat die ook een helpdesk en onderhoud dekt.

De bijzondere aandacht voor de overbevraagde ICT-coördinatoren juicht ze toe. Hoe wordt hun functie opgewaardeerd? Denkt de minister aan ondersteuning, de functieomschrijving of statutaire benoeming? De inzet op digitale toetsen is belangrijk voor de vermindering van de planlast. Wordt er ook aan gedacht om de digitalisering al in het kleuteronderwijs in gang te zetten? Ook zij peilt naar de stand van zaken van het ICT-beleidsplan.

Wat de datageletterdheid van leerkrachten betreft, signaleert ze dat veel vormingen erg duur zijn. Kan de minister daar iets aan doen? Of denkt hij dat meer geld ervoor uittrekken ze nog duurder maakt? Is het mogelijk om op creatieve wijze Europese fondsen in te zetten voor de digitalisering?

Een doorlichting leerde dat het elektronisch personeelsdossier een volledig nieuwe computertoepassing vergt, die 40.000 euro kost. Op welke termijn kan die gerealiseerd worden?

Verder informeert ze naar de voortgang in het planlastdossier, waarbij ze de ontwikkeling van de planlastcalculator vermeldt. Ze nodigt de minister ook uit de punten op de i te zetten over de middelen die worden uitgetrokken voor de taalintegratieprojecten, waarbinnen het bedrag van 9 miljoen euro bijkomend is. Wat is de verdeelsleutel?

2. Antwoorden van minister Ben Weyts

2.1. Een remuntada in het Vlaamse onderwijs: achterstand ombuigen naar voorsprong

Minister Ben Weyts legt uit dat hij voor Onderwijs uit de middelen voor het relancebeleid niet alleen de veelbesproken 375 miljoen euro voor ICT in de wacht heeft gesleept, maar ook nog drie andere enveloppes. Die voor digitalisering is grotendeels eenmalig, maar wel voor 10 procent (37,5 miljoen euro) recurrent. Voor het hoger en het volwassenenonderwijs is er telkens 60 miljoen euro en voor kwetsbare leerlingen en studenten 90 miljoen euro, wat het totaal op 585 miljoen euro brengt. De vierde enveloppe wordt onder andere aangewend voor het wegwerken van leerachterstand via bijvoorbeeld zomerscholen, projecten rond mentaal welzijn van studenten en voor veerkrachtige en wendbare scholen die de kwetsbaren maximaal kwaliteitsvol bereiken. De concrete invulling moet vanzelfsprekend nog gebeuren.

Voor de vraag over de verhouding tot de beloofde middelen uit de Europese pot verwijst hij door naar de minister van Begroting.

Op de vraag over de besparing in het secundair onderwijs antwoordt de minister dat gemaakte afspraken worden gehonoreerd. Dat geldt ook voor degene die gemaakt zijn over de inspanningen per beleidsdomein bij de regeringsvorming. Zelf heeft hij gekozen voor maatregelen die zo weinig mogelijk impact hebben op de klasvloer of die zelfs het beroep van leerkracht aantrekkelijker maken. Hij vermeldt de regeling voor de vaste benoemingen, waarmee hij driedubbele winst nastreeft: betere begeleiding van beginnende leerkrachten (in de strijd tegen het hoge percentage van beginners dat binnen de vijf jaar afhaakt) en waardering van goed presterende; het herbekijken van de evaluatieprocedure en de aanpak van de uitwassen van het systeem (waarbij de vaste benoeming misbruikt wordt om onwil of onbekwaamheid af te schermen); en budgettaire winst dankzij de lagere sociale bijdragen. Het gaat dan ook eerder om een transfer van de federale naar de Vlaamse kas – wat ook wel eens mag – dan om een besparing.

De minister legt uit dat de 585 miljoen euro voor onderwijs deel uitmaakt van de globale provisie van 4,3 miljard euro. Het klopt dat het gaat om een begrotingsruiter, waarbij het budget overgedragen kan worden naar een volgend begrotings-

jaar. De vastlegging is beperkt tot 2021 en 2022. De vereffeningskredieten kunnen wel over meer jaren gespreid worden. De concrete planning per deelenveloppe werkt hij op dit moment uit.

Dat een deel van de ICT-middelen recurrent is vanaf 2022, is goed voor de kosten die niet eenmalig zijn, zoals die voor de ICT-coördinatoren.

2.2. Transversale, horizontale en overkoepelende strategische doelstellingen

In het kader van het luchtbeleidsplan noemt de minister ventilatie een terecht aandachtspunt. Er werd dan ook al voor de zomervakantie een werkgroep ventilatie opgericht. De permanente werkgroep ventilatie is samengesteld uit vertegenwoordigers van de administratie, AGION, de onderwijsverstrekkers en meerdere experts over ventilatie. De werkgroep kwam verschillende keren samen en heeft richtlijnen opgemaakt voor scholen met en zonder mechanisch ventilatiesysteem. Die zijn gebundeld op de webpagina <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/coronamaatrege-len-verlucht-en-ventileer-voldoende> en worden regelmatig geüpdatet. Er komen ook voortdurend specifiekere richtlijnen, zoals nu over ventileren tijdens de koudere periodes op grond van een onderzoek in scholen door het Departement Omgeving, VITO en de UGent. Over verschillende thema's wordt op de website van AGION informatie gegeven met een inhoudelijke duiding, verwijzing naar regelgeving, en vaak ook technische uitleg met doorverwijzingen voor meer gedetailleerde uitleg. Ook in de nieuwsbrieven van AGION wordt er aandacht aan geschonken, maar ook aan energie-efficiëntie, circulair bouwen en duurzame scholenbouw.

Het Departement Onderwijs en Vorming heeft een webinar georganiseerd over verluchten en ventileren op school, waarin vijf experts aan bod kwamen wier toelichting kan worden bekeken op onderwijs.vlaanderen.be. Het blijft uiteraard van belang dat de scholen zelf bij dergelijke thema's een beroep doen op advies van een architect of gespecialiseerd studie bureau. Informatie over ventilatie is ook terug te vinden op de website van Onderwijs, het Departement Omgeving en het Agentschap Zorg en Gezondheid. De minister wijst in dat verband op de belangrijke rol van de preventieadviseur, die moet aangeven of het veilig is om een school te (her)openen. Zonder zijn akkoord worden lokalen niet gebruikt. In sommige scholen krijgen bepaalde lokalen dat akkoord niet, verzekert de minister.

Voor scholen die in dergelijke gevallen niet de mogelijkheid hebben om uit te wijken en daarom structurele werken willen uitvoeren op korte termijn, is er een noodprocedure. Ze kunnen gesubsidieerd worden via de verkorte procedure van AGION. Er wordt bekeken of los daarvan nog andere structurele ingrepen aangewezen zijn. Afhankelijk van de noden is hij bereid volgend jaar een inspanning te doen.

De minister herinnert er tevens aan dat de middelen waarvoor hij gezorgd heeft en die aan de scholen zijn overgemaakt, ook kunnen besteed worden voor CO₂-meters. Die geven immers een goede indicatie van de luchtkwaliteit in lokalen en een goede luchtkwaliteit vermindert het besmettingsrisico.

Het belang van een goede ventilatie is groot. Naast maatregelen op korte termijn, gaat de minister samen met de onderwijsverstrekkers, zijn administratie en AGION bekijken welke investeringen op langere termijn nodig zijn.

2.3. SD 1: De onderwijskwaliteit verhogen

2.3.1. OD 1.1 De taalkennis en taalvaardigheid Nederlands verhogen

De taalscreening in het kleuteronderwijs en de toelating tot het gewoon lager onderwijs werden vorig schooljaar ingevoerd via Onderwijsdecreet XXX, om in werking te treden vanaf schooljaar 2020-2021.

De taalscreening wordt vanaf volgend schooljaar afgenomen bij de vijfjarige kleuters in het gewoon basisonderwijs, bij het begin van het laatste jaar kleuteronderwijs (in het eerste trimester). Dat zal in alle scholen gebeuren met hetzelfde screeningsinstrument dat momenteel ontwikkeld wordt. De screening gaat dus na wat het niveau van de leerling over de onderwijstaal is bij het begin van de leerplicht. Leerlingen voor wie de screening aantoont dat ze het Nederlands onvoldoende beheersen, moeten een taalintegratietraject krijgen (in beginsel een taalbad of een volwaardig alternatief). De kleuters worden met andere woorden op basis van de taalscreening een jaar lang in het kleuteronderwijs bijgespijkerd in het Nederlands.

Aan het einde van het kleuteronderwijs, dus nadat het taalintegratietraject doorlopen is, beslissen de klassenraden kleuter- en lager onderwijs of de leerling naar het lager onderwijs mag overstappen en/of die leerling in het lager onderwijs nog verder een taalintegratietraject moet volgen. Die inschatting wordt dus overgelaten aan de klassenraden, die de betrokken kinderen goed genoeg kennen. De klassenraden krijgen dus meer zeggenschap dan nu het geval is bij de overgang naar het lager onderwijs, en de kennis van het Nederlands wordt een essentieel element bij het nemen van die beslissing. Als ouders tegen een negatieve beslissing willen ingaan en hun kind toch laten overstappen, moet dat gepaard gaan met een taalintegratietraject in de vorm van een taalbad of een volwaardig alternatief in het eerste leerjaar.

De taalintegratietrajecten zijn helemaal niet vrijblijvend. Eerst en vooral zijn de scholen verplicht om ze te organiseren als de taalscreening uitwijst dat een leerling het Nederlands onvoldoende beheerst. Daarnaast zijn de leerlingen verplicht om dergelijk traject te volgen als de school het voor hen organiseert. Bovendien zullen de klassenraden aan het einde van het kleuteronderwijs voor de leerling moeten inschatten of de leerling intussen het Nederlands voldoende verworven heeft. Het spreekt voor zich dat de onderwijsinspectie tijdens een schooldoorlichting kan nagaan hoe de school vormgeeft aan de decretale verplichting van de taalscreening en de taalintegratietrajecten en of de school voldoende krachtige taalintegratietrajecten organiseert.

Wat anderstalige nieuwkomers betreft, is in OD XXX vastgelegd dat zij "in elk geval een actief taalintegratietraject Nederlands krijgen, met in beginsel een taalbad, of een volwaardig alternatief dat dezelfde resultaten bereikt", citeert de minister. Dus voor hen hangt het niet af van een taalscreening, ze moeten het gewoon 'in elk geval', altijd dus, krijgen. Er is ook uitdrukkelijk in de regelgeving opgenomen, opdat daar geen enkel misverstand over kan zijn, dat "ook voor leerlingen die in de loop van het lager onderwijs instromen en onvoldoende het Nederlands beheersen om de lessen te kunnen volgen, de school kan beslissen dat zij een taalintegratietraject moeten volgen".

De vraag werd geopperd of in het onderwijs wel voldoende gebruikgemaakt wordt van goede voorbeelden van leesonderwijs. De minister denkt dat het delen van goede praktijkvoorbeelden absoluut relevant is. Elke schoolsituatie is echter specifiek zodat de voorbeelden een lokale vertaalslag moeten krijgen. Niettemin vormt expertisedeling en de uitwisseling van goede praktijken een onderdeel van zijn systematische aanpak voor lezen. De trajecten rond Lezen op School en de prioritaire nascholing, die allebei dit en volgend schooljaar lopen, worden daarvoor gebruikt, zodat de goede praktijken vervolgens kunnen worden gedeeld met belangstellende scholen.

Met de projecten Lezen op school besteedt de minister meer budget dan ooit tevoren aan leesmotivatie. Naast de prioritaire nascholing, gericht op begrijpend lezen, waartoe ook leesmotivatie hoort, ondersteunt hij vanaf dit schooljaar 22 projecten Lezen op School. Op die manier kunnen ongeveer 80.000 kinderen en jongeren in

344 scholen deelnemen aan leesbevorderende trajecten waarbinnen boeken kunnen worden aangekocht of voorleesactiviteiten georganiseerd.

De LeesScan, die momenteel wordt uitgetest, is een initiatief dat met alle scholen zal worden gedeeld en dat concreet tot doel heeft om elke school een wetenschappelijk gefundeerd systeem te bezorgen om het eigen specifieke leesonderwijs in kaart te brengen.

Lezen op School wordt qua impactmeting opgevolgd door de Taalunie, en elke school start via de LeesScan met een analyse van de eigen sterktes en aandachtspunten. De minister investeert voor Lezen op School ruim 2,2 miljoen euro, waarvan 250.000 euro uit het Vlaams Randfonds, omdat de oproep zo succesvol blijkt.

Daarnaast lopen nog andere acties binnen het departement die onder andere verder inzetten op een breed aanbod van auteurslezingen in de klas en onlinealternatieven, samen met Literatuur Vlaanderen. Ook het delen van beeldmateriaal van de boekenmarathon samen met Boek.be, de VRT en de Poëziesterren wil hij in dit verband benadrukken.

De minister denkt dat het nodig is om andere paden uit te proberen, met direct operationele instrumenten die de jongeren aanzetten via hun eigen leefwereld. Een boek lezen over het spel Fortnite kan bijvoorbeeld de entree vormen. Eerst lezen, dan literatuur, vat hij puntig samen.

Tot slot deelt de minister nog mee dat uit de externe analyse door de Thomas Morehogeschool blijkt dat in de zomerscholen in bijzonder veel gevallen is ingezet op het Nederlands en op leesmotivatie, wat hij absoluut waardeert, omdat zomerscholen een perfect systeem vormen om de meest kwetsbare kinderen extra in contact te brengen met taal en lezen. Door de herhaling en de versterking van de zomerscholen vanaf 2021 hoopt hij daar extra voordeel op het vlak van leesmotivatie uit te halen.

Met de taalstimulerende activiteiten die hij verder wil uitbouwen, bedoelt hij degenen die opgestart werden in de zomer van 2020, naast de zomerscholen die veel media-aandacht kregen. Het gaat ook om projecten die kunnen lopen tot 2022. De activiteiten vinden plaats op voor-, na- en buitenschoolse momenten, in het weekend en tijdens de schoolvakanties, zowel in het lopende als het volgende schooljaar. De meerderheid van de activiteiten wordt georganiseerd door lokale besturen.

De oproep richt zich naar de lokale besturen, die daarbij vaak samenwerken met de lokale bibliotheken en de scholen in de gemeente, maar soms ook met culturele vzw's en zelfs kunstinstellingen. Momenteel lopen ruim zestig lokale trajecten op die wijze, waarvan alleen al in de Vlaamse Rand een tiental.

Dat de sp.a na haar eerdere verzet tegen taalscreening, thans pleit voor meer geld, noemt de minister een verheugende vaststelling. De 9 miljoen euro bijkomende middelen zijn bestemd voor de taalintegratietrajecten in het basisonderwijs vanaf volgend schooljaar. In totaal is echter 12 miljoen euro meer beschikbaar dan in 2019. Hij had immers bij de begrotingsopmaak 2020 al in 3 miljoen euro extra voorzien, die nu onder andere gespendeerd wordt aan een proefproject. Trouwens, in de huidige regelgeving moeten de basisscholen al taaltrajecten aanbieden op basis van een screening bij het begin van het lager onderwijs, een verplichting die destijds opgelegd werd door minister Pascal Smet. Daarvoor hebben ze echter nooit extra middelen gekregen.

Er was ook een vraag over het praktijkgericht onderzoek naar taalintegratietrajecten dat halfweg 2021 wordt opgeleverd. De bedoeling van dat onderzoek is juist om een diversiteit aan goede praktijken in kaart te brengen en te ontsluiten voor

scholen. Het gaat dus niet over één praktijk. Ten eerste wordt een review verwacht van de wetenschappelijke onderzoeksliteratuur over taalintegratietrajecten in binnen- en buitenland. Ten tweede verwacht men een kwalitatieve analyse van bestaande goede praktijken en effectieve interventies in het Vlaamse onderwijs, want ook vandaag gebeuren er goede zaken omtrent taaltrajecten in Vlaamse scholen. Dat alles moet resulteren in een leidraad voor scholen op basis waarvan ze een geschikte methode kunnen vinden voor het taalintegratietraject voor hun leerlingen. De volledige omschrijving van het onderzoek is te vinden op <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/oproepen-voor-onderzoeksvoorstellen>.

De praktijkgids wordt niet betaald vanuit die 9 miljoen euro maar wel met onderzoeksmiddelen, merkt de minister op.

2.3.2. OD 1.2 Eindtermen scherp, duidelijk en uitdagend formuleren

Voor de Vlaamse canon wordt inderdaad een half miljoen euro uitgetrokken, schetst de minister. Inmiddels heeft emeritus professor Emmanuel Gerard zijn commissie samengesteld. De minister heeft de lijst in ontvangst genomen en denkt dat de commissie evenwichtig is, zowel wat betreft de verhouding tussen mannen en vrouwen als die tussen disciplines, maar evengoed wat de connecties met universiteiten betreft. De middelen zullen worden ingezet voor de concrete uitwerking en organisatie van het secretariaat van de canoncommissie. Ook de vergoedingen van de voorzitter en de leden van de commissie (externe deskundigen) worden op dat budget aangerekend. Daarnaast is ook voorzien in middelen voor communicatie, meer concreet voor het uitbouwen van een website en het opmaken van een publicatie. De concrete uitwerking van die opdracht zal in nauw overleg met de voorzitter van de canoncommissie gebeuren, die daarvoor om ondersteuning vroeg. De minister wil echter niet inhoudelijk sturen, verzekert hij, alleen faciliteren.

Op de vraag of op basis van de recente ervaringen met de tweede en derde graad van het secundair onderwijs niet gesleuteld dient te worden aan de conceptnota met betrekking tot de ontwikkeling van de eindtermen voor het basisonderwijs, antwoordt de minister dat in die nota inderdaad lering werd getrokken uit de eindtermen voor de tweede en derde graad secundair, meer bepaald om een herhaling van de haalbaarheidsdiscussie te vermijden. Concreet werd haalbaarheid via Onderwijsdecreet XXX als een criterium voor de ontwikkelcommissies ingeschreven en werden een aantal bijkomende afspraken gemaakt, vervat in een mededeling aan de Vlaamse Regering. Daarin staat dat wordt gewerkt met een algemene ontwikkelcommissie, naast zes specifieke ontwikkelcommissies. Die eerste ontbrak voor de tweede en derde graad secundair, wat het overzicht bij bepaalde koepels deed verdwijnen, waardoor men uiteindelijk mistevreden was met het eigen werk. In die commissies zitten de koepels van de onderwijsverstrekkers, leerkrachten en experts, en geen politici, benadrukt de minister.

De algemene ontwikkelcommissie moet het begrip haalbaarheid operationaliseren door de verhouding aan te geven van de verschillende sleutelcompetenties, het aandeel onderwijstijd dat naar het nastreven van de ontwikkelingsdoelen en het realiseren van de eindtermen gaat, en wat de vertaling van het begrip haalbaarheid betekent in termen van onderwijstijd.

Daarnaast bewaakt de algemene ontwikkelcommissie de decretaal vastgelegde principes en de uitgezette lijnen. Ze ziet toe op de globale haalbaarheid van het pakket onderwijsdoelen en signaleert mogelijke knelpunten aan de specifieke ontwikkelcommissies.

Daarnaast wordt nog een klankbordgroep ingericht om het draagvlak voor de ontwikkelde doelen te vergroten. Omdat dit alles al vervat is in de conceptnota, zijn geen aanpassingen nodig.

Het resultaat van de gecentraliseerde toetsen is geen rechtstreekse indicator voor de kwaliteit van de getoetste onderwijsdoelen, legt de minister uit. Er kunnen pijnpunten op verschillende niveaus aan de basis liggen van tegenvallende resultaten. Die zullen dan ook grondig geanalyseerd moeten worden: de onderwijsdoelen, de vertaling van de onderwijsdoelen in leerplannen en leermiddelen, de didactische vertaling op de klasvloer, de inhoudelijke en didactische competenties van de leeraar en het lerarenteam. Door na te gaan wat de mogelijke oorzaken en verklaringen zijn voor de resultaten van gecentraliseerde toetsen, kunnen zij aangewend worden als een instrument om mee de kwaliteit van de onderwijsdoelen te monitoren en te sturen, naast de kwaliteit van pedagogisch-didactische instrumenten en praktijken.

De minister vult nog aan dat de klankbordgroep zal bestaan uit raadgevers onderwijs van de regering, een vertegenwoordiger van de Vlor, een vertegenwoordiger van de SERV en inhoudelijke experts van de onderwijsvakbonden.

Wat de band tussen onderwijs en cultuur betreft, blijkt het belang van artistieke en creatieve vakken voor de ontwikkeling van jongeren uit de keuzes die de afgelopen jaren zijn gemaakt en die ervoor hebben gezorgd dat kunst en cultuur in het te bereiken curriculum, met andere woorden de eindtermen, zijn opgenomen voor alle graden, finaliteiten en onderwijsvormen van het secundair onderwijs. Vroeger waren er enkel in de eerste graad eindtermen voor plastische en muzikale opvoeding. Daarnaast zijn er op dit moment voor de tweede en derde graad secundair onderwijs vakoverschrijdende eindtermen die aansturen op kunst- en cultuureducatie.

In het nieuwe curriculum wordt kunst- en cultuureducatie gevat door de sleutelcompetentie cultureel bewustzijn en culturele expressie. Het curriculum van die sleutelcompetentie gaat breder dan de inhoud van de huidige vakken muzische en plastische opvoeding. De overheid legt eindtermen vast voor zestien sleutelcompetenties. De manier waarop deze eindtermen vervolgens vertaald worden naar vakken, projecten of lessenroosters is de verantwoordelijkheid van de scholen zelf. De minister stelt wel vast dat sommige onderwijsverstrekkers daar vroegtijdig over gecommuniceerd hebben, met name over de samenvoeging van bepaalde vakken. Het blijft echter aan de scholen om daar al dan niet in mee te stappen, benadrukt de minister. Aangezien de eindtermen nog niet goedgekeurd zijn en er zeker in het parlement nog een hartig woordje over gesproken zal worden, was die communicatie misschien enigszins voorbarig, oordeelt hij.

De regelgeving legt enkel op dat de transversale eindtermen gerealiseerd moeten worden in samenhang met inhoudelijke eindtermen van meerdere sleutelcompetenties. Het beleid wil met het nieuwe kader voor de onderwijsdoelen uitdrukkelijk in de mogelijkheid voorzien, en die zelfs aanmoedigen, om geïntegreerd les te geven en verbanden te leggen tussen verschillende vakken. Een creatieve of artistieke insteek hoeft zich niet te beperken tot de artistieke vakken.

De minister legt uit dat de Canon van Vlaanderen een open aanbod moet zijn aan het onderwijs, net zoals hij dat is aan alle inwoners, om het land dat wij gezamenlijk bewonen nog beter te leren kennen. Hij hoopt dat de canon een prachtig vertrekpunt kan zijn voor een dialoog over Vlaanderen tussen alle Vlamingen, oude en nieuwe, en dat zonder een sprankje verkramptheid. Een verankering in de curricula is niet voorzien.

2.3.3. OD 1.3 Kwaliteit opvolgen via gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven

Het nieuwe steunpunt zal over een periode van vijf werkjaren in totaal beschikken over een subsidie van 13,5 miljoen euro. Het is de bedoeling dat het nieuwe steunpunt nog net voor de jaarwisseling kan starten.

De minister herinnert eraan dat de opmaak van de toetsen gebeurt onder het beheer van de overheid door wetenschappelijke experts binnen het steunpunt. Hij bevestigt dat er voor het digitale toets- en feedbackplatform een marktaanbesteding komt omdat een eerste verkenning van de mogelijkheden rond de digitale afname van de toetsen en de rapportage van de resultaten heeft uitgewezen dat er al verschillende systemen op de markt beschikbaar zijn en het dus niet kosten-efficiënt is als de overheid een nieuw systeem ontwikkelt.

De haalbaarheidsstudie die momenteel uitgevoerd wordt, heeft dan ook een onderdeel waarin de technische en juridische aspecten van de implementatie van de gecentraliseerde toetsen bestudeerd worden, zoals privacy-issues en het risico op ranking van scholen – wat niet de bedoeling is, benadrukt hij. Op basis van de resultaten van de haalbaarheidsstudie zal de minister beslissen over de concrete operationalisering van de digitale afname en feedback.

De minister erkent dat de datageletterdheid van scholen en leerkrachten belangrijk is. Wat kan men leren uit de resultaten van de gestandaardiseerde, genormeerde, gevalideerde, net- en koepeloverschrijdende toetsen? Hoe kan men daarmee aan de slag en hoe moet men ze intern vertalen? Op dit moment worden de pistes verkend om scholen daarbij maximaal te betrekken.

De minister benadrukt dat er niets wordt bespaard op onderwijsonderzoek. Integendeel, er komt twee miljoen euro bij. Het onderzoeksbudget van SONO was anderhalf miljoen euro. Dat budget blijft integraal naar onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek gaan. Daar komt twee miljoen euro bij voor onderzoek door het Steunpunt Toetsen. Medio september werd het subsidiekader geactualiseerd om de toepassing van de beleidskeuzes met betrekking tot onderwijs in het regeerakkoord en de beleidsnota Onderwijs voor de periode 2019-2024 te ondersteunen met wetenschappelijke kennis en om flexibel te kunnen inspelen op acute kennisnoden.

Zowel beleids- als praktijkgericht onderzoek zijn mogelijk, en zowel kort- als langlopend onderzoek. Terwijl SONO zijn agenda had vastgelegd voor een lange periode en weinig ruimte had voor flexibiliteit, heeft men nu wel een studie over zomerscholen in de markt kunnen zetten. Inmiddels heeft de Vlaamse Regering de themazetting voor OBPWO 2021 goedgekeurd. Men vindt die terug op onderwijs.vlaanderen.be/nl/oproepen-voor-onderzoeksvoorstellen. Ook de procedure voor themazetting en selectie van projectvoorstellen zijn terug te vinden op de website.

Elk ontvankelijk verklaard project wordt op een aantal criteria beoordeeld. Het eerste is de kwaliteit, om te beginnen de wetenschappelijke, met onder andere een adequaat theoretisch kader en een adequate methodologie om de onderzoeksvragen te beantwoorden, maar ook de relevantie en bruikbaarheid voor het beleid en de onderwijspraktijk, de kwaliteit van de valorisatievoorstellen en de kwaliteit en haalbaarheid van de planning. Het tweede criterium wordt gevormd door de expertise van de indieners en ten derde is er de prijs.

De onderzoeksvoorstellen worden beoordeeld door een beleidscommissie, samengesteld door de secretaris-generaal van het departement en twee wetenschappelijke experts die buiten de Vlaamse Gemeenschap werken. De uitgebreide beleidscommissie staat in voor de volledige beoordeling en rangschikking van alle voorstellen. Op basis van de beoordeling bepaalt de minister de algemene rangschikking van de ingediende onderzoeksvoorstellen en stelt de projecten vast die voor subsidiëring in aanmerking komen. Hij kan alleen projecten subsidiëren die minstens 75 procent behalen op het totaal van de criteria. Ingeval er verschillende voorstellen zijn voor hetzelfde thema, wordt een rangschikking per thema opgesteld. Er kan immers maar één voorstel per thema gesubsidieerd worden. Na

akkoord van de Vlaamse minister van Begroting keurt de minister van Onderwijs de geselecteerde projecten goed.

2.3.4. OD 1.4: Ondersteuning en externe kwaliteitscontrole van scholen versterken

Dit schooljaar wil de minister met de pedagogische begeleidingsdiensten een kern-takendebat voeren. Het heeft tot doel de prioriteiten voor ondersteuning te bepalen, bekeken vanuit het beleid, maar ook vanuit de noden van de schoolteams, de leerkrachten en de klasvloer. Daarbij houdt hij natuurlijk rekening met de aanbevelingen van de commissie-Monard in 2018-2019. Uit die evaluatie bleek het belang van het bepalen van duidelijke prioriteiten om tot gerichte ondersteuning te kunnen komen. Daarnaast benadrukte de evaluatie het belang van een grotere samenwerking tussen de pedagogische begeleidingsdiensten en meer evidence-informed werken om tot een nog kwaliteitsvollere ondersteuning te komen. Al die elementen moeten in rekening worden gebracht bij het herdefiniëren van de werking van de diensten.

De gekleurde middelen zijn toegewezen aan de remediëring post-corona. De minister herinnert aan de extra middelen waarin hij heeft voorzien voor de pedagogische begeleidingsdiensten. De noden op het vlak van onder meer afstandsonderwijs zijn groot, zowel wat betreft de professionalisering van leraren als het uitwerken van een schoolbeleid dat iedereen toelaat maximaal te functioneren binnen de huidige, onzekere context.

Daarop gaat de minister in op de vraag over een initiatief met betrekking tot de neutraliteit binnen het GO! en de oproep daartoe in het kader van een uitspraak van het Grondwettelijk Hof. Op het moment dat het regeerakkoord werd gesloten, was de recente rechtspraak natuurlijk nog niet bekend. Medio 2019 stond de neutraliteit zoals het GO! die concipieert wel al onder grote druk. Recente rechtspraak van hoven van beroep en het Grondwettelijk Hof hebben meer steun geboden aan beslissingen om de neutraliteit te waarborgen zoals men dat lokaal zelf wil invullen. Als gemeenten en provincies het GO! als voorbeeld beschouwen qua neutraliteit, kunnen die schoolbesturen zelf een neutraliteitsconcept aannemen dat daarop is afgestemd. Een regelgevend initiatief daartoe moeten ze echter zelf nemen als onderwijsverstrekker. Alleen het GO! is aan de grondwettelijke neutraliteitsplicht onderworpen. De regering wil de bestaande regelgeving, die juridisch standgehouden heeft, dan ook behouden. Zelfs als men de benodigde meerderheid vindt voor een decretaal initiatief, dreigt men procedures met onzeker resultaat uit te lokken, waarschuwt de minister.

Wat de relatie tussen de erkenning van scholen en de rechten van de mens en het kind betreft, benadrukt de minister dat het respect voor de rechten van de mens en het kind essentiële fundamenten van ons onderwijs zijn, waarop geen enkele toegeving kan en mag gedaan worden. Hij zal ervoor zorgen dat het principe van de automatische erkenning vervalt wanneer de beslissingstermijn wordt overschreden. Een school kan dan enkel erkend, gesubsidieerd of gefinancierd worden na een goedkeuring bij ministerieel besluit. Hij gaat nog verder in overleg met de staatsveiligheid over hoe deze advies kan verstrekken over lopende erkenningsaanvragen en past het protocol tussen de staatsveiligheid, de onderwijsinspectie en de onderwijsadministratie aan.

De onderwijsinspectie controleert vandaag nieuwe scholen op basis van een onderzoek zoals vastgelegd in de regelgeving. Daarbij consulteert zij documenten, gaat zij in gesprek en licht zij ook recent erkende scholen grondig door. Bij die doorlichting controleert zij vanuit het Referentiekader voor Onderwijskwaliteit de regelgeving over minimumdoelen, de erkenningsvoorwaarden en andere verplichtingen die deel uitmaken van het Kwaliteitsdecreet. Dat biedt garanties op respect voor de rechten van de mens en het kind.

Als antwoord op de vraag over de relatie tussen het decreet Leersteun en de pedagogische begeleidingsdiensten, verwijst de minister naar het aangekondigde kerntakendebat. Hij wil niet vooruitlopen op de resultaten daarvan.

Op de opmerking over de achteruitgang van de nascholingsmiddelen, repliceert de minister dat professionalisering belangrijk is om de vele uitdagingen aan te gaan en het leren voor de leerlingen constant te optimaliseren. Die professionalisering kan via verschillende manieren gerealiseerd worden. Het gaat om middelen voor nascholing op initiatief van de scholen, op initiatief van de koepels en op initiatief van de Vlaamse Regering. Die laatste middelen werden voor de schooljaren 2020-2021 en 2021-2022 verhoogd opdat alle kwaliteitsvolle projecten rond begrijpend lezen in het basisonderwijs gesubsidieerd kunnen worden. Het jaarlijks beschikbare budget was aanvankelijk 577.000 euro, wat verhoogd is tot 708.000 euro.

Daarnaast zijn nog andere middelen beschikbaar die volledig of deels bestemd zijn voor de professionalisering van onderwijsprofessionals. Voorbeelden zijn het verhogen van de kwaliteit van de lerarenopleidingen, het Future Classroom Lab, cavariva in het kader van genderdiversiteit en het kenniscentrum mediawijsheid.

Naast al die mogelijkheden zijn er nog andere valabele professionaliseringsactiviteiten, die samenwerkend leren in en buiten de school mogelijk maken. Voorbeelden zijn onder meer mentorschap en coaching, samenwerking binnen de school, wederzijds klas- en schoolbezoek, het aanspreken van de leraar als onderzoeker, netwerken en partnerschappen tussen scholen en hoger onderwijs. Het al dan niet online delen van ervaringen, het lezen van vakliteratuur en evidence-informed onderzoeksresultaten, en kennisnemen van goede praktijkvoorbeelden zijn belangrijke bronnen van professionalisering. Hij merkt daarbij op dat het beleid met Klasse en KlasCement een goede dienstverlening biedt aan scholen en leerkrachten.

Wat de vereiste bekwaamheidsbewijzen voor docenten levensbeschouwelijke vakken betreft, is de minister in gesprek met de verantwoordelijken van alle levensbeschouwingen. Die hebben er ook zelf belang bij om over een professioneel korps te beschikken dat aangesteld wordt met een vereist bekwaamheidsbewijs. De eerste doelstelling is om het aantal leerkrachten dat aangesteld wordt met het bekwaamheidsbewijs 'Andere' terug te dringen. De categorie van de bekwaamheidsbewijzen waartoe een bepaalde opleiding toegang geeft, kan verschillen per aanstelling in een ambt, onderwijsniveau en graad.

De overheid heeft de plicht om levensbeschouwing aan te bieden maar zij heeft minder vat op de concrete inhoud van het vak. Die wordt ingevuld door de erkende levensbeschouwing. De overheid legt binnen de bekwaamheidsbewijzen de algemene voorwaarden vast wat betreft het onderwijsniveau, het bewijs van pedagogische bekwaamheid en de salarisschaal, maar kan niet de inhoud van het vak bepalen. Inhoudelijke tekorten moeten door de erkende instanties opgevangen worden. De leerplannen voor godsdienst en niet-confessionele zedenleer moeten wel altijd in overeenstemming zijn met de internationale en grondwettelijke beginselen over de rechten van de mens en in het bijzonder van het kind, en dienen de bekrachtigde eindtermen en ontwikkelingsdoelen te respecteren.

Directeurs kunnen wel degelijk in overleg met de inspecteur-adviseur misstanden aankaarten en leerkrachten die zich daaraan manifest zouden onttrekken, kunnen als gevolg daarvan een negatieve evaluatie krijgen en hun aanstelling verliezen. Bovendien bestaat tussen de levensbeschouwingen en de onderwijsverstrekkers, onder voorzitterschap van de inspecteur-generaal ook een overleg waar dergelijke kwesties besproken kunnen worden.

Er is momenteel al een dubbel kanaal in het decreet Basisonderwijs dat de mogelijkheid biedt om zicht te krijgen op de inhoud van de levensbeschouwelijke

vakken. Enerzijds is er de toegang tot de lessen die aan de directeur of zijn afgevaardigde wordt verzekerd, anderzijds is er de jaarlijkse rapportering vanuit de erkende instanties voor wat betreft de levensbeschouwelijke vakken en vanuit de onderwijsinspectie voor wat betreft cultuurbeschouwing.

2.3.5. OD 1.5 Onderwijsmiddelen inzetten waarvoor ze bedoeld zijn

Het doel is dat de toegekende belastingmiddelen ingezet worden in de klassen. Vanaf volgend jaar start de minister met het gefaseerd in kaart brengen van de werkingsmiddelen en de omkadering die schoolbesturen ontvangen en gebruiken om de werking van andere organisaties te financieren. In een eerste fase worden de middelen (werking en omkadering) in kaart gebracht van de school naar de koepels en het GO!.

Om planlast van de onderwijsinstellingen te vermijden, zal de bevraging gericht zijn aan de koepels en de centrale diensten van het GO!. De toekenning van die opdracht zal gebeuren via een open procedure. Zoals gebruikelijk bij dergelijke opdrachten dient de kandidaat-indiener daartoe de methodologie te ontwikkelen. Het onderwerp van de opdracht is helder: het in kaart brengen van de middelen waarin de overheid voorziet voor de scholen die terechtkomen bij de koepels en de centrale diensten van het GO!. Behalve de omvang van die middelen moet ook onderzocht worden welke diensten daarmee gefinancierd worden. De koepels en het GO! zullen betrokken worden bij de opvolging van de studie via een stuurgroep. De onderwijsadministratie maakt momenteel het bestek op voor de opdracht. De minister verwacht de resultaten van de studie eind volgend jaar.

Er werd ook gevraagd of de onderwijsinspectie meer zal toezien op de efficiënte inzet van onderwijsmiddelen. De minister antwoordt dat de inspectie in opvolging van een advies van het Rekenhof een systeem heeft ontwikkeld waarbij de onderwijskwaliteit van een school gekoppeld wordt aan de besteding van de werkingsmiddelen. Met die financiële radar ziet de onderwijsinspectie toe op een efficiënt financieel en materieel beheer. De financiële radar wordt begin 2021 geoperationaliseerd en kan dan tijdens een reguliere doorlichting gebruikt worden.

De onderwijsinspectie neemt een signaalfunctie op naar AGODI als het inspectieteam tijdens de doorlichting van een centrum of onderwijsinstelling indicaties krijgt van een ondermaats financieel en materieel beheer. Een centrum of onderwijsinstelling wordt zichtbaar op de financiële radar als een doorlichting een ongunstig advies oplevert en daarbij een of meerdere ontwikkelingsschalen met een link naar het financieel en materieel beleid beneden de verwachting scoren. Met dergelijke aanpak blijft de onderwijsvrijheid gegarandeerd, die men moet begrijpen in samenhang met transparantie en verantwoording. Het Referentiekader voor Onderwijskwaliteit werd bovendien opgesteld in nauw overleg met het onderwijsveld.

Vervolgens legt de minister uit dat de besparing van 125.000 euro op de werking van het GO! de resultante is van de generieke besparing op de apparaatskredieten van alle overheidsentiteiten die bij de regeringsvorming werd afgesproken. De uitvoering daarvan staat volledig los van de oefening van het in kaart brengen van de middelen waarin de overheid voorziet voor de scholen en die terechtkomen bij de koepels en de centrale diensten van het GO!, benadrukt hij.

2.3.6. OD 1.6 Scholen als pedagogische eenheid versterken

De regering nam recent akte van de conceptnota 'Onderwijsinternaten, een plaats binnen de samenleving', die ter advies aan de Vlor werd overgemaakt. Die nota vormt een eerste stap in een complexe materie met historische erfenissen, waarin Onderwijs en Welzijn verweven zijn. Doel is de uitvoering van het Vlaams regeerakkoord om tot een regelgevend kader voor onderwijsinternaten en hun internen

te komen. De regering heeft een grondige actualisering van de regelgeving voor ogen met het oog op kwaliteitstoename en meer gelijkheid, waarbij kinderen in gelijke situaties ook gelijk gefinancierd worden, wat geen eenvoudige opdracht blijkt te zijn, schetst de minister.

2.3.7. OD 1.7 De kwaliteit van het basisonderwijs versterken

Er werd verwezen naar de budgetverhoging in het basisonderwijs van 100 miljoen euro tegen 2024. De minister wil stapsgewijs de noden in het basisonderwijs lenigen. De gelijktrekking van de werkingsmiddelen van het kleuteronderwijs is ondertussen gerealiseerd voor 71,9 miljoen euro, een bedrag dat overigens losstaat van de genoemde 100 miljoen euro. Scholen kunnen die werkingsmiddelen ook aanwenden voor het aanstellen van extra personeel, zoals kinderverzorgers.

Vanaf 1 september 2020 wordt de leerlingenondersteuning versterkt via de punten zorg. Vanaf 2021 is dat 23 miljoen euro recurrent. Die middelen moeten worden gebruikt in het ambt van zorgcoördinator. De zorgcoördinatoren moeten specifiek zorgen voor leerlingenondersteuning in de scholen van het gewoon basisonderwijs. De minister benadrukt nogmaals dat die middelen niet eenmalig maar recurrent zijn. Doel is zorgen voor meer handen in de klas, zodat de leerkrachten zich kunnen concentreren op hun taak: lesgeven.

In de begroting van 2021 is opnieuw in middelen voorzien voor het basisonderwijs, maar de toewijzing daarvan wordt nog besproken, zowel intern als met de sociale partners. In elk geval komt die extra investering pas in het schooljaar 2021-2022 op kruissnelheid. Ook dat komt neer op 23 miljoen euro aan recurrente middelen.

2.3.8. OD 1.8 De kwaliteit van de uitstroom van het secundair onderwijs versterken

In zijn antwoord op de vraag over de verlaging van het aantal uren levensbeschouwing bevestigt de minister dat die in het regeerakkoord wordt vooropgesteld voor de laatste twee jaren secundair onderwijs van het GO!. Hij houdt zich aan die beperking. De gevolgen op het vlak van personeel, financiering en schoolorganisatie zijn natuurlijk ook belangrijk en zullen in kaart gebracht worden.

De minister legt uit dat in het kader van de modernisering van het secundair onderwijs uiterlijk tegen het schooljaar 2022-2023 een concordantietabel dient te worden opgesteld. De rationalisatie van het studietoelaanbod en de eventuele bijsturing van het financieringsmechanisme maken op dit ogenblik voorwerp uit van onderzoek. Conform het regeerakkoord staat een efficiënte aanwending in functie van de leerling en leraar daarbij centraal.

Het is verder zijn ambitie om een duidelijk kader met duidelijke criteria op te stellen ter optimalisering van de GOK-cyclus, die ten einde loopt. Men bekijkt hoe de controle kan worden geïntegreerd in de reguliere doorlichting en hoe tegelijkertijd gezorgd kan worden voor een planlastreductie bij de scholen zonder aan de doelmatigheid te raken.

Tot slot in dit verband reageert de minister op de opmerking van Hannelore Goeman dat ze een doorgedreven visie mist over hoe men leerlingen kan oriënteren doorheen het secundair en niet enkel op het einde van het secundair onderwijs. De voorbije jaren werd de leerlingenbegeleiding binnen het leerplichtonderwijs versterkt dankzij een aantal beleidsinitiatieven die hij tijdens deze legislatuur verder uitvoert en opvolgt. Het begeleiden van de onderwijsloopbaan is een continu dynamisch en geïntegreerd leer- en ontwikkelingsproces dat start in de kleuterschool op 2,5 jaar en een leven lang leren beoogt. Onderwijsloopbaanbegeleiding is een onderdeel van de leerlingenbegeleiding op school. Het decreet Leerlingenbegeleiding, dat geldt vanaf 1 september 2018, verplicht scholen om een beleid te hebben

over leerlingenbegeleiding en daarover samenwerkingsafspraken met een CLB te maken. Dat behoort tot de erkenningsvoorwaarden voor de school. Het decreet lijnt ook de rolverdeling tussen schoolteam, CLB en pedagogische begeleiding duidelijk af. Het zorgcontinuüm is daarbij een gedeeld referentiekader. Naast het decreet Leerlingenbegeleiding zijn ook het Referentiekader voor Onderwijskwaliteit en de eindtermen belangrijke kaders voor een school om te werken aan onderwijsloopbaanbegeleiding.

Op die manier is een kader gecreëerd waarbinnen scholen, in samenwerking met tal van actoren, werk kunnen maken van onderwijsloopbaanbegeleiding doorheen het hele curriculum. Tijdens deze legislatuur wil de minister extra inzetten op initiatieven en instrumenten die de overgang van secundair naar hoger onderwijs nog meer kunnen ondersteunen.

De overgang van leren en werken naar duaal leren is een overgang die al geruime tijd gepland was en kadert in de algehele opwaardering van het alternerend leren. Dat is voor veel leerlingen een sterke leerweg en biedt mogelijkheden aan leerlingen voor wie de schoolse context niet de enige leeromgeving is maar leren op een werkplek en in de school. In de overgang gaat aandacht naar diverse niveaus van opleidingen (niveau tweede en derde graad). Momenteel bereidt de administratie een eerste ontwerp van omzettingsskalender voor. Die biedt scholen een tijdspad voor de aanpak van de overgang, wat makkelijker gezegd is dan gedaan. Daarnaast wordt ook gewerkt aan goede communicatie over het omzettingstraject.

STEM heeft tussen 2012 en 2020 grote vooruitgang geboekt, zoals blijkt uit de STEM-monitor van het Departement Onderwijs en Vorming. In het nieuwe STEM-actieplan 2020-2030 wordt verder ingezet op de algemene doelstelling, namelijk de STEM-vijver vergroten, zij het met bijzondere accenten op die aspecten van STEM waar nog extra winst kan worden geboekt: STEM in tso en bso, STEM-meisjes en STEM en doelgroepenbeleid. Ook probeert men aan te sluiten op de relance-agenda en bij de trajecten die in Vlaanderen net zoals in Europa de komende jaren sterk benadrukt zullen worden: digitalisering, gezondheid en de groene agenda.

Jan Laeremans zei dat de minister extra reclame maakt voor herexamens. De minister speelt in op de vaststelling dat leerkrachten of klassenraden terughoudend waren of zelfs de boodschap kregen dat herexamens uit den boze zijn. Dat is niet het geval. Voor de meeste leerlingen volstaat een schooljaar om een inschatting te maken van hun capaciteiten en voor een oordeel vanwege de klassenraad. Die algemene regel gaat ervan uit dat de klassenraad de leerling afdoende kent en weet wat hij waard is. Er geldt geen verplichting noch een verbod om herexamens te organiseren. Dat is wat de minister in zijn communicatie probeerde te verduidelijken. Als de klassenraad van mening is dat herexamens voor bepaalde leerlingen nuttig zijn, dan kan men dat instrument gebruiken. Het moet gericht en doelbewust ingezet worden in het kader van leerlingenevaluatie. Dat kan voor bepaalde leerlingen een extra kans zijn om te tonen wat ze in hun mars hebben, wat hun onderwijsloopbaan ten goede kan komen.

Zeker vorig schooljaar, dat vanwege corona bijzonder was, heeft de minister steeds de autonomie en de professionaliteit van de klassenraad benadrukt. Daarbij heeft hij aangegeven dat het inzetten van herexamens een mogelijkheid biedt voor leerlingen bij wie de klassenraad twijfelt over de attestering.

2.3.9. OD 1.9 Het levenslang en levensbreed leren versterken

De minister beaamt dat het inderdaad cruciaal is om tot een mentaliteitswijziging te komen op het vlak van levenslang leren. Er is nog werk aan de notie van bij- en nascholing. Al geven nieuwe cijfers een zekere kentering aan, in vergelijking met de buurlanden scoort Vlaanderen maar de helft wat betreft deelname aan

levenslang leren. Ook de organisatiecultuur bij de werkgever speelt een rol. Al te vaak wordt leren door werknemers gelijkgesteld aan het volgen van een externe opleiding of training, terwijl een leercultuur ook samenhangt met het personeelsbeleid en de arbeidsorganisatie.

Leercultuur en leerattitude zijn echter geen zaak van werkgevers en werknemers alleen. Het start in het leerplichtonderwijs, waar de basis gelegd kan worden voor het leren doorheen de volledige levensloopbaan. Samen met minister Crevits heeft de minister alvast werk gemaakt van het Partnerschap Levenslang Leren, dat vertegenwoordigers omvat van de sociale partners en van opleidings- en onderwijsverstrekkers. Het is de bedoeling om in actieve werkgroepen knelpunten te detecteren en te zoeken naar oplossingen voor het verbeteren van de leercultuur.

Vervolgens bevestigt de minister dat de evaluatie van het dko wordt uitgesteld. Dat uitstel heeft vooral een pragmatische grond. Er zal sowieso een impact zijn van de coronapandemie op de werking van scholen, centra en academies gedurende het gehele schooljaar. Men kan dan ook verwachten dat de coronapandemie een impact heeft op de implementatie van het Dko-decreet. Het zal de taak van de onderzoekers zijn om, zoals in elke evaluatie, rekening te houden met de context waarin de implementatie gebeurt en die context voldoende in rekening te brengen bij de interpretatie van de resultaten. Bovendien zal de coronacrisis een impact hebben gedurende meerdere jaren. Er zal dus steeds rekening mee gehouden moeten worden. Hij wil ook de academies niet overbelasten in deze omstandigheden. Het is belangrijk om de evaluatie het volgende schooljaar te laten plaatsvinden zodat men zicht krijgt op de concrete praktijk in – hopelijk – min of meer normale tijden. De minister bekijkt nog verder wat zeker in de scope van de oefening moet worden opgenomen en hoe hij de evaluatie verder zal uitrollen.

Op de vraag naar relancemaatregelen voor het dko, antwoordt de minister dat de vraag van dko-academies naar bevrozing van het lestijdenpakket is ingegeven door een mogelijke daling van het leerlingenaantal. Voorlopig blijft de daling van het aantal cursisten echter beperkt tot gemiddeld 4 procent. De omkadering voor een bepaald schooljaar wordt berekend op basis van het aantal financierbare leerlingen op 1 februari van het voorafgaande schooljaar. Het volgende schooljaar wordt dus berekend op basis van een aantal dat aan corona voorafgaat, en vormt dus geen probleem. De minister zal wel de situatie op 1 februari 2021 bekijken en dan beoordelen of bijkomende maatregelen nodig zijn.

In het volwassenenonderwijs zijn de cijfers wel problematisch, zij het zeer uiteenlopend. Het gemiddelde bedraagt -30 procent. Volledige cijfers zijn er pas eind december, maar het ziet er dus niet goed uit. In het kader van het relanceplan Vlaamse Veerkracht is daarom in een budget voorzien van 60 miljoen euro. De regering zal die middelen aangrijpen om het volwassenenonderwijs te activeren, naambekendheid te geven, de maatschappelijke opdracht te herdefiniëren en te heroriënteren naar knelpuntberoepen en kwalificerende trajecten. Dat gebeurt in nauw overleg met de sector. De minister wil daarmee vormgeven aan de relanceplannen van de Vlaamse Regering met betrekking tot levenslang leren, om van het jaar 2021 het Jaar van de Opleiding te maken. De minister merkt nog op dat er dus geen bijkomende besparingen zijn, in tegendeel

In dat kader wil hij ook een eenloketfunctie. Het aanbod van cursussen en opleidingen is zodanig dat men niet weet waar men terecht kan. Daarom wordt er gewerkt aan een structureel plan. De minister vindt het belangrijk dat volwassenen, zowel kwetsbare als andere, gestimuleerd worden om een opleiding in het volwassenenonderwijs te volgen die hun betere kansen geeft op participatie aan de arbeidsmarkt en de samenleving. Om dat te realiseren, is begeleiding en ondersteuning op maat nodig, zowel bij het bepalen van hun leerbehoefte als bij het vastleggen en doorlopen van hun leertraject.

Op het vlak van de erkenning van buitenlandse diploma's wijst de minister erop dat sommigen een regeling te soepel vinden en anderen te streng. Van belang is niet alleen de snelheid waarmee een aanvraag wordt afgehandeld. De kwaliteit van het onderzoek is dat minstens evenzeer.

NARIC-Vlaanderen heeft een netwerk van meer dan 200 experts uit Vlaamse hogeronderwijsinstellingen die advies verlenen voor de inhoudelijke beoordeling van de buitenlandse diploma's. NARIC-Vlaanderen voert ook een diepgaandere authenticiteitscontrole door wanneer dat nodig is. Het onderzoek naar de authenticiteit van documenten is een specifieke deskundigheid. In veel gevallen moet er contact opgenomen worden met instanties in het buitenland en dat vraagt soms de nodige tijd. Daarom is in de regelgeving ook in een uitzondering voorzien, namelijk dat NARIC-Vlaanderen de afhandelingstermijn kan verlengen omwille van een authenticiteitscontrole. Het vervalsen van diploma's of bijbehorende bewijsstukken zoals puntenlijsten of studieprogramma's is strafbaar en blijft niet zonder gevolgen. Er is binnen NARIC een werkgroep fraudedetectie die de inspanningen coördineert om zo gericht mogelijk verder onderzoek te voeren en die heeft ondertussen heel wat expertise opgebouwd.

Welke organisatie het best geplaatst is om de coördinatieopdracht voor het onderwijs aan gedetineerden verder uit te voeren, wordt momenteel bekeken, schetst de minister. Hij hecht in elk geval veel belang aan die opdracht en zal daarover spoedig een beslissing nemen.

Met de gestandaardiseerde NT2-toetsen en een aangepast inschrijvingsgeld voor NT2 wil de minister het regeerakkoord uitvoeren. Daarin staat de duidelijke ambitie tot hertekening van het inburgeringsbeleid. De Vlaamse Regering keurde al in juli een nota goed over de operationalisering daarvan. Met de invoering van gestandaardiseerde toetsen voor de opleidingen NT2 in de centra voor volwassenenonderwijs en de centra voor basiseducatie wil hij een beter beeld krijgen over de mate waarin de cursisten effectief de basiscompetenties halen en dus het vereiste niveau voor Nederlands. Er kan een parallel gemaakt worden met de gecentraliseerde toetsen in het leerplichtonderwijs. Die uniformiteit over heel Vlaanderen zal meer informatie opleveren. De centra bepalen autonoom het eigen evaluatiebeleid en de toetsen die ze hanteren om de prestaties van de cursisten te meten, maar er ontbreekt tot vandaag een overkoepelend beeld, dat alleen bekomen kan worden door het inzetten van gestandaardiseerde toetsen. Zij worden ingericht op het einde van de niveaus A1, A2 en B1. Ze zijn verplicht voor alle cursisten en centra. In 2021 wil de minister van start gaan met de ontwikkeling ervan, waarbij hij wijst op het belang van de validering.

In het kader van het betalend maken van inburgering is afgesproken dat dit voor de cursus NT2 gerealiseerd wordt door middel van een aanpassing van de bestaande regelingen in het onderwijs. Voor het NT2-traject tot en met niveau A2 aan een CVO of CBE wordt het standaardtarief van 1,5 euro per lestijd gehanteerd en een bijdrageplafond van 180 euro ingevoerd. Zoals gebruikelijk in het volwassenenonderwijs zal de betaling per module gebeuren, en zowel voor de inschrijving van de cursus als de test gelden. Voor de cursus NT2 aan een universitair talencentrum wordt het huidige beursensysteem aangepast, zodat elke inburgeraar zelf een bijdrage van 180 euro moet betalen. Wie niet slaagt voor de test, zal opnieuw moeten betalen voor een nieuwe test. Voor inburgeraars, ingeschreven in het Rijksregister in een gemeente van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest wordt in een uitzondering voorzien op de financiële vergoeding, gelet op de specifieke Brusselse context.

Wat de vragen over de relatie tussen cultuur en onderwijs betreft, wijst de minister op de CANON Cultuurcel en de brugfunctie die zij vervult, ook tussen de verschillende stakeholders uit het onderwijs- en cultuurveld. Binnen de nieuwe regeerperiode is

het nog wat zoeken om de sterktes van de Cultuurcel af te stemmen op de nieuwe beleidslijnen. Daar is men echter volop mee bezig. In deze moeilijke coronatijden waren er op 15 november 2020 al 169 nieuwe dynamoPROJECT-aanvragen.

Wat betreft Kunstkuur heeft de minister besloten om de derde beoordelingsronde voort te zetten. Dat betekent dat er in schooljaar 2021-2022 meer dan 300 samenwerkingen tussen academies en scholen kunnen worden opgezet, met als doel gezamenlijk te werken aan de sleutelcompetentie cultureel bewustzijn en culturele expressie. Daarnaast zet de Cultuurcel, in harmonie met de ambities, sterk in op lezen en leesbevordering. Naast de inspanningen voor Kunstkuur, voor een totaal van ongeveer 4,4 miljoen euro, zijn er ook binnen de algemene werkingsmiddelen van CANON Cultuurcel nog eens 1,3 miljoen euro aan inspanningen.

Wat de communicatie over laaggeletterdheid betreft, kan de minister zeggen dat in het kader van het Strategisch Plan Geletterdheid alle partners het engagement hebben opgenomen om eigen medewerkers, partnerorganisaties en het brede publiek te informeren en te sensibiliseren over de problematiek. Om dat engagement te steunen, besloten de projectleider en het departement tweejaarlijks een sensibiliseringsplan op te maken, waarin elke partnerorganisatie een concrete sensibiliseringsactie moet opnemen waaraan men de volgende twee jaar wil werken. Op 19 juni 2019 hadden alle partners een sensibiliseringsactie aangeleverd. Een overzicht van de partners van het plan vindt men op de website <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/partners-in-geletterdheid>.

2.3.10. OD 1.10 Een sterke en moderne dienstverlening aan onderwijsinstellingen en lerenden realiseren

In de nieuwe loonmotor wordt eenmalig een groot bedrag geïnvesteerd: 14 miljoen euro, maar het gaat dan ook over de lonen van heel veel mensen. Dat project zal, zoals alle eerdere projecten die door AGODI werden gerealiseerd, zorgvuldig worden uitgevoerd. AGODI werkt volgens de principes van projectwerking PRINCE2. Vooraleer nieuwe toepassingen in productie worden gesteld, worden die grondig getest.

AGODI is begonnen aan het uittekenen van een roadmap voor het realiseren van een nieuwe toepassing voor het personeelsbeheer. Daarbij moet het agentschap er zorg voor dragen dat de pijnpunten van het huidige systeem eerst worden aangepakt en dat er ook in verschillende tussenstappen meerwaarde is voor de klanten: het personeel. Men gaat er wel van uit dat de totale realisatie van het project drie tot vier jaar in beslag zal nemen. Digitale veiligheid en respect voor privacy zijn natuurlijk belangrijke aandachtspunten.

2.3.11. OD 1.11 Proactief mee vorm geven aan Europees en internationaal beleid

In het kader van het Europees en internationaal beleid was er een zeer specifieke vraag over het verdrag met de Baltische staten. De krijtlijnen van de intentieverklaring zijn door de ministers bevoegd voor hoger onderwijs van de drie gemeenschappen van België, Nederland, Luxemburg, Estland, Letland en Litouwen ondertekend in november 2019. De tekst zou juridisch en taalkundig afgerond moeten worden voor het jaareinde. Afhankelijk van de coronasituatie zal een datum worden vastgelegd begin 2021, waarop de ministers fysiek bijeenkomen voor een formele ondertekeningsceremonie, wellicht in de marge van een andere internationale bijeenkomst van onderwijsministers in Brussel.

2.3.12. OD 1.12 Kwaliteitsvol en breed over beleid communiceren

Er waren vragen over het nieuwe communicatiekanaal voor ouders. Zeker tijdens de coronacrisis bestaat bij alle belanghebbenden een grote nood aan tijdige en

heldere communicatie. Dat is niet gemakkelijk in snel wijzigende omstandigheden, maar communicatie dicht bij de doelgroep, die ingaat op concrete vragen, is nodig. Daarbij moet ook in dialoog worden gegaan met kwetsbare en moeilijk bereikbare doelgroepen. Klasse en onderwijs.vlaanderen hebben daar ervaring mee en beschikken over een uitgebreid netwerk van intermediairs en partners, dat men moet blijven betrekken.

Corona heeft de ouders en de school dichter bij elkaar gebracht, al vinden sommigen die weg blijkbaar niet, stelt de minister vast. Er bestaat nog altijd schroom om naar de school te stappen. Voor veel maatregelen die scholen nemen, bestaat nochtans een duidelijke ratio, ook al vindt de ene ze te veilig en de andere te onveilig. Door ze bij elkaar te brengen, ontstaat begrip.

Wat het nieuwe communicatiekanaal betreft, komt er eerst een onderzoeksfase waarin een grondige analyse gemaakt wordt van enerzijds de doelgroep en behoeftes en anderzijds de posities en concurrentie van een nieuw communicatiekanaal. Omdat de minister nog niet weet wat uiteindelijk de omvang van de oefening wordt, kan hij er nog geen budget op vastpinnen. Uit ervaring schat zijn administratie dat het budget zich in de vork tussen 400.000 en 600.000 euro zal bevinden. Daarin zitten de kosten voor de redacteurs, voor een papieren publicatie bij elke ouder en de productiekosten, zoals fotografie, illustraties, marketing, illustraties en onderhoud van de website. De minister benadrukt het belang van een goede voorbereiding en wijst nogmaals op de noodzaak van communicatie met de ouders. Sommige scholen doen dat nu al uit zichzelf en zelfs zeer goed, andere zijn daar niet mee bezig.

2.3.13. OD 1.13 Door in te zetten op kwalitatieve digitalisering en ICT het Vlaamse onderwijs moderniseren

Wat ICT betreft, herhaalt de minister om te beginnen dat hij in het kader van het relanceplan Vlaamse Veerkracht 375 miljoen euro heeft kunnen binnenhalen om een digisprong te maken. In 2019 bedroeg het budget nog ruim 30 miljoen euro, dat vooral ging naar ondersteuning via ICT-coördinatoren, zodat amper iets overbleef voor hardware. Het digisprongplan dat hij aan de Vlaamse Regering zal voorleggen, is erop gericht dat scholen en leerlingen geëquipt zijn met geconnecteerde laptops, naast de blijvende ondersteuning door ICT-coördinatoren en betere ondersteuning en opleiding van de leerkrachten.

De 375 miljoen euro heeft het mogelijk gemaakt om op twee weken 15.000 laptops ter bestemming te brengen, in de eerste plaats bij de meest kwetsbare jongeren. Het was nodig om te schakelen door de beslissing van het Overlegcomité om afstandsonderwijs verplicht te maken in de tweede en derde graad van alle secundaire scholen, stelt de minister. Daarbij is een zeer grote creativiteit aan de dag gelegd. De minister betreurt dat die vatbaar is gebleken voor wat hij goedkope en misplaatste kritiek noemt.

Hij herinnert aan het voortraject: al in mei 2020 werd 5,8 miljoen euro geïnjecteerd, in juni werd nog eens 34,4 miljoen euro vrijgemaakt, in het kader van DigitalForYouth werden 12.000 laptops gedistribueerd en er werden middelen uitgetrokken voor een digitale toelatingsproef arts-tandarts. De regering heeft haar werk gedaan, besluit hij. Toen kwam de uitdaging om op twee weken de benodigde laptops voor afstandsonderwijs te verzamelen, terwijl zo'n 7000 aanvragen in het kader van DigitalForYouth nog niet beantwoord waren omdat de markt van tweedehandse maar in orde gebrachte laptops opgedroogd was.

Voorafgaand aan corona bedroegen de middelen voor informaticabeleid in het leerplichtonderwijs ongeveer 36 miljoen euro per jaar, waarvan 31 miljoen euro ging naar de loonkosten van ICT-coördinatoren. Er waren geen gekleurde middelen voor

hardware. Daar is verandering in gebracht met de opgesomde extra middelen, die nu een extra boost krijgen in het digiplan. Op 13 november 2020 keurde de Vlaamse Regering op zijn voorstel een budget goed van 8,8 miljoen euro, waarmee voorzien kan worden in 15.000 nieuwe laptops voor kwetsbare leerlingen in het leerplichtonderwijs en nog eens 1000 voor kwetsbare studenten in het hoger onderwijs.

De regering heeft de scholen laten weten dat ze nu al een beroep kunnen doen op de levering van laptops voor kwetsbare leerlingen. De minister benadrukt dat de realisatie daarvan een huzarenstukje is op een overbevraagde markt. Omdat de wet op de overheidsopdrachten voor een tijdrovend probleem zorgde, werd een beroep gedaan op de raamcontracten van de koepels, waarvan de beheerders gecontacteerd werden. Die hebben de markt moeten leeghalen om in 15.000 laptops te voorzien voor het Vlaamse onderwijs.

Uiteraard is dat een voorafname op het budget van 375 miljoen euro. De scholen krijgen sneller dan voorzien de gelegenheid om de laptops te verwerven. De vertienvoudiging van het budget is nooit eerder vertoond. De poging om scholen te misleiden door dat negatief voor te stellen met het oog op politiek gewin, is een brug te ver, oordeelt de minister. Hij is dan ook blij dat het op niet al te veel plaatsen gelukt is. Half november werden 7880 laptops geleverd, waarvan 5215 voor het vrij onderwijs, 1878 voor het Gemeenschapsonderwijs, 201 voor het OVSG en 586 voor het provinciaal onderwijs.

De minister prijst de voorspellende talenten van Steve Vandenberghe, die informeert naar de communicatie van de minister maar haar wel al slecht noemt. In totaal zijn 138 laptops geweigerd door scholen die verkeerd geïnformeerd werden. Slechts 0,2 procent heeft zich laten vangen, concludeert de minister.

Op het bezwaar dat er scholen zijn die laptops gekregen hebben die minder waard zijn dan 550 euro, repliceert de minister dat dit bedrag slechts gebruikt werd als richtbedrag voor de maximale subsidie. De koepels betalen de prijzen uit hun raamovereenkomst. Elk toestel wordt uiteindelijk naar waarde gefactureerd. Het bedrag van 550 euro is een gemiddelde dat berekend is op basis van gegevens uit onder andere de raamcontracten. De minister besluit dat men fier mag zijn zo snel dergelijke operatie tot een goed einde te hebben gebracht. Hij suggereert aan wie daaraan twijfelt om eens navraag te doen bij de kameraden van de PS aan de andere kant van de taalgrens, waar het wachten blijft op laptops, als die er al ooit zullen komen.

Het gaat inderdaad om een eenmalig bedrag van 375 miljoen euro, al is 10 procent ofwel 37,5 miljoen recurrent. Volgens de minister hebben sommige scholen verkeerd geïnterpreteerd dat de laptops zouden worden verrekend op het bijkomende budget van 34,4 miljoen euro dat in juni werd uitgedeeld aan de scholen. Sommigen hebben de scholen aangemoedigd in die verkeerde interpretatie, gelukkig met beperkt succes.

Er zijn verschillende hefboomen om de datageletterdheid van scholen te versterken om zo hun onderwijskwaliteit te verbeteren. Zo zal er bij de gecentraliseerde proeven aandacht gaan naar professionaliseringsinitiatieven om feedbackrapporten te interpreteren en om daarmee aan de slag te gaan. De resultaten van de gecentraliseerde proeven zullen namelijk in feedbackrapporten naar leraren en scholen terugggekoppeld worden. De minister ambieert om die resultaten voor onderwijsprofessionals verstaanbaar en bruikbaar te omschrijven zodat ze hun eigen werking kunnen verbeteren.

De haalbaarheidsstudie naar de gecentraliseerde toetsen zal ook dieper ingaan op die rapportering en ontwikkelt scenario's voor de wijze van terugkoppeling. De

haalbaarheidsstudie zal in het voorjaar van 2021 opgeleverd worden. De minister bekijkt samen met de onderwijspartners de resultaten en verdere initiatieven die desgevallend nodig zijn. De pedagogische begeleidingsdiensten zullen op vraag van de scholen een belangrijke complementaire rol spelen, zowel in de interpretatie van de resultaten als in het formuleren van acties om de onderwijskwaliteit van de scholen te verbeteren.

Een andere hefboom voor datageletterdheid zijn de lopende professionaliseringsprojecten die door de overheid gesubsidieerd worden. Bij de ondersteuning kunnen de beschikbaar data de nodige aandacht krijgen. Ook in de OBPWO-onderzoeken zal altijd aandacht zijn voor datageletterdheid en voor de manier waarop aan de slag kan worden gegaan met de resultaten.

Toll-net, een onderdeel van KlasCement, biedt enkele gratis onlineopleidingen aan over datageletterdheid, onder andere omtrent learning analytics, maar ook over hoe men data van formatief toetsen kan analyseren, met name op de website <https://www.klascement.net/tollnet/favorieten/49164/68714>.

Vervolgens reageert de minister op de suggestie om gebruik te maken van Europese fondsen. De mogelijkheden om de reguliere Europese fondsen in te zetten voor onderwijs in het algemeen en voor de professionalisering van leraren in het bijzonder zijn heel beperkt. Zo zal voor Erasmus+, het EU-programma voor onderwijs, opleiding, jeugd en sport in Europa, 25,6 miljard euro beschikbaar zijn in de periode 2021-2027. Het grootste deel van deze middelen wordt geormerkt voor het financieren van de klassieke leerling- en studentenmobiliteit onder sleutelactie 1. Voor sleutelactie 2 (onder andere partnerschappen voor samenwerking) en sleutelactie 3 (beleidsondersteuning) lanceren EPOS of de Europese Commissie projectoproepen. Professionalisering van leraren is daarbij slechts een van de thema's die gesubsidieerd kunnen worden. Naast Erasmus+ kan onderwijs nog beperkt aanspraak maken op middelen uit andere Europese fondsen zoals ESF+, EFRO of het steunprogramma voor structurele hervormingen.

De administratie volgt die op, verzekert de minister, ook in het kader van de professionalisering van leraren. Het departement heeft al kunnen rekenen op technische bijstand, gefinancierd uit het SRSP-fonds voor de professionalisering van leraren in het kader van duaal leren. Momenteel is men ook bezig aan een SRSP-project met betrekking tot aanvangsbegeleiding. Verder heeft de administratie nog een aanvraag ingediend om TSI-financiering te verkrijgen voor een project met betrekking tot de professionalisering van ICT-coördinatoren en ICT-teams. Daarop moet nog een antwoord komen van de Europese Commissie.

2.4. SD 2: Kwaliteitsvolle onderwijsprofessionals motiveren voor en houden in het onderwijs

2.4.1. OD 2.1 Het lerarentekort aanpakken door de aantrekkelijkheid en status van het lerarenberoep te verhogen

Er was een vraag over de problematiek van de zijinstromers en de mogelijkheid om daar meer middelen dan 4 miljoen euro voor uit te trekken. Bij het uitwerken van het ontwerp van besluit is bepaald dat de maatregel gemonitord zal worden, schetst de minister. De evolutie van het arbeidsmarkttekort in de knelpuntvakken en -ambten wordt daarbij als criterium gehanteerd. Eventuele bijsturingen zullen uiteraard budgettair haalbaar moeten zijn. Anders dan bij het systeem van nuttige ervaring voor technische en praktijkvakken, komt iedere tewerkstelling als werknemer of als zelfstandige in aanmerking voor de nieuwe maatregel om bijkomende zijinstromers aan te trekken. Dat men dus nog aan veel voorwaarden moet voldoen, klopt niet. De minister wijst en passant op het positieve advies van de Raad van State, waarvan sommigen voorspelden dat die het zou afschieten. De

validering van de anciënniteit is juridisch geldig verklaard. Er is dus een eerste goede stap gezet met de validering van anciënniteit tot maximaal acht jaar voor bepaalde knelpuntvakken. Die maatregel wordt opgevolgd. De eerste resultaten zijn alvast goed.

De minister legt uit dat gewerkt wordt aan een strategisch communicatieplan om meer mensen aan te moedigen om voor het onderwijs te kiezen. Daartoe werd een communicatiebureau in de arm genomen. Hij zet ook communicatie op om de uitstroom van leraren uit het beroep te verminderen. Bedoeling is om het imago en de aantrekkelijkheid van het lerarenberoep te versterken, de instroom in de lerarenopleidingen en in het lerarenberoep te verhogen en de uitstroom uit het beroep te beperken, de brede samenleving een positief en realistisch beeld van het lerarenberoep te geven en de maatschappelijke waardering voor het lerarenberoep te verbeteren. De communicatiestrategie geeft een overzicht, gespreid in de tijd, van mogelijke doelstellingen en doelgroepen en maakt daarin duidelijke keuzes. Ze geeft aan wat zal gebeuren, wanneer, hoe en met wie. Zelf gelooft hij alvast dat we op de goede weg zijn, mede dankzij de coronacrisis, die appreciatie heeft uitgelokt voor de toch wel aparte vaardigheden en de flexibiliteit van leerkrachten. Van de concrete planning en van de acties zal de commissie nog horen, belooft hij. Het is alleszins de bedoeling de uitvoering te starten zodra de strategie klaar is. Dat laatste is voorzien in de eerste jaarhelft van 2021.

Het tijdelijke project dual lesgeven loopt dit en volgend schooljaar. Het is nog maar net opgestart en het is dus nog veel te vroeg om nu al conclusies te trekken en te denken aan eventuele uitbreidingen. De evaluatie van dit project is voorzien voor de zomer van 2022 en moet de nodige voorstellen opleveren om na te gaan hoe men verder kan gaan. De minister roept op om het project in zijn huidige vorm dan ook de tijd te geven om zich te ontwikkelen, zeker in deze coronatijd.

De minister heeft in zijn beleidsnota opgenomen naar een meer divers lerarenkorps te streven, zowel op het vlak van geslacht als achtergrond, zonder daarbij de vereisten aan te passen. Wat betreft geslacht is het al tientallen jaren eenvoudig om op basis van statistische jaaroverzichten na te gaan hoe de genderbalans evolueert. Over de migratieachtergrond van leerkrachten heeft men echter geen informatie. Er zal dan ook een nulmeting uitgevoerd worden om er meer zicht op te krijgen. Hij wijst erop dat het in kaart brengen van ondervertegenwoordiging ook opportuniteiten biedt in het perspectief van het lerarentekort. De minister verzekert dat hij absoluut niet gaat werken met quota. Scholen zijn binnen het regelgevend kader autonoom om die leraren te rekruteren die het best aan hun behoeften voldoen.

De minister gaat nogmaals in op de vaste benoeming. De sociale partners hebben zich in september achter een aantal principiële krachtlijnen geschaard met betrekking tot een versnelling van de tijdelijke aanstelling en vaste benoeming en een herziening van de evaluatieprocedure. Die zijn ondertussen vertaald in decretale maatregelen, die worden besproken met de sociale partners met het oog op implementatie volgend schooljaar. Aangezien de aanpassing aan het parlement voorgelegd zal worden, zullen de leden er zeker inzage in krijgen. In afwachting wil de minister het debat in alle sereniteit houden, maar hij benadrukt nogmaals dat de aanpassing een triple win nastreeft. De eerste is ervoor zorgen dat nieuwe leerkrachten beter begeleid worden, de tweede is de goede sneller vaste grond onder de voeten te bieden, en de derde is de uitwassen aan te pakken door te zorgen voor een betere evaluatie, die er echter ook toe kan leiden dat wie niet functioneert en de vaste benoeming gebruikt als bescherming tegen onwil of onbekwaamheid, vertrekt. Dat is een zeer kleine minderheid, maar daar wil de minister wel tegen kunnen optreden. Zij bedreigen immers het imago van het hele korps. De ontslagprocedure, die thans vier jaar aansleept, wordt daartoe versneld. De aanpassing

wordt op dit moment gefinaliseerd met de sociale partners, met wie hij een goede verstandhouding heeft. De minister hoopt dan ook op een goed akkoord.

In dat verband erkent de minister dat 'rotte appels' geen geslaagde woordkeuze is, maar die komt niet voor in de BBT, maar enkel in de titel van de berichtgeving daarover in een krant die hij niet zelf te woord heeft gestaan. De keuze voor aanhalingstekens suggereert onterecht een citaat. Toen hij zich erover beklaagde dat dit te ver gaat, antwoordde men dat ze waren aangebracht door een eindredacteur met een voorliefde voor het spectaculaire.

Loes Vandromme zag een tegenspraak tussen de remediëringstrajecten voor studenten in de lerarenopleiding die slecht scoren op de toelatingsproef en het motiveren van mensen voor een job in het onderwijs door in korte en krachtige opleidingen te voorzien. Nochtans hebben beide plannen hetzelfde doel voor ogen en spreken zij elkaar absoluut niet tegen, stelt de minister. De bedoeling is om voldoende diversiteit te brengen in de groep student-leraren, en hen te vormen tot kwaliteitsvolle leerkrachten. Remediëringstrajecten kunnen studenten die een aantal vaardigheden onvoldoende onder de knie hebben, bijwerken en hen op die manier een duwtje in de rug geven. Hij benadrukt dat remediëren iets anders is dan straffen. Op die manier is de kans ook groter dat zij aan boord blijven en de lerarenopleiding succesvol afronden. Daarnaast is het ook belangrijk om in kortere trajecten te voorzien voor mensen die een carrièreswitch overwegen, en die al over een aantal competenties beschikken. Wil men die mensen motiveren voor een job in het onderwijs, dan is het van belang een flexibel traject aan te bieden dat aansluit bij hun persoonlijke situatie. Dat zal korter of langer zijn afhankelijk van de competenties waar zij al over beschikken. Uiteraard is het de bedoeling dat zij bij het behalen van hun lerarendiploma over dezelfde basiscompetenties beschikken als andere startende leraren. De kwaliteit van de didactische opleiding blijft absoluut behouden voor alle studenten, verzekert de minister.

Conform het regeerakkoord houdt de reactivatie van de reffectatiecommissie in dat de scholengemeenschappen in het basisonderwijs en secundair onderwijs en de centra voor volwassenenonderwijs vanaf 1 september 2020 weer ten volle vatbaar zijn voor alle verplichtingen ten aanzien van reffectatie en wedertewerkstelling. Doel is het lerarentekort maximaal terug te dringen.

Het grote voordeel van de Vlaamse reffectatiecommissie is dat ze Vlaanderen-breed reffectaties en wedertewerkstellingen kan toewijzen op alle onderwijsniveaus en over de netten heen, in tegenstelling tot de reffectatiecommissie van de scholengemeenschap, die enkel bevoegd is voor de eigen scholen, in de eigen regio en veelal ook het eigen net, tenzij de scholengemeenschap netoverschrijdend is samengesteld, maar dat is vooralsnog een curiosum.

Daarop bespreekt de minister de vraag naar zijn intenties om de toelatingsproef bindend te maken. Hij wil in elk geval zorgen voor bindende gevolgen. Het is de bedoeling om aan vastgestelde slechte resultaten of tekortkomingen remediëring te koppelen in het begin van de opleiding.

Van het project duaal lesgeven kan de minister alleen een voorlopige stand van zaken geven. Twee sectororganisaties nemen deel en ondersteunen diverse bedrijven: Essenscia, de sector van de chemie en life sciences, en Volta, de sector van de elektrotechniek. Bij Essenscia begeleidt men momenteel een twintigtal kandidaat-werknemers van bedrijven, hoofdzakelijk in de regio's Antwerpen en Gent. Die kandidaten zullen begin volgend jaar een kort didactisch traject volgen aan hogescholen waarmee Essenscia een overeenkomst heeft gesloten. Volta start begin 2021 met een stuurgroep met bedrijven en scholen die interesse tonen, en mikt pas op een inschakeling van kandidaten in scholen vanaf het schooljaar 2021-2022. De minister vraagt begrip voor de terughoudendheid in verband met corona.

2.4.2. *OD 2.2 Nascholing en professionalisering van leraren en directies dichter bij de onderwijspraktijk brengen*

De minister bevestigt dat hij de leerkrachten levensbeschouwelijk onderwijs die niet over de vereiste bekwaamheidsbewijzen beschikken, wil bijscholen. Het is immers mogelijk dat een leerkracht die wel een vereist bekwaamheidsbewijs heeft voor een aanstelling in het ene onderwijsniveau, dat niet heeft voor het andere. De categorie van de bekwaamheidsbewijzen waartoe een bepaalde opleiding toegang geeft, kan immers verschillen per aanstelling in een ambt, onderwijsniveau en graad. Het lerarentekort is overigens ook voelbaar bij de levensbeschouwelijke vakken, zeker als het gaat om versnipperde en beperkte opdrachten.

Het Centrum voor Islamonderwijs als bevoegde instantie heeft ondertussen ook al een aantal stappen gezet om zijn leerkrachten intern te professionaliseren. Er is nu een eigen professionele website, een soort 'KlasCement' of platform waarop materialen geplaatst worden door leerkrachten. Die materialen worden goedgekeurd door een pedagogische commissie en de inhoud wordt steeds getoetst aan onder andere het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

De minister bevestigt dat hij in zijn beleidsnota heeft aangegeven dat hij het competentieprofiel voor schoolleiders start in samenwerking met alle onderwijspartners. Het is ook samen met hen dat hij zal bekijken hoe de elementen ervan vorm kunnen krijgen in het gehele professionele continuüm van opleiding tot de professionele ontwikkeling gedurende de volledige loopbaan, zowel naar aanpak als inhoudelijk, en welke partners een opleiding zullen aanbieden. Men kijkt daarbij niet enkel het inhoudelijke aspect, maar staat ook stil bij wat de rol van dergelijk profiel kan zijn in de loopbaan en professionalisering van schoolleiders. De proefprojecten worden momenteel geconcretiseerd. De specifieke doelstellingen worden nog verfijnd. Wel staat vast dat men via de projecten schoolleiders wil ondersteunen en er tegelijk ook uit willen leren voor de vormgeving van het professioneel continuüm. De oproep voor de projecten zal ruim bekendgemaakt worden.

De professionalisering van directies is momenteel vooral een zaak van de pedagogische begeleidingsdiensten. De overheid legt geen bepalingen op over de inhoud. Daarom wordt met de onderwijspartners bekeken hoe dergelijk competentieprofiel ontwikkeld kan worden en met welke elementen. Het belang van onderwijskundig leiderschap als een gedeelde verantwoordelijkheid wordt in de recent vrijgegeven onderzoeksrapporten van SONO alvast opnieuw benadrukt en in verband gebracht met strategisch personeelsbeleid. In de geplande professionaliseringsprojecten om het onderwijskundig leiderschap te versterken, wordt onder meer aandacht gevraagd voor collectief leren en gedeeld leiderschap.

2.4.3. *OD 2.3 De planlast voor leraren en directies tegengaan*

Leden vonden het een goed idee om ook steeds de bron van de administratieve taken mee te geven, zodat leraren steeds weten wie wat van hen verwacht en wat niet. De minister vindt het essentieel dat lesgeven en vakkennis terug centraal staan. Voor alle duidelijkheid: planlastvermindering is een gedeelde verantwoordelijkheid van overheid, koepels, netten, schoolbesturen, directies en leraren. Hij is het eens dat leraren en directeurs goed moeten weten wat minimaal van hen verwacht wordt. Soms ontstaat irritante regeldruk op school zonder dat de regelgeving daarom vraagt. In de gevallen waar er wel planlast en overdreven regeldruk ontstaat die gekoppeld kan worden aan regelgeving, is het belangrijk die in kaart te brengen en actie te ondernemen. Vandaar dat hij aan de onderwijsinspectie gevraagd heeft een plan van aanpak uit te werken. Dat kan op termijn enige rust brengen en het planlastmonster temmen.

De minister vermeldt nogmaals de vier sporen in het plan van aanpak dat de inspectie heeft uitgewerkt: informeren, sensibiliseren, inventariseren en rapporteren. Voor het eerste spoor zal ze samen met stakeholders een referentiekader regelruimte ontwikkelen dat een koppeling maakt tussen de kwaliteitsverwachtingen uit het Referentiekader voor Onderwijskwaliteit en de daarbij horende minimale administratieve verplichtingen. Met dat referentiekader krijgen de scholen zowel duidelijkheid over wat noodzakelijk is om te voldoen aan de kwaliteitsverwachtingen en de onderwijsregelgeving als over wat planlast is.

Op het tweede spoor wil ze een kritische reflex bij de schoolteams ontwikkelen voor onnodige planlast en overdreven verantwoordingsdruk via een planlastcalculator, waarmee men zijn eigen planlastcoëfficiënt kan meten op basis van het referentiekader voor regelruimte. Zo krijgt men een indicatie van onnodige planlast.

Voor spoor drie ontwikkelt de onderwijsinspectie op dit moment een planlastradar op grond van haar doorlichtingen. Als een signaal oplicht, kan het doorlichtings-team de regeldruk onder de aandacht brengen van het schoolteam, de oorzaken analyseren en samen met het schoolteam zoeken naar oplossingen om de planlast te verminderen.

Tot slot wil de onderwijsinspectie ook rapporteren door de minister en zijn medewerkers periodiek te informeren over veelvoorkomende planlastveroorzakers, zodat hij daar op het vlak van regelgeving iets aan kan doen.

2.5. SD 3: Juiste begeleiding op de juiste plaats voor lerenden realiseren

2.5.1. OD 3.1 Een pragmatisch en realistisch begeleidingsdecreet invoeren

Op dit moment werkt de minister met zijn medewerkers aan een conceptnota voor de Vlaamse Regering. Daarin zullen de krijtlijnen van het decreet Leersteun duidelijk worden. De nota zal een timing bevatten waarbij er voldoende aandacht moet gaan naar voorbereidingstijd voor de implementatie. Versterking van de brede basiszorg en de verhoogde zorg zijn belangrijk. Ook maatregelen ter versterking van de kwaliteit van het buitengewoon onderwijs moeten erin vervat zitten.

Het is dus nog even afwachten. Dat desondanks toch al in middelen is voorzien, vindt hij juist goed. Het decreet Leersteun moet men zien als een deel van een traject, waarin stapsgewijs gerichte maatregelen worden genomen die de scholen versterken en leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ten goede komen. Zo was er al de inzet van zorgcoördinatoren-leerlingenondersteuning (goed voor 23 miljoen euro extra), en waren er bijkomende middelen voor zorgtijdgarantie in de ondersteuningsnetwerken (30 miljoen euro), projectsubsidies rond hoogbegaafden (een half miljoen euro), en de werkzaamheden van de onderwijsinspectie rond het referentiekader voor kwaliteitsvolle ondersteuning. Het decreet is een belangrijk werkstuk in de totaliteit maar niet het enige, vat de minister samen.

Op de vraag of er naast Bednet ruimte is voor een andere organisatie voor het aanbod synchroon internetonderwijs, antwoordt de minister dat er een verschil is tussen synchroon internetonderwijs en afstandsonderwijs. Het gaat om een aanbod voor een zeer specifieke doelgroep en bijgevolg een klein aantal leerlingen: zieke kinderen. Dat is niet hetzelfde als afstandsonderwijs als gevolg van COVID-19. Aan de Vlaamse Regering is al het besluit betreffende de centrale organisator synchroon internetonderwijs voorgelegd. Momenteel loopt de plaatsingsprocedure voor de volgende contractperiode. Op korte termijn zal hij aan de Vlaamse Regering een onderbouwd voorstel voorleggen, want de procedureel voorgeschreven marktbevraging loopt op haar einde.

Het pilootproject leerlingenvervoer loopt tot eind juni 2022. De evaluatie wordt volgend jaar gestart, zodat men tegen de einddatum een beleidsevaluatie in de hand heeft. Op grond daarvan kunnen dan conclusies getrokken en maatregelen getroffen worden. Een consortium van UHasselt en Thomas Morehogeschool heeft het nieuwe concept leerlingenvervoer in fase 1 onderzocht. Nu moet fase 2 geëvalueerd worden en in het bijzonder hoe de implementatie in het toegevoegde grootstedelijke projectgebied Antwerpen gebeurt, naast die in de regio's Leuven en Roeselare. De ritduur is een van de mogelijke indicatoren van de kwaliteit, maar niet de enige. Er wordt immers ook ingezet op heel wat alternatieven, waarvan het succes niet afgelezen kan worden van de ritduur. Er wordt telkens bekeken wat de kritische succesfactoren en de randvoorwaarden zijn. De minister hoopt alvast dat uit de projecten lering getrokken kan worden voor de toekomst.

Specifiek wat de projecten voor hoogbegaafde leerlingen betreft, heeft de selectiecommissie inmiddels de projectvoorstellen beoordeeld. Op grond daarvan heeft de Vlaamse Regering aan negen basisscholen, vier secundaire scholen en een expertisecentrum een subsidie toegekend. De minister benadrukt dat ook wordt gezorgd voor professionele begeleiding, vandaar de aanduiding van het expertisecentrum.

2.5.2. OD 3.2 Effectieve en efficiënte leerlingenbegeleiding realiseren

Enkele leden informeerden naar wat de minister wil doen om de ongekwalificeerde uitstroom te verkleinen. De minister vermeldt een concreet project in het kader van het Europees Sociaal Fonds dat Transitietrajecten heet. In dat project wordt ervoor gezorgd dat leerlingen in de tweede en derde graad bso vanaf de vaststelling van potentieel vroegtijdig schoolverlaten door het schoolteam de nodige begeleiding krijgen binnen een transitietraject. Die transitietrajecten focussen op het motiveren van de jongere om de onderwijskwalificatie af te werken en de stap naar een vervolgopleiding of de arbeidsmarkt voor te bereiden en eventueel samen te zetten. In Vlaanderen zijn of worden elf projecten actief, goed voor ongeveer 1080 individuele trajecten tijdens de komende twee schooljaren. Daarnaast werkt de administratie aan nieuwe acties.

Over vzw De Link was de minister naar eigen zeggen diplomatisch gebleven in zijn motivering. Grosso modo komt het erop neer dat de boekhouding niet in orde is en dat de opleiding niet leidt tot werk. In 2019 is 1,2 miljoen euro uitgekeerd aan subsidies voor 55 opleidingen, maar de weinigen die werk vonden, deden dat bij de vzw zelf of bij andere vzw's. Dat is geen efficiënt beheer van armoedemiddelen.

Op het betrokken begrotingsartikel wordt niet bespaard. De subsidie vanuit Onderwijs aan vzw De Link wordt uitgefaseerd zodat de subsidie in 2021 wordt bijgesteld tot 188.000 euro, zodat de al opgestarte cohortes in Kortrijk en Gent de mogelijkheid krijgen om de opleiding af te werken.

Op de vraag naar het werkingsbudget van het nieuwe knooppunt armoede, antwoordt de minister dat het vanaf 1 januari 2021 de naam vzw Krijt draagt. In de begroting is in een budget van 298.000 euro voorzien voor het project Samen tegen onbetaalde schoolfacturen in het schooljaar 2021-2022. Daarnaast onderzoekt hij nog andere mogelijke initiatieven.

In het kader van het relanceplan Vlaamse Veerkracht komt er bovendien nog een enveloppe van 90 miljoen euro voor kwetsbare kinderen en studenten.

Op de stelling dat zijn BBT te weinig aandacht zou hebben voor armoedebestrijding, reageert de minister dat armoedebestrijding en sociaal beleid een aandachtspunt vormen in heel wat van zijn beleidsprojecten. Ook met zijn pleidooi voor het openhouden van de scholen wil hij de meest kwetsbaren ondersteunen. Een aantal van zijn engagementen zijn ook opgenomen in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding,

dat werd goedgekeurd in september. Daarover zal dan ook in volgende BBT's gerapporteerd worden.

Naast het al vermelde initiatief met betrekking tot kostenbeheersing in samenwerking met de vzw Krijt werden nog nieuwe sporen uitgezet. De minister noemt de mogelijkheden voor individuele remediëring en begeleiding van kansengroepen via studieondersteuning, zomerscholen, bijscholen en taalprojecten, student tutoring enzovoort. Specifiek is er ook het pilootproject Buddy Vlaanderen (van Schoolmakers vzw) waarin kwetsbare leerlingen door studenten van de lerarenopleidingen begeleid worden om leerwinst te boeken. Het project wil een reële hulp aan scholen bieden om alle leerlingen optimaal te kunnen ondersteunen, want zij hebben slechts beperkte mogelijkheden om ook buiten de klas een meer individuele aanpak te organiseren. Tegelijk leren studenten van de lerarenopleidingen hoe het eraan toegaat in de echte wereld. Concreet begeleiden zij jongeren buiten de schooluren, spijkeren hen bij en proberen een persoonlijke band te smeden.

Verder wordt de stichting Robin ondersteund voor het organiseren van het pilootproject Robin-pas vanaf nu tot 31 augustus 2021. Die stichting richt zich in de eerste plaats op kostenbeheersing in het secundair onderwijs en de aanpak van de problematiek van tijdige toegang tot leermiddelen voor elke leerling ongeacht de financiële draagkracht van hun gezin.

Daarop beantwoordt de minister de vragen over het actieplan rond leerlingenbegeleiding en de verhouding tot de evaluatie van de omkadering van de CLB's. De minister legde recent bijkomende middelen vast voor de CLB-sector. Het gaat in totaal om 3,8 miljoen euro voor contactonderzoek. Met de sector werden de prioritaire taken afgesproken voor deze woelige periode. Contactonderzoek heeft absolute prioriteit, vervolgens de vaccinaties en tot slot ook de kwetsbare leerlingen. Verder verwijst hij naar de afspraken met de sector, die per pandemiescenario uitgeschreven werden.

Alle noden en bekommernissen van de CLB's neemt de administratie mee in het ontwerp van nieuwe acties rond het versterken van de leerlingenbegeleiding. Verder wordt de nodige tijd genomen voor de voorbereiding en creatie van een draagvlak voor de uitwerking van een geïntegreerd plan leerlingenbegeleiding.

De CLB's hebben bovenop hun reguliere taken dus een belangrijke rol te spelen in het contactonderzoek, wat druk zet op de centra. Voor de periode van 1 september tot 31 december 2020 heeft de minister middelen uitgetrokken voor 75 extra vte's (1,3 miljoen euro) in het kader van de contactonderzoeken. Bijkomend worden dit jaar nog eens extra middelen ingezet voor 232 vte's (2,5 miljoen euro). Daarnaast werd ook ruim 100.000 euro uitgetrokken voor extra schoonmaakbudget en 50.000 euro voor de verbetering van het dataregistratiesysteem LARS. In de toekomst blijft men monitoren wat de behoeften zijn. De minister heeft als boodschap gegeven dat men budgettaire noden moet voorleggen, zodat geprobeerd wordt om snel te schakelen. Het beleid wil vandaag absoluut de goede werking van de CLB's ondersteunen, verzekert hij.

In het schooljaar 2021-2022 wordt het omkaderingssysteem geëvalueerd van de CLB's met het oog op een eventuele bijsturing. Het decreet Leersteun zal in fasen uitgerold worden. Enkele zaken zijn al gerealiseerd zoals de zorgtijdgarantie en de administratieve vereenvoudiging van het gemotiveerd verslag. De resultaten van de evaluatie van de omkadering worden in een latere fase meegenomen in de uitrol van het decreet Leersteun. Aanvullend bekijkt hij de noodzaak om een herziening van het takenpakket van de CLB's op te nemen in het decreet Leersteun.

Wat de prioritaire taken van de CLB's betreft, verwijst de minister naar het draaiboek met daarin bijzondere aandacht voor de specifieke doelgroep van kwetsbare

leerlingen. De minister citeert: "Specifieke aandacht voor leerlingen en hun context die omwille van corona of andere factoren niet of moeilijker deelnemen aan het onderwijs: leerlingen waarbij verontrusting speelt omdat de psychische of fysieke integriteit bedreigd wordt of is; leerlingen met een dalend of negatief welbevinden; leerlingen die verblijven in een residentiële setting; leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften; leerlingen met een chronische aandoening die tot een risicogroep behoren; leerlingen met een definitieve uitsluiting of waarvoor een tuchtprocedure lopende is; anderstalige nieuwkomers." Het draaiboek vindt men op de website: https://onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/Scenarios_CLB.pdf.

De minister legt vervolgens uit dat de transitie van leren en werken naar duaal leren al geruime tijd voorzien was en kadert in de algehele opwaardering van het alternerend leren. Dat alternerend leren is voor veel leerlingen een sterke leerweg en biedt mogelijkheden aan leerlingen voor wie de schoolse context niet de enige leeromgeving is, maar die leren op een werkplek en in de school. In de transitie is aandacht voor diverse niveaus van opleidingen en wordt voorzien in een voorbereidend traject. Die aanloopfase is analoog aan het brugproject dat bestond in het stelsel voor leren en werken. Dat moet toelaten zoveel mogelijk leerlingen voor te bereiden op deze leerweg en hen te ondersteunen op weg naar een kwalificatie.

De minister benadrukt dat het om een complexe oefening gaat vanwege de diversiteit van doelgroepen en opleidingen. Het inzetten op alternerend leren is wel in lijn met veel onderzoek, dat aangeeft hoe sterk uitgebouwd beroepsonderwijs kan bijdragen aan het verminderen van het aantal vroegtijdige schoolverlaters.

2.5.3. OD 3.3 We streven naar een veilige en gezonde leer- en werkomgeving

De minister wijst op het project 'Mentaal welzijn van studenten' van VVS, dat eigenlijk een nulmeting is omdat nooit eerder dergelijk onderzoek werd gedaan.

Binnen de hogeronderwijsinstellingen zetten de diensten voor studentenvoorzieningen zich nu al in om problemen aan te pakken. Zelf trok de minister 8 miljoen euro bijkomende middelen uit. De keuze voor samenwerking met studentenvoorzieningen maakt de minister bewust omdat de studenten in de raden van bestuur vertegenwoordigd zijn.

Naast het project 'Mentaal welzijn van studenten' wil de minister laagdrempelige antennes installeren in de zes studentensteden, over de grenzen van netten en associaties heen. Het gaat om een soort centraal platform studentenwelzijn met informatie- en bewustwordingsmaterialen. Over het concrete voorstel moeten nog de nodige beslissingen genomen worden, maar het ziet er goed uit.

2.6. SD 4: Het capaciteitstekort aanpakken en investeren in schoolinfrastructuur

2.6.1. OD 4.1 Investeren in uitbreidingen om de capaciteitstekorten aan te pakken

Hannelore Goeman vond het bedrag van 68 miljoen euro niet terug in de cijfers en wil weten hoe het zich verhoudt tot de 500 miljoen euro voor infrastructuur. De minister legt uit dat de Vlaamse Regering al in 2019 besliste om in de volgende capaciteitsmiddelen te voorzien voor de periode 2019-2021: een kleine 50 miljoen euro in 2019, ruim 67 miljoen euro in 2020 en ruim 34 miljoen euro in 2021, dus in totaal 150 miljoen euro. Nu wordt nog een keer 34 miljoen euro extra aan capaciteitsmiddelen uitgetrokken voor 2021, wat het totaal voor dat begrotingsjaar op 68 miljoen euro brengt.

Verder werd in het kader van de regeringsvorming een groeipad afgesproken voor de jaren 2020 tot en met 2024: respectievelijk 25, 50, 75, 145 en 205 miljoen euro, samen 500 miljoen euro.

Bij de verdeling van het bedrag van 34 miljoen euro voor 2021 is ervoor geopteerd om conform het regeerakkoord integraal in te zetten op het creëren van extra capaciteit in het secundair onderwijs. De uitgangspunten voor de verdeling van de capaciteitsmiddelen 2021 zijn de capaciteitsmonitor uit 2018 en het masterplan Scholenbouw 2.0.

De 34 miljoen euro werd verdeeld over elf onderwijszones. In elke onderwijszone is een bovengemeentelijke coördinator aangewezen om keuzes te maken. Er wordt telkens een gemeente geselecteerd als trekker van de onderwijszone om concrete voorstellen te doen. Door het departement worden samen met AGION en de vertegenwoordigers van de centrale diensten van de onderwijsverstrekkers de lokale selectietrajecten opgevolgd om knelpunten te detecteren en waar mogelijk te assisteren bij de oplossing.

Specifiek voor Brussel is er doorlopend afstemming met de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Er zijn momenteel geen capaciteitsprojecten in Brussel waarvan gesignaleerd werd door de VGC dat de uitvoering moeilijk of problematisch verloopt. In de stand van zaken voor 2020, die zal opgemaakt worden in de loop van december, zal men dat kunnen verifiëren.

2.6.2. OD 4.3 Investeren in de vervanging van de bestaande schoolinfrastructuur en didactische uitrusting om onderwijskwaliteit te versterken

Het DBFM-programma Scholen voor Vlaanderen wil een bijkomende totale investeringsgolf van ongeveer 1 miljard euro (inclusief btw) realiseren. De projecten voor dat DBFM-programma zijn nog niet geselecteerd en de minister kan hun aantal dan ook nog niet meedelen.

Over het versnellen van de doorlooptijd van infrastructuurprojecten verwijst de minister naar het masterplan Scholenbouw 2.0. en de extra investering van een half miljard euro, die als bedoeling hebben om sneller in te spelen op de grote noden op vlak van onderwijsinfrastructuur. Naast de inzet op capaciteit zal er fors geïnvesteerd worden in de vervanging van de bestaande schoolinfrastructuur. Dat kan via de reguliere subsidies gebeuren, maar ook via alternatieve financiering (huur, DBFM).

Wat het sensibiliseren en informeren over integrale toegankelijkheid van schoolgebouwen betreft, zijn de inrichtende machten als bouwheer verantwoordelijk voor het implementeren van toegankelijkheid. De minister zelf is ervan overtuigd dat het niet enkel goed maar ook noodzakelijk is om te blijven inzetten op sensibiliseren en informeren. Het GO! en AGION staan achter de doelstelling van de integrale toegankelijkheid en willen de inrichtende machten helpen in het ontwikkelen van bouwplannen op basis van de wettelijke vereisten enerzijds en ambities van de schoolbesturen anderzijds. Daarbij worden ook goede voorbeelden over het toegankelijk maken uitgewisseld en zal bij de subsidieaanvragen verwezen worden naar de checklist toegankelijkheid die in het generiek duurzaamheidsinstrument is opgenomen. Tot slot wil de minister ook inzetten op begeleiding en screening, waarbij AGION en GO! zullen samenwerken met het Agentschap Toegankelijk Vlaanderen en Inter om concrete trajecten te onderzoeken.

De schoolgebouwenmonitor 2018-2019 leert dat er een duidelijke verbetering waarneembaar is in de evaluatie van toegankelijkheid ten opzichte van de meting in 2013 (+10 procent). Tegelijk blijkt dat toegankelijkheidsmaatregelen nog vaak afwezig zijn in 2018-2019. Drempelvrije toegangen en toegangspaden, aangepaste parkeerplaatsen en aangepaste toiletten voor leerlingen met een beperking zijn de meest frequent doorgevoerde maatregelen. Liften, aangepaste toiletten voor personeel en signalisatie zijn minder aanwezig. De schoolgebouwenmonitor is een grootschalige enquête van AGION. Hoewel de deelname vrijblijvend is, merkt men

toch een absolute vooruitgang, concludeert de minister, al geeft hij toe dat er nog ruimte voor verbetering is.

2.6.3. *OD 4.4 Evolueren naar multifunctionele infrastructuur*

Er is op de provisie infrastructuur een budget van in totaal 10 miljoen euro dat onder meer voor schoolsportinfrastructuur en het openstellen hiervan kan toegevoegd worden. In het voorjaar van 2021 zal de minister een oproep doen zodat de middelen bij de begrotingsaanpassing kunnen verdeeld worden over de netten, via de toelages aan het GO! en AGION.

2.6.4. *OD 4.5 Alternatieve financiering van schoolinfrastructuur onderzoeken*

Wat de alternatieve financiering van schoolinfrastructuur betreft, wordt inderdaad in een extra DBFM van 1 miljard euro voorzien. Het decretale kader wordt momenteel voorbereid. Het is de bedoeling daarmee in 2021 naar het Vlaams parlement te komen en nog deze legislatuur aanbestedingen te doen.

Het DBFM-programma Scholen van Morgen blijft ondertussen vlot vooruitgaan. Eind november waren er 165 projecten volledig opgeleverd, zestien in bouwfase en één project in de aanbestedingsfase. Volgens de actuele planning van Scholen van Morgen wordt de laatste school eind 2022, begin 2023 opgeleverd.

2.6.5. *OD 4.6 Infrastructuur met aandacht voor klimaat en duurzaamheid bouwen*

De regering blijft investeren in het asbestprogramma. Binnen de reguliere enveloppe van AGION is in een open enveloppe voor asbestdossiers voorzien. Hoewel die dossiers voorrang krijgen, is de enveloppe de afgelopen jaren niet uitgeput. Ook OVAM doet een inspanning, waarvoor minister Demir in het kader van de relance specifiek 2,7 miljoen euro extra uittrekt in 2021 en 2022.

De minister herinnert eraan dat AGION al proefprojecten voor passiefscholen hielp realiseren met verhoogde subsidies. Daarnaast heeft de Vlaamse Regering van 2016 tot 2019 ook middelen uit het Vlaams Klimaatfonds toegewezen aan Onderwijs voor het realiseren van CO2-reducerende investeringen.

Net zoals bij de toenmalige passiefscholen wil de minister ook nu een voortrekkersrol spelen voor schoolinfrastructuur. Dat is niet eenvoudig want een concreet toepasbare definitie van klimaatneutraliteit en de parameters daarvoor zijn op dit moment nog niet duidelijk, maar Onderwijs wil daar wel werk van maken. Hij bekijkt ook of een beroep kan worden gedaan op een deel van de nieuwe klimaatmiddelen.

2.7. SD 5: Efficiëntie in het hoger onderwijs verhogen

2.7.1. *OD 5.1 Kwaliteitszorg en transparante communicatie in het hoger onderwijs versterken*

Het rapport van het regeringscommissariaat over de initiatieven om de pijnpunten in de communicatie over opleidingen weg te werken, zal binnenkort beschikbaar zijn op de website van het regeringscommissariaat: <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/rapporten-van-het-college>.

2.7.2. *OD 5.2 Het belang van het Nederlands in het hoger onderwijs waarborgen*

De minister bevestigt dat hij iets wil doen aan de problemen met de taalregeling voor het academisch en onderwijzend personeel. Het gaat in eerste instantie om de kennis van het Nederlands van buitenlandse professoren. Volgens de Codex

Hoger Onderwijs moet elk lid van het onderwijzend personeel van een hogeschool, in het integratiekader aan een universiteit en van het academisch personeel van een universiteit dat belast is met een onderwijsopdracht maar geen opleidingsonderdelen in het Nederlands doceert, de Nederlandse taal op het niveau B2 beheersen. Het personeelslid moet aan die taalvoorwaarde voldoen binnen de vijf jaar na de aanstelling of op het moment van de benoeming. Aansluitend op het rapport van de regeringscommissarissen wil hij de regelgeving zodanig aanpassen dat een betere naleving van de taalbeheersing van het Nederlands verzekerd wordt.

2.7.3. OD 5.3 Studie-efficiëntie in hoger onderwijs versterken door goede oriëntering en snelle heroriëntering

De minister heeft een werkgroep geïnstalleerd met vertegenwoordigers van de hogescholen, de universiteiten, de studenten, de administratie en zijn kabinet om concrete voorstellen uit te werken in het kader van het verhogen van de studie-efficiëntie. De werkgroep werkt aan de verdere uitbreiding van de proeven voor de bacheloropleidingen en aan het koppelen van verplichte remediëring aan de resultaten op de proeven. De minister heeft die werkgroep ook de opdracht gegeven op zoek te gaan naar een geschiktere naam voor de proeven.

De minister wil zo vroeg mogelijk in het studietraject passende maatregelen treffen. In het regeerakkoord en de beleidsnota zijn enkele uitgangspunten voorgesteld, waaronder de invoering van de harde knip, maar hij verzekert dat hij het dossier met open vizier tegemoet treedt. Hij wil vooral de doelstellingen bereiken.

Noch de bijkomende middelen met betrekking tot de onderwijsbelastingseenheden, noch die voor de graduaatsopleidingen hebben iets te maken met het verhogen van studie-efficiëntie, vult hij nog aan.

De minister verschilt van mening met Hannelore Goeman over de cijfers over studie-efficiëntie. Tussen de academiejaren 2008-2009 en 2016-2017 is het percentage studenten in een academische bachelor dat binnen de drie jaar het diploma haalt, gedaald van 37,4 procent naar 31,8 procent. Voor de professioneel gerichte bachelor is er een daling van 36,1 procent naar 28,7 procent. Dat is voor de minister een niet te verwaarlozen achteruitgang. Ook bereiken hem steeds meer berichten over studenten die niet meer over voldoende leerkrediet beschikken om een eerste diploma te behalen. Hij blijft er dan ook van overtuigd dat maatregelen moeten worden genomen om de studie-efficiëntie te verbeteren. Een slechte studiekeuze, studieduurvertraging en drop-out uit het hoger onderwijs brengen bijkomende kosten mee, zowel voor de studenten en hun ouders als voor de overheid. Maar ook de mentale belasting voor studenten mag niet onderschat worden.

Het proces om richtlijnen te ontwikkelen voor de beoordeling van nieuwe opleidingen moet nog starten. Voor de uitwerking kan het voorsprongfonds van 60 miljoen euro gebruikt worden.

Columbus is een exploratie-instrument en geen toelatingsproef, verduidelijkt de minister. De analyses tonen dat de scores op de vaardigheden gemeten in Columbus verband houden met het studieresultaat een jaar later in het hoger onderwijs. Het is echter geenszins de bedoeling de Columbusresultaten te laten bepalen of een leerling al dan niet toegang krijgt tot het hoger onderwijs. Dat is evenmin het geval bij de volgende stap in het studiekeuzeproces, wanneer de aankomende student hoger onderwijs bij inschrijving voor een specifieke opleiding een verplichte, niet-bindende toelatingsproef moet afleggen. Ongeacht het resultaat wordt de jongere tot de opleiding toegelaten, maar anderzijds moet er volgens de minister wel voor gezorgd worden dat de proef meer relevantie krijgt door iets te doen met haar resultaten en door tekortkomingen te remediëren.

2.7.4. OD 5.4 Het hogeronderwijslandschap en de financiering van het hoger onderwijs herbekijken

De minister antwoordt dat naar de aanpassing van de onderwijsbelastingeenheden heel veel extra geld gaat: in de meerjarenbegroting is in 20 miljoen euro voorzien om de vooropgestelde aanpassingen aan de coëfficiënten te financieren. Voor verdere aanpassingen zouden ofwel bijkomende middelen nodig zijn, die er niet zijn, ofwel kan men binnen de enveloppe schuiven, maar dan krijgt men een verhaal van winnaars en verliezers. Daar is hij geen vragende partij voor.

In antwoord op de vragen over het voorsprongfonds van 60 miljoen euro zegt de minister dat het geconcretiseerd zal worden. Het wordt in elk geval gericht op ver-STEM-ming, digitalisering, actualisering en rationalisering van de opleidingen om tot een wendbaar hoger onderwijs te komen, inclusief de component levenslang leren.

2.7.5. OD 5.5 Opleidingen in de gezondheidszorg verbeteren

Er werd verwezen naar de forfaitaire onkostenvergoeding voor studenten in de vierde fase van de bachelor Verpleegkunde. De minister benadrukt dat de regering daarmee een afspraak van de vorige nakomt, die een eenmalige vergoeding beloofde voor de nieuwe cohorte afgestudeerden van het academiejaar 2019-2020. Vanaf het academiejaar 2020-2021 zal een structurele oplossing moeten worden uitgewerkt door minister Beke.

2.8. SD 6: De gevolgen van COVID-19 voor het onderwijs beheersen

Op de vraag over de sneltests, antwoordt de minister dat hij daarvoor niet bevoegd is, maar nood breekt wet. Het is wel degelijk de bedoeling om ze te organiseren, zoals men dat nu al doet met contacttracing.

Zodra een leerling of een personeelslid besmet is, start het CLB een contactonderzoek op. Op basis van dat contactonderzoek worden de hoog- en de laagrisicocontacten geïdentificeerd. Hoogrisicocontacten dienen onmiddellijk voor zeven dagen in quarantaine te gaan, maar worden momenteel niet getest. CLB's geven aan dat ze daardoor een stuk blind varen. Bovendien zorgt dat ook voor veel onrust bij ouders en leerlingen. Gevolg is ook dat sommigen de quarantaine niet te nauw nemen en haar louter als een preventieve maatregel zien en zich niet ziek achten.

De minister wil dat graag veranderen en op basis van het contactonderzoek van het CLB hoogrisicocontacten laten testen. Op die manier krijgt men een beter zicht op de situatie en kan men sneller ingrijpen indien nodig, wat vertrouwen schept bij ouders, leerlingen en personeelsleden. Zijn voorstel is dan ook om bij hoogrisicocontacten zo snel mogelijk een sneltest af te nemen en hen op dag vijf een PCR-test te laten ondergaan, al beseft hij dat de wetenschappelijke inzichten daarover volatiel zijn, waarbij hij verwijst naar de discussie over de dag waarop die laatste moet plaatsvinden, de vijfde dan wel de zevende. In elk geval heeft de Vlaamse overheid intussen 4 miljoen tests besteld, waarvan Onderwijs er zeker een miljoen vraagt.

Er zijn nog wel wat praktische problemen, net omdat het geen Vlaamse bevoegdheid is. De minister had daarover al contacten met federale kabinetten en ministers, op 18 november nog met minister Frank Vandenbroucke en premier Alexander De Croo. De mogelijkheid om vrijwilligers van het Rode Kruis met hun expertise en ervaring de tests te laten afnemen, om de overbevraagde zorgsector te ontlasten, zou in orde gebracht worden. Hij hoopt dat dit nu op punt staat.

Een tweede probleem is ingewikkelder. Ook daarover schreef de minister een brief aan de genoemde federale regeringsleden, waarin hij probeert uit te leggen dat de

Vlaamse Regering sinds juli het probleem aankaart van het toekennen van codes voor staalafnames door de CLB's. Die sector heeft zich altijd bereid verklaard om een code voor staalafname aan te maken voor de door hen gedetecteerde hoog-risicocontacten en zo de eerste lijn te ontlasten, terwijl die code op dit moment nog altijd eerst federaal aangevraagd moet worden, waarna men ermee naar een huisarts moet stappen, die dikwijls doorverwijst naar een testdorp.

Als CLB's zelf codes aanmaken en testen, zorgt dat voor een vereenvoudiging van de procedure. Daartoe is het nodig dat de CLB's via hun eigen softwarepakket LARS codes kunnen aanvragen, in plaats van eerst al de informatie daaruit over te tikken in het federale systeem, maar blijkbaar slaagt men in deze tijd niet in compatibiliteit tussen beide systemen, merkt de minister op. Hij drong dan ook bij de federale regering aan om dit bij prioriteit technisch mogelijk te maken. In het algemeen merkt hij op dat te vaak wordt gefocust op waarom iets niet kan, eerder dan op wat mogelijk is. Hij benadrukt in dat verband dat zijn administratie elke dag geweldige inspanningen levert in de aanpak van dit soort situaties.

Als antwoord op de vragen over de speciale provisie van 300 miljoen euro, legt de minister uit dat het geen provisie voor Onderwijs is maar voor de totale Vlaamse overheid. Volgend jaar kan daarop een beroep worden gedaan voor concrete dossiers, waarover wordt beslist door de Vlaamse Regering.

Een lid wees bij het hoger kunstonderwijs op de vaststelling dat in een instelling de Nederlandstalige vleugel en de Franstalige vleugel niet hetzelfde protocol volgen. Dat is het resultaat van onze autonomie, antwoordt de minister. Beide gemeenschappen kunnen andere maatregelen nemen, wat soms gebeurt.

2.9. Begroting globaal

Bij het meerjarenplan werd gevraagd waarin precies de 800 miljoen euro voor digitalisering door de Vlaamse Regering geïnvesteerd wordt en waarin de 400 miljoen voor onderwijs. Het IT-budget binnen de relance bedraagt 375 miljoen euro waarvan 37,5 miljoen euro recurrent vanaf 2022, herhaalt de minister.

Hannelore Goeman merkte op dat een substantieel deel van de extra 250 miljoen euro dient voor de uitvoering van een cao die in de vorige legislatuur afgesproken was. De minister beaamt dat, maar wijst erop dat het slechts gaat om 13,5 miljoen euro. Hij verzoekt dan ook om een wat positievere houding.

Verder verzekert hij dat er geen naakte afvloeiingen komen bij de diensten van de administratie, al is er inderdaad zoals overall een personeelsbesparing. Hij gewaagt van een beleid van minder koppen, maar tegelijk ook hogere profielen en digitalisering. De vermindering gebeurt op grond van natuurlijke uitstroom, licht hij toe.

Op de vraag over het bedrag van 110.000 euro bij het apparaat Departement Onderwijs en Vorming antwoordt de minister dat het budget wordt ingezet op het departement om uitvoering te kunnen geven aan alle beleidsvoorbereidende en regelgevende opdrachten die de beleidsontwikkelingen in het dossier leersteun met zich meebrengen, en om tegelijk uitvoering te kunnen blijven geven aan beleidslijnen in andere recentere beleidsdossiers als hoogbegaafden, internaten en synchroon internetonderwijs.

Johan Danen pleit voor de invoering van open-endfinanciering, terwijl de financiering van de graduaatsopleidingen sinds september 2019 in het hoger onderwijs zit en dus al open end is, merkt de minister op.

Over onderwijsinfrastructuur legt de minister uit dat de bijstelling van 7,827 miljoen euro het gevolg is van het terugdraaien van de toegekende verhoging van de

capaciteitsmiddelen in uitvoering van de beslissing van de Vlaamse Regering van 4 mei 2019, en het toevoegen van het in het kader van de regeringsvorming afgesproken groeipad. Voor 2021 betreft dat een opstap van 25 miljoen.

Op de vraag of bij de verplaatsing van het begrotingsartikel gelijke kansen naar een ander artikel ook posten en projecten zijn weggevallen, antwoordt de minister ontkennend. De middelen en projecten zijn integraal toegevoegd aan het begrotingsartikel 'leerling-, student- en instellingsgebonden ondersteuning'. Er wordt ook in 30.000 euro voorzien voor de Commissie Beter Onderwijs en 75.000 euro voor de Commissie Hoger Onderwijs.

Er werd uitleg gevraagd over het bedrag van 8,25 miljoen euro waarvan 3,5 voor pedagogische begeleidingsdiensten. De pedagogische begeleidingsdiensten werden inderdaad geconfronteerd met besparingen, maar anderzijds worden er bijkomende middelen uitgetrokken voor het versterken van hun werking in verband met de brede basiszorg en de verhoogde zorg in voorbereiding van het decreet Leersteun, licht de minister toe.

De minister legt uit dat een deel van de middelen in de begroting ingeschreven is bij Financiën en Begroting, ook al zijn ze deels gelibelleerd voor Onderwijs.

Het betreft ten eerste de globale provisie van 300 miljoen euro voor coronacrisisbeheer. Dat is een budget voor alle beleidsdomeinen, dat wordt verdeeld op basis van concrete, punctuele dossiers. Daar is geen claim op van Onderwijs.

Ten tweede zijn er de relancemiddelen ten belope van in totaal 4,3 miljard euro, die gelinkt zijn aan de Europese middelen. Daarvan is 585 miljoen euro toegewezen aan Onderwijs. Dat budget bestaat zoals gezegd uit 375 miljoen euro voor ICT en de digisprong, 90 miljoen euro voor kwetsbare kinderen en studenten, 60 miljoen euro voor levenslang blijven leren en 60 miljoen euro voor het voorsprongfonds voor het hoger onderwijs. Die middelen kunnen worden vastgelegd in 2021 en 2022, waarvoor in een ruiter is voorzien, herhaalt hij.

Ten derde is er een recurrent budget van 250 miljoen euro, waarop onder meer het budget voor de nieuwe cao zal worden aangerekend. Dat is niet gekoppeld aan de Europese middelen.

Dan zijn er de middelen die extra zijn ingeschreven op de onderwijsbegroting. Het gaat om een eenmalig krediet van 14 miljoen euro voor de vernieuwing van het elektronisch personeelsdossier; een recurrent budget van 8,3 miljoen euro in het kader van het decreet Leersteun, waarvan 3,5 miljoen euro toegewezen wordt aan de pedagogische begeleidingsdiensten; een recurrent budget van 0,5 miljoen euro voor de Canon van Vlaanderen en alle voor 2021 toegekende (opstappen van) beleidsimpulsen, zoals voorzien bij de start van deze legislatuur. De budgetten waarvan de invulling nog niet geconcretiseerd is, worden momenteel ingeschreven op de provisie bij AGODI.

2.10. ISE D: Kleuter- en leerplichtonderwijs

De minister bevestigt de extra impuls van 14 miljoen euro voor de scholen die leerlingen in overtal opnemen in het buitengewoon onderwijs. Bij Coronadecreet III werd een eenmalige hertelling op de eerste schooldag van oktober ingeschreven voor de scholen buitengewoon basisonderwijs, om tegemoet te komen aan het creëren van bijkomende plaatsen in functie van de vastgestelde capaciteitsproblemen. Die regeling is enkel geldig in het buitengewoon onderwijs, preciseert hij. Reden is net de beperkte uitwijkmogelijkheid naar andere scholen.

De bijstelling in de kredieten voor de lonen basisonderwijs van -23,2 miljoen euro is het gevolg van de budgettaire maatregelen vaste benoeming in verloven, de vaste benoeming na 1 jaar en het schrappen van de niet-ingevulde vervangingen.

2.11. ISE E: Hoger onderwijs

Op de vraag over het budget van 8,4 miljoen euro voor klimaatvriendelijke investeringen in het hoger onderwijs antwoordt de minister dat die middelen werden toegekend aan de hogescholen en universiteiten na vroegere oproepen tot en met 2019. Daarbij konden de instellingen voorstellen indienen die dienden te voldoen aan een aantal voorwaarden, waarbij de reductie van CO₂ centraal stond. De projecten zijn goedgekeurd. De instellingen kunnen de middelen inzetten voor zaken als isolatie, de vervanging van glas door hoogrendementsglas, de installatie van een zonneboiler, warmtepomp, hoogrendementsketel enzovoort.

2.12. ISE H: Studietoelagen

De minister legt uit dat de schooltoelage werd omgevormd naar de selectieve participatietoelage of schooltoelage. Om die toeslag te integreren in het Groeipakket (en dus bij Welzijn) en om automatische rechtentoekenning mogelijk te maken, werd elke voorwaarde (procedureel, financieel, pedagogisch en nationaliteit) aangepast. De studietoelagen voor het hoger onderwijs worden echter nog steeds toegekend door Onderwijs met oog voor fijnmazigheid binnen de specifieke doelgroep van studenten in het hoger onderwijs. De minister pleit voor voorzichtigheid. Studenten hoger onderwijs vereisen een specifieke aanpak. De regelgeving met betrekking tot de studiefinanciering in het hoger onderwijs werd historisch opgesteld met als doel fijnmazig te zijn, net om de financiële draagkracht binnen een bepaalde gezinssituatie zo correct en volledig mogelijk te bepalen, vooral met het oog op de specificiteit van in regel meerderjarige studenten in het hoger onderwijs en de verhoogde complexiteit van de gezins- en inkomenssituatie van die doelgroep.

3. Replieken van de leden

Johan Danen vraagt naar de relatie tussen het volwassenenonderwijs en het partnerschap levenslang leren. Is het de bedoeling dat het eerste volledig binnen het tweede valt of blijven ze naast elkaar bestaan?

Is de minister van plan om het onderwijskundig onderzoek in Vlaanderen verder te stimuleren, gelet op de hiaten die hier bestaan in vergelijking met andere landen waar veel meer objectieve data voorhanden zijn?

Hoe kunnen de negatieve gevolgen beperkt worden van bindende toelatingsproeven, die immers veel vragen oproepen met betrekking tot hun validiteit en betrouwbaarheid?

Wie stelt, in het licht van de doelmatige besteding van het ingezette bedrag, de beloofde conceptnota met betrekking tot het laptopproject op? Komt de recurrente 10 procent bovenop het bedrag waarin tot nog toe voorzien werd in de begroting? Zou het kunnen dat de communicatie zelf voor verkeerde interpretatie vatbaar was, ten gevolge waarvan scholen die volgens de minister maakten?

Jan Laeremans herhaalt zijn vraag over de onmogelijkheid om een leerkracht te vervangen in de twee weken voorafgaand aan een vakantie. Kan dat systeem niet opgeheven worden voor dit schooljaar, met zijn grote uitval door corona, zeker in het buitengewoon onderwijs, maar liefst in het hele onderwijs.

Vervolgens herhaalt hij ook zijn vraag over de veiligheid. Is het mogelijk om daar iemand voor in te zetten met wie leerkrachten het probleem kunnen aankaarten?

Jo Brouns heeft een vraag over de organisatie van de kerstexamens, die scholen willen spreiden over voor- en namiddagen, terwijl De Lijn aankondigde 's middags geen leerlingen te zullen vervoeren naar de secundaire scholen. Wie moet dat oplossen?

Hannelore Goeman blijft het, in weerwil van de goede zaken in BBT en begroting, oneens over de taalbadan (waarvan volgens haar wetenschappelijk bewezen is dat ze niet werken), over de besparingen, over de overbodige inzet van middelen voor de canon, en over de zorgwekkende financiering van CVO's en het dko, die nu zekerheid verdienen en niet pas bij de telling van februari. Zij roept op tot dialoog met die laatste.

Verder wacht haar fractie vol ongeduld op het Leersteundecreet en blijft het nieuwe financieringssysteem voor het secundair onderwijs vaag.

Het lid is blij met de indrukwekkende relancemiddelen voor digitalisering maar heeft nog veel vragen over de verdeling. Vormt om te beginnen de 375 miljoen euro het hele impulsfonds of slechts een deel ervan? Op welke basis zullen de middelen verdeeld worden over de scholen? Wie legt de criteria vast? Worden netten en koepels betrokken? Voor haar fractie is het alvast cruciaal om ook rekening te houden met de SES-kenmerken.

Wat de gratis laptops betreft, die zij overigens een goed initiatief vindt, sloeg de kritiek vooral op de slechte communicatie, die voor verwarring zorgde. Onduidelijk blijft nog steeds hoe de raamcontracten erin passen. Welke rol hebben ze gespeeld bij bestelling en betaling?

Zij neemt aan dat een deel van de 90 miljoen euro voor kwetsbare kinderen naar de zomerscholen gaat en een deel naar de verhoging van de taalkennis. Wat is echter de precieze opdeling?

Ook zij vraagt verduidelijking over de 60 miljoen euro voor levenslang leren. Waarvoor kunnen universiteiten en hogescholen de middelen uit het voorsprongfonds gebruiken? Hoe worden ze verdeeld?

Verder vraagt Hannelore Goeman aan de minister om bij zijn collega van Begroting aan te dringen op het optrekken van de coronaprovisie van 300 miljoen euro, waarvan volgens het Rekenhof immers al 134 miljoen euro toegekend is en waar ook andere beleidsdomeinen een beroep op zullen willen doen. Onderwijs moet zijn rechtmatig deel van de koek krijgen.

Het lid wil ook duidelijkheid over de momenten waarop mensen moeten betalen voor hun cursus NT2 als onderdeel van hun inburgering, waarbij ze er eens te meer aan herinnert hoe slecht en contraproductief dat idee volgens haar is. Moet iemand die niet geslaagd was ook opnieuw betalen voor de lessen of alleen voor het tweede examen?

Koen Daniëls brengt onder de aandacht dat alle vragen gaan over de besteding van de bijkomende middelen en dat sommigen nog meer vragen. Hij wijst er hen op dat alle beleidsdomeinen dat willen, maar dat men op een bepaald moment de grens bereikt. Bij het laptopproject is de onrust pas ontstaan toen krantenartikels daarover berichtten. Scholen die bestellingen hebben geannuleerd, deden dat omdat ze er te veel hadden besteld. Waarom zou men immers bang zijn als het budget vertienvoudigt? De bron van de communicatie in de bewuste artikels was niet de

minister maar waren een aantal leden van deze commissie, merkt hij op. Hij roept hen, in het licht van de ontstane verwarring, op tot voorzichtigheid.

Loes Vandromme dringt er bij de minister op aan de daling van het aantal inschrijvingen in het dko goed op te volgen in het licht van de grote regionale verschillen, ook al is het Vlaamse gemiddelde beperkt tot 3 à 4 procent.

4. Bijkomende antwoorden van minister Ben Weyts

Minister *Ben Weyts* antwoordt dat hij inmiddels samen met minister Crevits het startschot heeft gegeven voor het Partnerschap Levenslang Leren, dat heel breed is samengesteld. Ook het volwassenenonderwijs is erin vertegenwoordigd.

Hij bevestigt dat in extra middelen wordt voorzien om het volwassenenonderwijs opnieuw te lanceren, en herhaalt dat het daarbij meer dan ooit de bedoeling is om in te zetten op de vragen, noden en opportuniteiten van de arbeidsmarkt en het aanbod in die richting te heroriënteren en te actualiseren. Daarnaast benadrukt hij het belang van de eenloketfunctie per regio, met name om duidelijkheid te creëren in het aanbod van publieke, onderwijs- en misschien ook private spelers.

Het relanceplan voor het volwassenenonderwijs moet sporen met het partnerschap, erkent hij, maar dat laatste gaat veel ruimer met zijn doelstelling om te komen tot een Vlaamse leercultuur, en dat al vanaf het secundair onderwijs.

Wat onderwijskundig onderzoek betreft, benadrukt de minister dat afstappen van SONO en kiezen voor een meer dynamische agenda, niet impliceert dat minder middelen worden ingezet, integendeel. Er komen er met name bij voor onderzoek naar Vlaanderenbrede proeven. Het haalbaarheidsonderzoek loopt. Daarnaast wordt onderzoek gericht op de ontwikkeling van de proeven zelf. Het eerstgenoemde, dat gaat over de concrete organisatie, de interpretatie van data en het voorkomen van een rangorde van scholen, wordt verwacht in het voorjaar van 2021.

De minister bevestigt nogmaals dat hij met zijn conceptnota over ICT eerst naar de regering gaat en dan naar het parlement komt. Op dit moment worden de stakeholders, onder meer de ICT-coördinatoren, bevraagd. Wat de relatie met de raamcontracten van de koepels betreft, is het zo dat men snel moest schakelen door de plotse verplichting van afstandsonderwijs, waarvan hij overigens zelf geen voorstander was. De overheid wordt echter door de wet op de Overheidsopdrachten verplicht om voorafgaand aan haar bestellingen een ruime marktbevraging te organiseren. De publicatie en beoordeling daarvan door een jury vergt maanden. Daarom werd een beroep gedaan op de bestaande raamcontracten bij de koepels, want die bevatten al een richtprijs.

In de praktijk nam hij de zaterdag na de beslissing van het Overlegcomité onmiddellijk contact op met Signpost België, dat zelf geen producent is maar datzelfde weekend meteen van start is gegaan en kon garanderen om 15.000 laptops te leveren, waarvan ongeveer 4000 onmiddellijk uit voorraad en de rest via hun contracten met producenten.

Voor de vervangingen waarnaar Jan Laeremans vroeg, is een oplossing gevonden samen met de sociale partners. Scholen kunnen wel degelijk over budgetten beschikken om te voorzien in een kortetermijnvervanging. Ze moeten die gewoon aanvragen met een korte verantwoording. Wel moeten zij bij de steekproefsgewijze controle kunnen aantonen dat ze wel degelijk het lerarenplatform hebben geconsulteerd en dat daar geen aanbod was, en dat hun bestaande budgetten voor kortetermijnvervangingen uitgeput waren. De minister gewaagt van een regelluwe brandblusregeling.

Veiligheid is natuurlijk essentieel. Scholen hebben echter een geactualiseerd noodplan, waarin maatregelen staan voor de aanpak van crisissen. De overheid heeft daarvoor een leidraad ter beschikking gesteld, waarin ook terroristische dreiging vervat zit. Daarnaast heeft elke school een rechtstreeks aanspreekpunt in de politiezone. Omgekeerd is voor de politiezones het aanspreekpunt in de regel de directeur.

De vraag over de examenregeling en De Lijn zal de minister bekijken om te zien of het een groot probleem is en, zo ja, hoe het kan beantwoord worden.

De genoemde middelen van 90 en 60 miljoen euro werden pas verworven. Voor de concrete verdeling wordt eerst overlegd met de stakeholders. De doelstelling van die investeringen heeft hij al toegelicht. Ze zijn eenmalig en kunnen vastgelegd worden in 2021 of 2022, al kunnen de betalingskredieten nog later, wat hier echter weinig relevant is.

Wanneer wat precies betaald moet worden voor NT2, kan hij nu niet zeggen. Doel is in elk geval de gelijktrekking met inburgering.

Verder erkent de minister dat de regionale verschillen bij de inschrijvingen voor het dko moeten worden opgevolgd, net als het verschil tussen de opleidingen trouwens.

III. Indicatieve stemming

De aan de Commissie voor Onderwijs toegewezen onderdelen van het ontwerp van decreet houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2021 worden indicatief aangenomen met 7 stemmen tegen 4.

Karolien GROSEMANS,
voorzitter

Jan LAEREMANS
Loes VANDROMME,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

AGION	Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs
AGODI	Agentschap voor Onderwijsdiensten
AHOVOKS	Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen
BBT	beleids- en begrotingstoelichting
Benelux	België, Nederland, Luxemburg
bso	beroepssecundair onderwijs
buso	buitengewoon secundair onderwijs
CANON	Cultuurcel van het Departement Onderwijs en Vorming, afdeling Communicatie
cao	collectieve arbeidsovereenkomst
CBE	centrum voor basiseducatie
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
CVO	centrum voor volwassenenonderwijs
DBFM	Design Build Finance Maintain
dko	deeltijds kunstonderwijs
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EPOS	Europees Programma voor Onderwijs, Opleiding en Samenwerking
ESF	Europees Sociaal Fonds
EVC	elders verworven competentie / eerder verworven competentie / erkenning van verworven competenties
EVRM	Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden
FB	Financiën en Begroting (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
GO!	onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
GOK	gelijke onderwijskansen
hbo5	hoger beroepsonderwijs 5
ISE	inhoudelijk structuurelement
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
LARS	Leerlingen Activiteiten en Registratie Systeem
lgbtqi	lesbian, gay, bisexual, transgender, questioning, intersex
M-decreet	decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften
MOEV	Motivatie, Ondersteuning, Expertise, Vernieuwing - Vlaanderen - Vitaliteit
NARIC	National Academic Recognition Information Centre
NT2	Nederlands als tweede taal
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OBE	onderwijsbelastingseenheid
OBPWO	onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek
OD	operationele doelstelling
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
OVSG	Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten
PBD	pedagogische begeleidingsdienst
pdf	portable document format
pps	publiek-private samenwerking
SD	strategische doelstelling
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SES	socio-economische status
SONO	Steunpunt voor Onderwijsonderzoek
SRSP	Structural Reform Support Programme
STEM	Science, Technology, Engineering and Mathematics
STOS	samen tegen onbetaalde schoolfacturen
tso	technisch secundair onderwijs
UGent	Universiteit Gent

VAK	vastleggingskrediet
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie (van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest)
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
Vlor	Vlaamse Onderwijsraad
Vocvo	Vlaams Ondersteuningscentrum voor het Volwassenenonderwijs
VRK	Verdrag inzake de Rechten van het Kind
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie
vte	voltijdsequivalent / voltijdequivalent
VVS	Vlaamse Vereniging van Studenten
vzw	vereniging zonder winstoogmerk